

A
CONSPIRACY
OF
RAVENS

VAATTURINTYÖNÄ VALMISTETTU MIESTEN ZERO WASTE -MALLISTO

Lahden Ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Muotoilija (AMK)

Pablo Alejandro Maas
A Conspiracy of Ravens
Muoti- ja vaatestuunnittelu
Opinnäytetyö
98 Sivua
Syksy 2016

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni *A Conspiracy of Ravens* on vaatturintyönä valmistettu miesten zero waste -mallisto.

Työssäni analysoin länsimaisessa kulttuurissa käsitteeksi vakiintunutta miesten pukua. Määrittelin sille ominaisimmat visuaaliset ja rakenteelliset piirteet. Käsitteelen puvun valmistuksen nykyisiä toimintamalleja ja arvioin niitä vastuullisesta näkökulmasta.

Esittelen työkaluna käyttämäni zero waste -kaavoituksen. Pohdin jätteettömän suunnittelun ideologiaa ja sen tavoitteita. Työlläni kyseenalaistan sekä vaattureiden perinteisen tavan käyttää materiaalia että zero waste -suunnittelun tavoitteen luoda jotain ennakoimatonta.

Kaavoitusprosessin lopputuloksena syntyi perinteiseltä näyttävä miesten zero waste -puku. Mallistollani haluan osoittaa kunnioitusta perinteiselle puvulle ja sen valmistustavoille luomalla siitä oman vastuullisen tulkintani.

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä suomalaisen pukuyrityksen Turon kanssa sekä saanut Suomen Kulttuurirahastolta apurahan. Materiaalisponsoreina toimivat Turo, Nurmi ja Europort Ltd.

ABSTRACT

My thesis *A Conspiracy of Ravens* is a men's sartorial zero waste collection.

In my research, I analyse the term 'men's suit' from the Western point of view and define its most typical visual and structural characteristics. In the research I also examine and evaluate the suits' various manufacturing processes especially from the perspective of sustainability.

I introduce the zero waste design method and use it as a tool to create a sustainable menswear collection. Along this process, I address the ideology and motives of designing with the aim of eliminating cutting waste.

My work questions both the use of material in traditional tailoring as well as the need to create something unexpected with the zero waste method. The result, a three-piece traditional-looking men's zero waste suit, is a sustainably created tribute to traditional tailoring.

The thesis collection is made in collaboration with the Finnish menswear company Turo. The thesis received a grant from the Finnish Cultural Foundation and its materials were partly sponsored by Turo, Nurmi and Europort Ltd.

AVAINSANAT

MIESTEN PUKU
VASTUULLINEN VAATESUUNNITTELU
ZERO WASTE -KAAVOITUS
VAATTURITEKNIIKAT

KEYWORDS

MEN'S SUIT
SUSTAINABLE FASHION DESIGN
ZERO WASTE PATTERN MAKING
BESPOKE TECHNIQUES

JOHDANTO

TUTKIMUS & TAUSTOITUS

PROSESSI

MALLISTO

1

2

3

4

TIIVISTELMÄ / AVAINSANAT
>>> SISÄLLYSLUETTELO
1 JOHDANTO
2 AIHE / TUTKIMUSKYSYMYKSET
4 YHTEISTYÖKUMPPANIT / KÄSITTEET

9 PUKU MIEHEN TEKEE
15 VAAN ONKO SE VASTUULLINEN?
17 VASTUULLISUUDEN STRATEGIAT
19 EPÄVARMAN JÄTTEEN VAHVUUS
23 INSPIRAATIO: KAARNEEN MUSTA SALAISUUS

27 MIKÄ TEKEE PUVUSTA "OIKEAN" PUVUN?
33 KAULUKSEN KAAVOITUS JA SEN RAKENNE
37 ISTUTETTU HIHA JA SEN VALMISTUSPROSESSI
39 ZERO WASTEN USKOTTAVUUS
45 HAJOTA JA HALLITSE -
KOLMIOSAISEN PUVUN KAAVA
61 YKSI KAIKKIEN JA KAIKKI YHDEN PUOLESTA -
PRINTIT
67 EI OLE PUKUA KUOSIIN (VAIN) KATSOMINEN -
SISÄTYÖT
69 KEISARIN UUDET PUVUT -
LOPPUPÄÄTELMÄT

73 MALLISTORUNKO / MALLISTO
75 VALMIS PUKU / MATERIAALIT
77 A CONSPIRACY OF RAVENS EDITORIAL

87 LÄHTEET / KUALÄHTEET
89 KIITOKSET

JOHDANTO

JOHDANTO

1 Opinnäytetyö A Conspiracy of Ravens on vaaturintyönä valmistettu miesten zero waste -mallisto. Työni keskittyy miesten pukuun, joka on länsimaisessa kulttuurissa vaikiintunut käsitteeksi. Määrittelen puvulle sen ominaisimmat visuaaliset ja rakenteelliset piirteet, joihin perustan mallistoni suunnittelun lähtökohdan. Lisäksi käsittelen puvun valmistuksen nykyisiä toimintamalleja, ja tarkastelen niitä erityisesti vastuullisuuden näkökulmasta. Perinteinen miesten pukumaailma suhtautuu nykyistä vaateteollisuuden tuotannon haasteista huolimatta vielä varsin varautuneesti aiheeseen.

Työssäni esittelen zero waste -suunnittelun, joka perustuu kaavoitukseen ja tavoitteeseen eliminoida leikkuujätteen synty vaateen suunnittelussa ja valmistuksessa. Prosessin edetessä pohdin kokeellisen suunnittelun ideologiaa ja motiiveja analysoimalla esimerkkinä toista hyvin erilaisista lähtökohdista toteutettua miesten zero waste -pukua. Malliston muotokieltä ohjaa vahvasti tavoittelemani kohderyhmä mutta myös minua älykkäällä ja visuaalisesti moninaisella olemuksellaan inspiroinut korppi (Corvus corax).

Mallistollani kyseenalaistan sekä vaatureiden perinteisen tavan käyttää materiaalia että zero waste -suunnittelun tavoitteen luoda

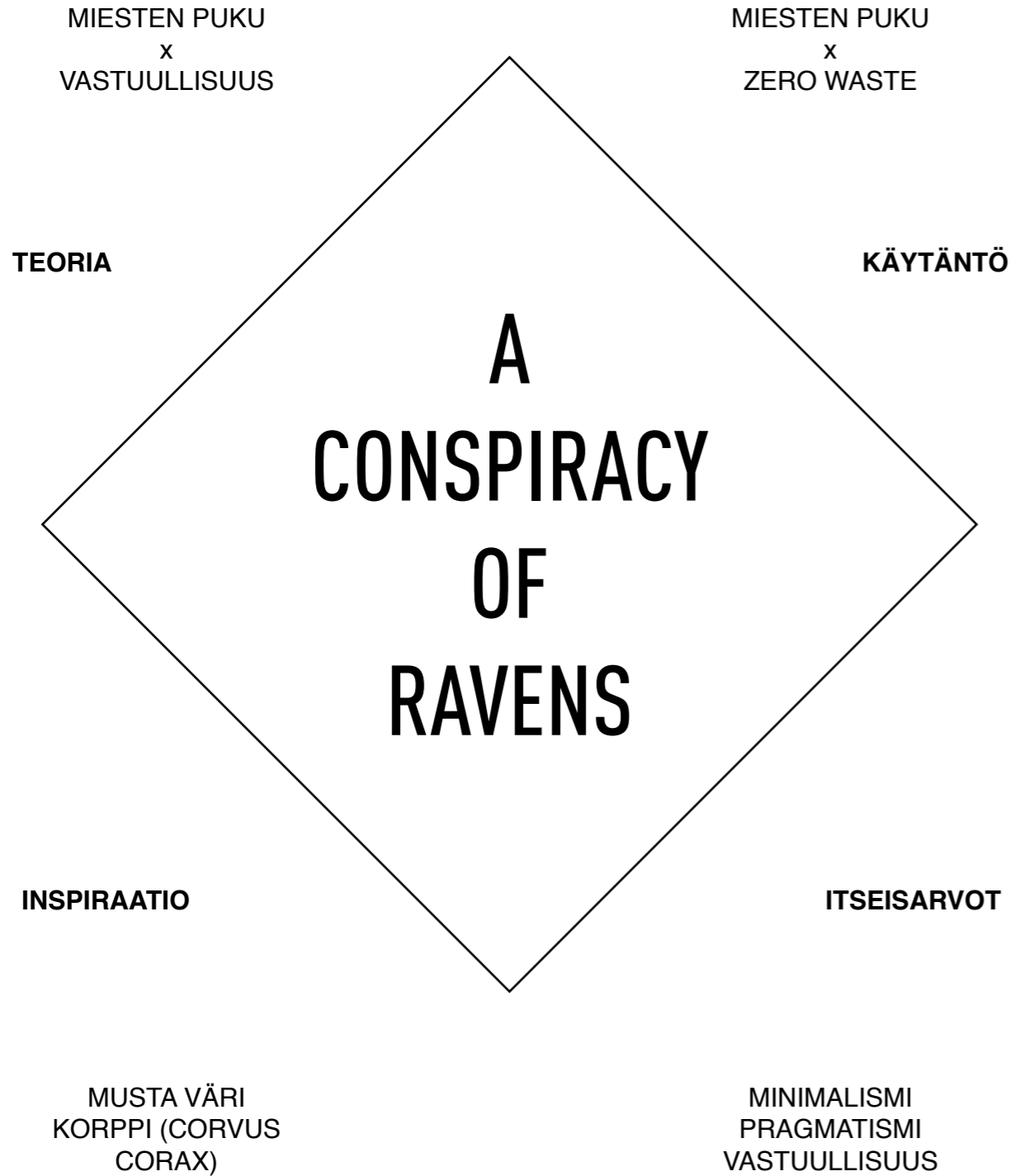
jotain ennakoimatonta ja yllätyksellistä. Oma pyrkimykseni on toteuttaa vastuullinen miesten pukumallisto käyttämällä zero wastea tavoitteeni saavuttamiseen, eikä luoda zero waste -mallisto, joka pohjautuu luovaan tulkintaan räätälöidystä miesten puvusta. Kriittisestä lähestymisestä huolimatta kunnioitan molempia alan osa-alueita suuresti. Huolimatta aiheiden erilaisesta suhtautumisesta vaatteeseen kumpaakin lähestymistapaa yhdistää korkea arvostus materiaalia kohtaan.

Kaavoitusprosessini lopputuloksena syntyi perinteiseltä näyttävä miesten kolmiosainen zero waste -puku. Tätä yhtä pukua varioin erikoistekniikoilla toteutetuilla perinteisillä puvun kuoseilla, jotta voisin lähestyä puvun monipuolisuutta alalle ominaisella nyanssien muuttamisella. Pieteetillä toteutetulla vastuullisella miesten mallistollani osoitan kunnioitusta perinteiselle puvulle ja sen tekijöille.

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä suomalaisen pukurytyksen Turon kanssa sekä saanut Suomen Kulttuurirahastolta apurahan. Materiaalisponsoreina toimivat Turo, Nurmi ja Europort Ltd.

AIHE

TUTKIMUSKYSYMYKSET

I

MILLAISET OMINAISUUDET
MÄÄRITTELEVÄT MIESTEN PUVUN?

II

MILLAINEN ON MIESTEN
ZERO WASTE -PUKU?

YHTEISTYÖKUMPPANIT

EUROPORT LTD.

KÄSITTEET

Irtotakki

Itsenäisenä vaatekappaleena valmistettu miesten takki

Lieve, mon. Liepeet

Takin kauluskäänte, reunaosa

Mittapuku / Mittatilauspuku

(made-to-measure suit) - Asiakkaan mittojen mukaan tehtaalla valmistettu miesten puku

Pieteetti

kunnioitus, arvonanto

Räätälinpuku

(bespoke suit) - Alusta loppuun asiakkaalle tehdyn kaavan mukaan käsin valmistettu puku

Valmispuku / Tankopuku

(ready-to-wear suit) - Standardoituun kokoon kokonaan tehtaalla valmistettu puku

2

**TUTKIMUS &
TAUSTOITUS**

Rääätälinpuvun valmistaminen vaatii noin viisikymmentä työtuntia, ja sen toimitusaika on viikoista jopa kuukausiin. Vaikka nykypäivänä vaatteita on saatavilla ylitarjonnan vuoksi helposti ja vaivattomasti, mittatilauspukujen asiakkaat ovat poikkeuksellisesti valmiita odottamaan, eivätkä vaihda helposti hyväksi koettua räättäilyä pitkää odotusajasta huolimatta. Kun täydellisesti istuvan puvun valmistukseen käytetään huomattavasti työtunteja, niin luonnollisesti siihen käytetään myös tarvittavaksi koettu määrä materiaaleja. Keskimääräisesti kolmiosaiseen pukuun menee koosta riippuen noin kolme ja puoli metriä kangasta. Niin studioissa kuin teollisuudessa pyritään minimoimaan materiaalihävikki mahdollisimman tehokkaasti, sillä kyseessä on kuitenkin hukkaan menevää arvokasta materiaalia. Tavoitteeseen päästään leikkusuunnitelmalla, jonka rakentamisen oppimiseen tarvitaan kokemusta ja kärsivällisyyttä, tai vaihtoehtoisesti teollisuudessa käytettävällä sähköisellä kaavanasetteluohjelmalla.

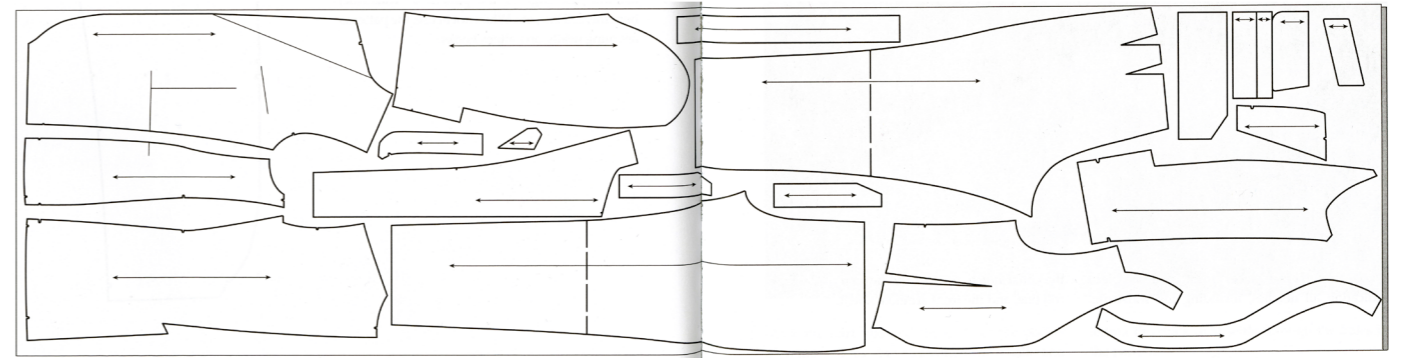
Leikkujätteen syntyminen on kuitenkin väistämätöntä niin kauan, kun seurataan vartalon muotoja myötäileviä kaavoja sekä valmistuksessa vakiintuneita, hyväksi koettuja normeja, kuten langansuuntaa. Oikea langansuunta estää kiertymistä ja nyppyyntymistä

eli ilmiötä, jossa tuotteen pintaan syntyy satunnaisia, siinä kiinni olevia, toisiinsa sotkeutuneiden kuitujen muodostamia nyppyjä. Mikäli käytettävässä kankaassa on ruutu- tai raitakuosi, valmistusmateriaalin menekki on suurempi, sillä kaavat kohdistetaan kuvion mukaan. Taidokkaasti valmistetussa puvussa kuvio jatkuu yhtenäisenä saumojen ja osien yli. Tämä saattaa vaikuttaa pieneltä, vaivattomalta, ja ehkä jopa turhalta koreilulta, mutta eron huomaa helposti puvussa, jossa niin ei ole tehty. Vaatteen kuosin kohdistaminen vaatii paneutumista jo kaavan asettelussa ja leikkussa, ja se paljastaa hallitseeeko puvun valmistaja kokonaisuuden alusta lähtien.

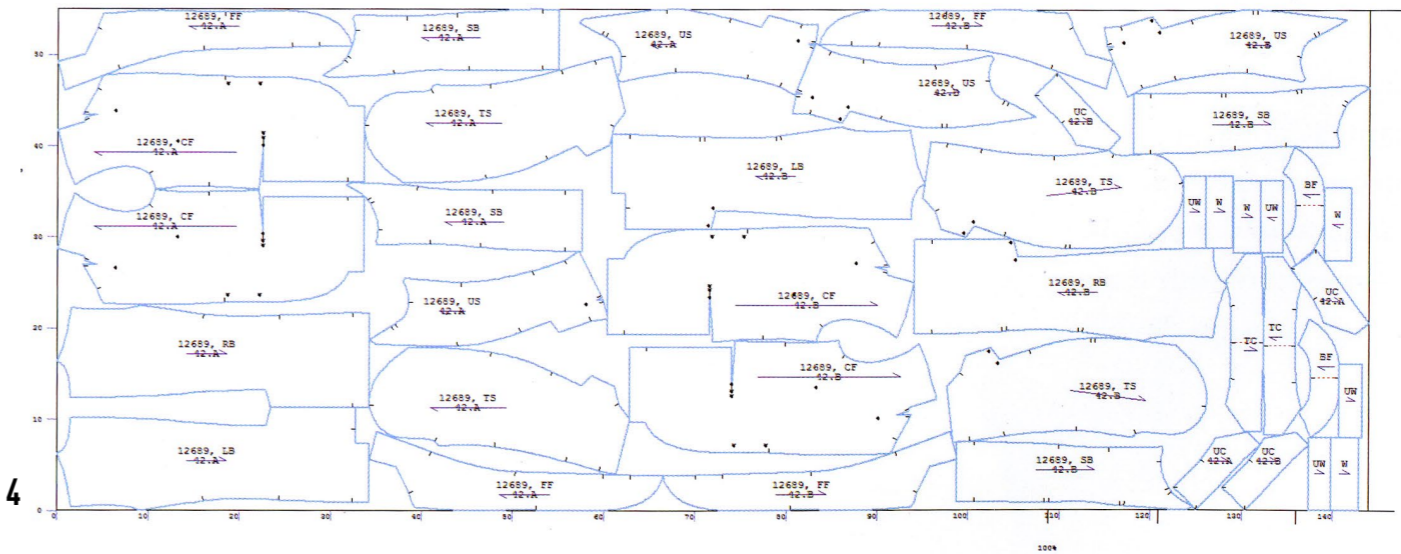
Materiaalin käyttöön ja leikkujätteen syntyyn vaikuttaa myös kankaan rakenne. Italialaisessa teoksessa Il Modellismo, the pattern making book (Burgo & Burgo 2013, s.352) selostetaan varsin yksityiskohtaisesti kankaan mittojen avulla, mitkä ovat laadukkaan lopputuloksen kannalta vakiintuneita käsitteitä kankaan käytössä. Aloittaen ulkoreunasta ensimmäisenä kankaan reunassa on hulpio, joka seuraa kankaan pituussuunnassa kulkevia loimilankoja. Hulpio on tiukkaan kudottu reuna, joka sitoo kankaassa poikittain kulkevat kudelangat ja johon asetetaan myös kankaan pingotti-

met. Nämä venyttävät kankaan oikeaan mittaan ja jättävät hyvin usein hulpion reikäiseksi. Laadukkaissa pukuvilloissa on lähes poikkeuksetta hulpioon kudottu kankaan valmistajan tiedot sekä mahdollinen kankaan väriprofiili. Hulpiota ei yleensä käytetä valmistuksessa, sillä se on kireämpi tai löysempi kuin itse kangas ja toisinaan varsin epäsiistin näköinen. Hulpion reuna vaikuttaa välillä myös muutaman sentin verran sen vieressä olevaan kankaaseen, sillä vaikka alue olisi muuten käyttökelpoista, se on joutunut pingotuksessa alttiiksi rasitukselle ja reagoi välillä arvaamattomasti esimerkiksi silytyksessä. Siksi esimerkiksi pukuja valmistettaessa käytetään seuraavalla sivulla olevassa kuvassa ilmaistua CLICHE'-aluetta, jossa kangas käyttäytyy luonnollisesti ja kaikista luotettavimmin. Hulpion jämäkkyyttä osataan kuitenkin myös hyödyntää esimerkiksi taskunsuun listoissa ja taskujen varjokaitaleissa, joita ei tarvitse purkaantumattoman reunan vuoksi sitten huolitella tai päätellä, tai kankaan valmistajan tietoja hyödynnetään hauskana, piiloon jäävänä yksityiskohtana.

3

4

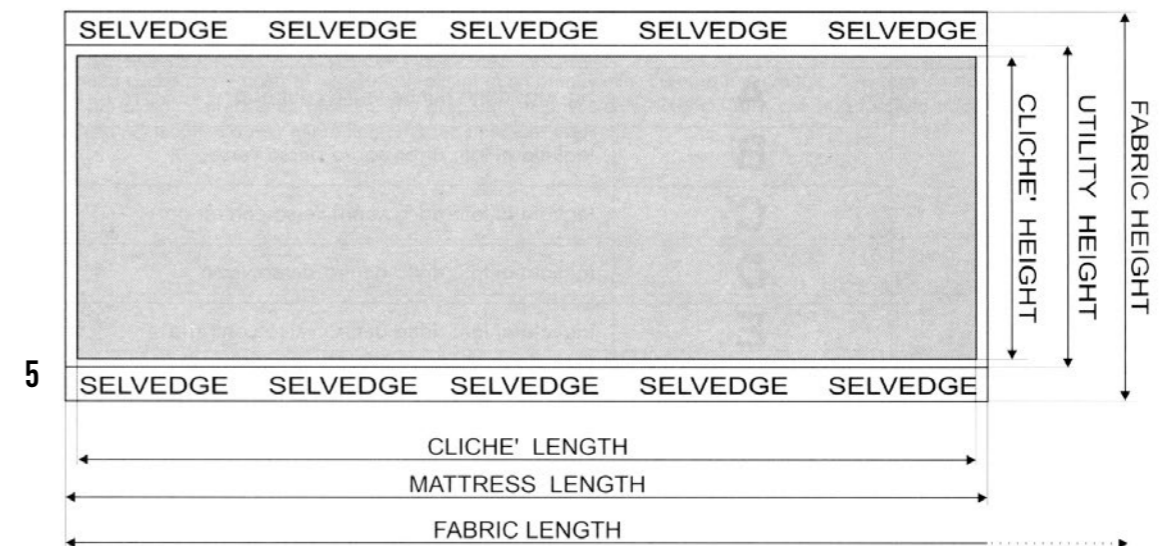

Yllä: Tietokoneella toteutettu leikkusuunnitelma minimoi leikkujätteen mahdollisimman tehokkaasti. Alla: Kankaan alan eri nimityksiä

MEASUREMENTS OF THE FABRIC

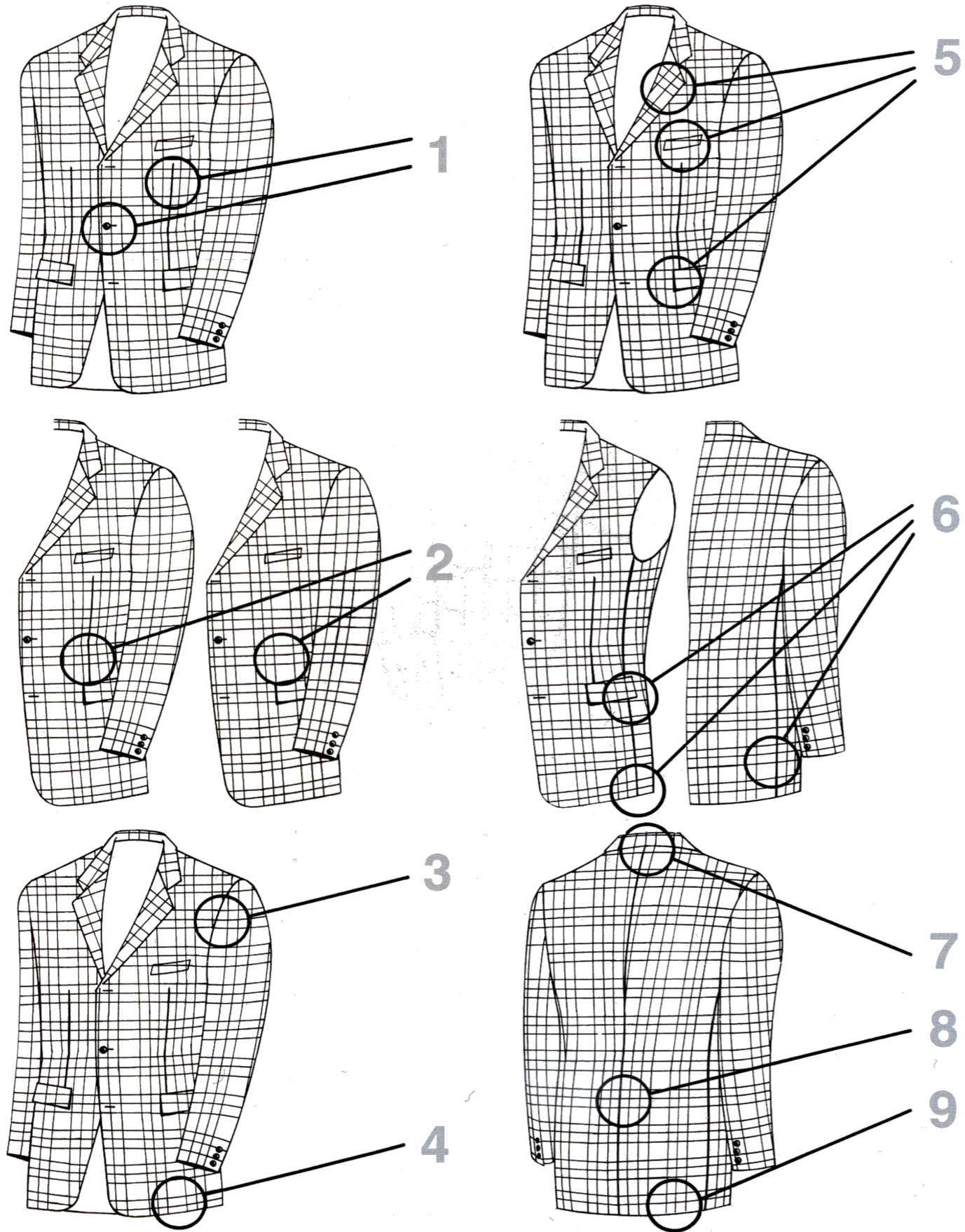
The measurements of a fabric which we need to pay more attention to are:

- ☐ The height of the fabric which is usually measured in centimetres and it is the distance between the two selvedge (selvedge included). The height of the fabric can be classified as simple if less than 100 cm (usually for summer garments) or double if the height is over 100 cm (normally 150 cm. in retail, in industrial use it can reach up to 200/300 cm).
- ☐ Utility height is the height of the fabric excluding the selvedge.
- ☐ Cliché height is the height used for the pattern layout for safety: usually 2/3 as shorter than the utility height of the fabric.
- ☐ Fabric length corresponds to the length of the wrap.
- ☐ Mattress length for safety is usually 3 to 4 cm. longer than the cliché length.
- ☐ Cliché length is the length used for the pattern layout which is different from the cliché height since it can vary freely.

While the fabric used for tailoring is sold already folded in half, with the right side inside, rolled on cardboard or wood, that destined to industrial usage is very long, rolled directly on bobines and with the right side on the inside to be protected from the atmospheric agents.

Grundregeln

VAAN ONKO SE VASTUULLINEN?

Alison Gwilt kehuu teoksessa *Shaping Sustainable Fashion: Changing the Way We Make and Use Clothes* (2011, 75) vaattureiden harjoittamaa räätälinpuvun tuote-palvelumallia esimerkilliseksi, kun käsitellään vastuullisen vaateen toimintamalleja. Asiakkaan henkilökohtaisilla mitoilla alusta lähtien valmistettu räätälinpuku onkin yksi hitaan muodin arvostuimmista esikuvista.

Vaattureiden toimittama palvelu tarjoaa asiakkaalle vaatekerran, joka on yksilöllisesti käsityönä valmistettu käyttäen korkeatasoista ammattitaitoa ja laadukkaita materiaaleja. Tilauksesta valmistetun puvun malli syntyy vaatturin ja asiakkaan välisestä vuorovaikutuksesta ensimmäisen tapaamisen aikana, kun asiakkaasta otetaan hänen yksilölliset mittansa. Asiakas sitten valitsee kankaan ja ehdottaa esteettisiä yksityiskohtia ja ilmoittaa henkilökohtaiset tarpeensa. Takin työvaiheiden aikana asiakas palaa vielä sovituksiin keskustellakseen ja arvioidakseen takin istuvuuden ja mukavuuden, esteettisen suunnittelun, sekä tarkastellakseen puvun sopivuutta sen käyttötarkoitukseen. Käsien ommeltujen rakenteiden työstötävät sekä tarkkaan valitut materiaalit varmistavat, että takki on kestävä samaan aikaan, kun saumavarojen ylimääräiset varat takaavat mahdollisuuden tulevia

muutoksia varten, mikäli asiakkaan vartalo tai maku muuttuvat. Näin asiakkaalle muodostuu henkilökohtainen suhde ja arvostus pukua kohtaan, mikä usein jää puuttumaan massatuotettujen vaatteiden hankinnassa. (Gwilt & Rissanen 2011, 75.)

Tuotteen elämänkaarta voidaan pidentää käyttämällä tuote-palvelu-mallin yhdistelmää, joka keskittyy molempiin osa-alueisiin pelkän vaatekerran sijaan. (Gwilt & Rissanen, 2011, 75.) Tuotetta voidaan täydentää korjaus-, muokkaus- tai muodistamisen palveluilla, tai tuottaja voi tarjota palautusmahdollisuuden, jolloin asiakas saa tuoda tuotteen takaisin lakattuaan käyttämästä sitä. Kun vaateen hankintaan lisätään erilaisia elinkaarta pidentäviä palveluja, liiketoimesta tulee kilpailukykyisempää verrattuna niihin, jotka eivät tarjoa samaa, ja asiakkaan valitessa tämän vaihtoehdon sillä myös tekstiilijätettä vähentävä vaikutus.

Räätälinpuku on siis eettinen ainakin vaatteiden valmistuksen sekä tuotteen elinkaaren pidentämisen mahdollisuuksien osalta. Gwiltin esitys kuitenkin koskee vain räätälinpukua sekä osin mittapukua, mikä jättää pohtimaan millaisessa asemassa teollisesti valmistettu valmispuku on asian suhteen. Valmispuku kuitenkin seuraa massatuotannon vaateen vaiheita sekä

ennalta päätettyä mitoitusta ja harvemmin sisältää koon muuttamista varten tarvittavia varoja. Stant-nimisen yrityksen tekemän vertailun ja päätelmän mukaan standardikoot istuvat hyvin ainoastaan 15% miehistä. (Yang 2016.) Usein kuulee väitettävän, että puku on jo vastuullinen pitkän ikänsä puolelensa, mutta sen määrittelee ainoastaan käyttöikeys. Mikäli pukua käyttää päivittäin, on sen elinkaaren pituus lyhyempi.

Viime vuosikymmenellä herännyt ja voimistunut tietoisuus vaateen vastuullisuudesta on kuitenkin tavoittanut myös teollisen pukumaailman. Vuonna 2012 vaateketju Marks & Spencer julkaisi, omien kunnianhimoisten sanojensa mukaan, maailman vastuullisimman puvun. Muutaman vuoden kehityksen vaatunut puku oli valmistettu erilaisista vastuullisista materiaaleista unohtamatta panostusta korkeatasoiseen laatuun. Pukuun sovellettiin erilaisia vastuullisuuden toteuttamistapoja. Miehus-takankaana käytettiin sertifioitua luomupuuvillaa, joka oli mahdollista jäljittää aina tuotantotiloille asti. Puvussa käytettiin myös kierrätettyä polyesteriä muun muassa vuoreissa ja merkki- sekä pesulapuisissa, ja uudelleen käyttöön otettua (reclaimed) kangasta sisätoissa. Pukua valmistettiin 500 kappaletta, ja ne myytiin heti loppuun. (M&S Company Archive 2012.)

Menestyksestä huolimatta puku ei kuitenkaan tullut vakituiseksi osaksi Mark & Spencerin mallistoa, mikä herättää kysymyksen oliko kyseessä halu tulla vastuulliseksi tarjoajaksi, minkä strategian osana he ilmoittivat puvun olevan, vai yksinkertaisesti myyntikeino. Yritysjätin toiminta kuitenkin osoittaa, että erilaisilla tavoilla vastuullisuutta soveltavissa puvuissa on kaupallista potentiaalia miesten vaatemaailmassa niin kauan kuin laatu ja ulkonäkö eivät kärsi.

What makes this suit so extraordinary?

Is it the style?
It's impeccably cut and finished. That makes it beautiful, but not extraordinary.

Is it the quality?
It's made of the highest quality materials. That makes it durable, but not extraordinary.

Is it the limited edition?
Only 500 of these garments are available. That makes it exclusive, but not extraordinary.

Well, what then?

This is our most sustainable suit ever!

Recycled where possible: cotton, plastic bottles, reclaimed buttons, zips.

Sustainable for the rest: organic fibres, reduced water dyeing, traceable wool.

It's true: this beautiful, durable, exclusive suit has been made from the most sustainable materials available.

All in all, quite extraordinary. And coming soon to your M&S.

VASTUULLISUUDEN STRATEGIAT

Opinnäytetyössäni haluan luoda oman versioni vastuullisesta puvusta, jota kuitenkin määrittelevät realistiset mahdollisuudet. Sen sijaan, että keskittyisin osoittamaan alan kipukohtia, haluan keskittyä mahdollisuuksiin viedä puvun suunnittelua ja valmistusta askeleen pidemmälle tai tietyllä tavalla uuteen mahdolliseen suuntaan. Vaateteollisuus perinteisesti tavoittelee riskien minimointia ja pelaa varman päälle seuraamalla ennakoituja sosiaalisia, esteettisiä, tuotannollisia ja taloudellisia trendejä sekä normeja, jotta sen toiminta olisi taloudellisesti kannattavaa. Tämä johtaa muodissa ristiriitaan, jossa huolimatta loputtaman tarjonnan vaikutelmasta, suurin osa ihmisistä kokee haastavaksi löytää vaatteita, joita käyttää pitkällä aikavälillä. Tämä taas johtaa suuriin artikkeleiden tuotantovolyymeihin ja tekstiilijätteen syntyyn niin pre-consumer- kuin post-consumer-vaiheissa. (Gwilt & Rissanen, 2011, 87) Omaa visiointiani ja konseptointiani helpottaa, ettei minulla ole taloudellisia pakotteita onnistua, ja voin tutkia tuottavatko valitsemani työskentelymetodit tavoittelemani lopputuloksen.

”Tuottaakseen vastuullista suunnittelua ensimmäisenä vaatesuunnittelijoiden tulee ymmärtää vastuullisuuden eri strategiat, mitkä ne ovat ja miten ne voidaan su-

lauttaa muodin suunnitteluun ja tuotantoon.” (Gwilt & Rissanen, 2011, 69.) Gwilt toteaaakin, että suunnittelijoilla on avainasema vastuullisuuden integroinnissa koko tuotteen elinkaareen, ideoinnista aina tuotteen hävittämiseen asti. Ratkaisevana tekijänä on, että suunnittelija ymmärtää suunnittelun tehtävänannon ulottuvan pidemmälle kuin vain tuotantokustannuksien minimointiin ja taloudellisen hyödyn maksimoimiseen niin, että suunnitteluun sisällytetään ympäristöllisiä kuin yhteiskunnallisia tarpeita. Todellinen haaste onkin ei vain suunnitella ja tuottaa vastuullisia tuotteita, vaan myös rohkaista asenteen muutoksia yhteiskunnan sisällä. (Gwilt & Rissanen, 2011, 72.)

Gwilt esittelee kaavion, jossa erilaisia vastuullisuuden strategioita on linkitetty niihin suunnittelu- ja tuotantoprosesseihin, jotka ovat suunnittelijan vaikutusvallan piirissä. Kaavio perustuu haute couturen toimintamalliin, joskin prosessi on lähes identtinen mittatilauspukujen maailmaan, ja monia esitetyistä vaihtoehtoista sovelletaan jo alalla. Opinnäytetyössäni haluaisin soveltaa moniakin erilaisista vastuullisuuden lähestymistavoista, mutta resurssien ja ajankäytön vuoksi osa jää selvästi vain esittelyn tai konseptin tasolle. Vaatesuunnittelun koulutusohjelma ei myöskään anna edellytyk-

siä paneutua esimerkiksi uusien materiaalien kehittämiseen tai valmistamiseen. Vaatesuunnittelijana ensisijainen vastuuni onkin huolehtia, että vaate suunnitellaan ja valmistetaan mahdollisuuksien mukaan vastuullisesti, sekä valistaa kuluttajaa aiheesta. Tässä työssä aionkin ensisijaisesti keskittyä leikkuujätteen minimointiin kokeellisen kaavoituksen avulla.

⁹ Alison Gwilt esittelee teoksessa *Shaping sustainable fashion: changing the way we make and use clothes* kuinka suunnittelija voi sisällyttää vastuullisuuden eri strategioita haute couturen suunnitteluprosessiin. Malli on mielestäni suoraan rinnastettavissa vaattureiden tuote-palvelumalliin.

EPÄVARMAN JÄTTEEN VAHVUUS

Teoksessa Zero Waste Fashion Design (2015) Timo Rissanen ja Holly McQuillan käyvät läpi millaisia erilaisia leikkuujätteettömän vaateen suunnittelun ja valmistuksen malleja on vaatteiden historian aikana ollut olemassa. Referoiden heidän ajatuksiaan zero waste ei ole uusi keksintö, vaan tekniikkaa on sovellettu jo monissa vanhoissa kulttuureissa lähinnä käyttövaatteissa, joista osa on ajan mittaan muuttunut sittemmin kulttuureitaan edustaviksi vaatekappaleiksi. Toogan, yukatan ja sarin kaltaisten jätettä tuottamattomien vaatteiden malleja on kuitenkin sanelleet materiaalin lähtökohdat, kuten kudotun kankaan leveys, sekä sinä aikana olemassa olleet tiedot vaateen valmistustavoista. Teollisen vallankumouksen myötä siihen asti vallinnut arvostus kankaaseen ja vaatteeseen muuttuivat, kun kankaiden tuotantomahdollisuudet kehittyivät ja siten nopeutuivat. Tämä loi mahdollisuudet entistä suurempaan kankaiden ja vaatteiden tuotantoon, mihin vaateollisuus reagoi muuttamalla vaatteiden estetiikkaa materiaalia huomattavasti enemmän kuluttavaan suuntaan.

”Zero waste -suunnittelu alkoi tehdä paluuta 1900-luvun alkupuoliskolla futuristi-aktivistin Ernesto Thyahntin toimesta, sekä 1950-luvulla sellaisten suunnittelijoiden kuin Claire McCardell ja Bernardo

Rudofsky myötä. Muita suunnittelijoita olivat sellaiset nykyaikaiset edelläkävijät kuin Zandra Rhodes 1970-luvulla ja Yeohlee Teng 1980-luvulla. Siitä lähtien yhä useammat suunnittelijat ovat alkaneet kokeilla zero waste -suunnittelua materiaalihukkaa eliminoidakseen.” (Rissanen & McQuillan, 2011, 4. Käännös minun.)

Kiinnostukseni zero waste -suunnittelua kohtaan heräsi tekstiilijätteen tuottamien haasteiden tiedostamisesta. Tekstiilijäte voidaan jakaa karkeasti kahteen kategoriaan: teollisuuden tuottamaan ja kuluttajien synnyttämään jätteesseen. Teollisuudessa tekstiilijätettä syntyy väistämättä aina kuidun tuotannosta vaateen valmistukseen asti. Suurin osuus siitä tulee kuitenkin tekstiilin leikkuusta ja vaateen valmistuksesta. Teollisuuden vastuulla on myös hävittää myymättä jääneiden valmiiden tuotteiden ylijäämä, jonka tarkkoja määriä on vaikea selvittää, sillä laki ei vaadi ilmoittamaan lukuja. Kuluttajien tuottama tekstiilijäte taas muodostuu käytetyistä vaatteista ja kodin tekstiileistä. Zero waste -suunnittelu keskittyy teollisuuden tuottaman tekstiilijätteen hävittämiseen [leikkuu- ja valmistusvaiheesta]. (Rissanen & McQuillan, 2015, 1.) Tekstiilijätteen määrä on nykypäivänä iso ongelma jätteen käsittelyssä ja loppusijoituksessa, sillä se on hyvin moninaista johtu-

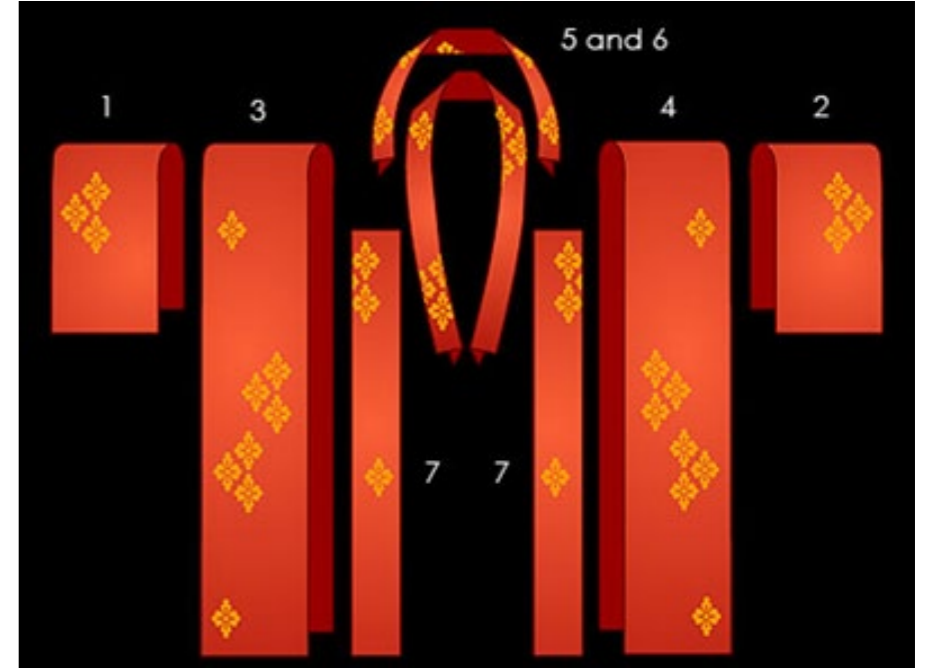
en eri kuiduista ja niiden erilaisista yhdistelmistä. Vuonna 2016 astui Suomessa voimaan jätelaki, jonka mukaan tekstiilijätettä ei saa enää toimittaa kaatopaikoille. Kun ongelma huomioidaan juridisella tasolla, siihen aletaan suhtautua vakavasti. Toiveikkaana haluaisin, että zero waster kaltaiset, toistaiseksi kokeelliset lähestymistavat kiinnostavat myös teollisuutta, sillä leikkuujäte on rahallisesti arvokasta materiaalia.

Zero waster suunnitteluprosessi perustuu leikkuusuunnitelman kaava-asetteluun, jossa rajoitteena on ennalta määrätty kankaan alue, useimmiten kankaan leveys ja mahdollisesti myös pituus. Yleisesti vakiintunut suunnitteluprosessi, missä tarkkaa lopputulosta lähestytään luonnostelun avulla, on zero waster haastava. Kaavalla kokeilu ja suhteellisella pinta-alalla työskentely nimittäin vaativat luovaa joustavuutta lopputuloksen suhteen sekä kolmiulotteista hahmotuskykyä. Pienetkin muutokset vaikuttavat välittömästi tuotteen muotokieleen, sillä rajatulla alueella toimiminen suhteuttaa kaavat toisiinsa. Jo pelkästään yhden linjan tai sauman siirto vaikuttaa suoraan ympärille asetettuihin osiin, kun käytettävissä oleva pinta-ala on vakio.

10

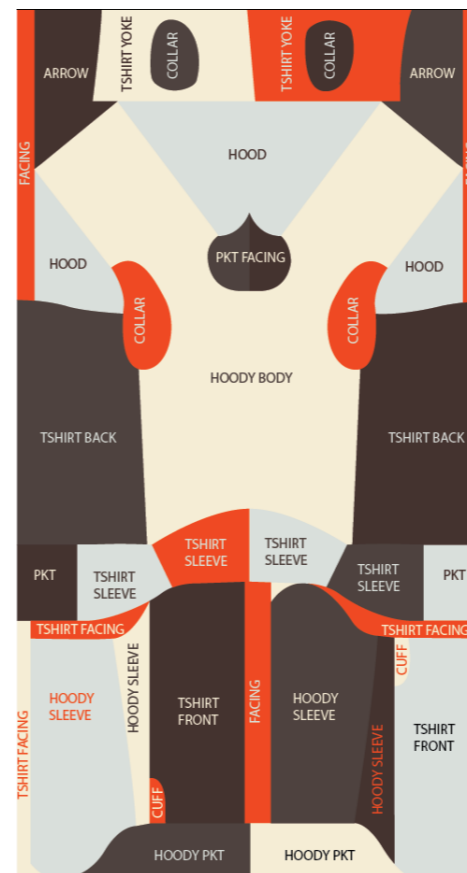

Kimono perinteinen leikkuusuunnitelma, jossa hyödynnetään materiaalin koko ala. Oikealla kimono rakenne leikatuista paloista.

Holly McQuillanin tekemä moniosaisen miesten asukokonaisuuden zero waste -kaavat. Vasemmalla: Hupparin ja t-paidan kaava, keskellä takin ja paidan kaava. Oikealla valmis lopputulos.

11

“Zero waste -suunnitteluprosessi alkaa siis antamalla epävarmuudelle sijan suunnitteluprosessissa. Lähtökohta on arvostaa raaka-ainetta ja aktiivisesti tavoitella sattumaa tuotekehityksessä tai vaistonvaraista luomisprosessia suunnittelussa. Nämä vaihtoehdot perustuvat ensisijaisesti riskinottoon käyttämällä mahdollisuuksia ja rajoitteita, joita ei tavallisesti sovelleta vaatesuunnitteluun. Tämä johtaa jonkin ainutlaatuisen ja erikoisen luomiseen, missä vaateen arvo on välittömässä suhteessa kontekstiinsa. Kiertämällä tavantomaisia suunnitteluprosesseja ja ottamalla riskin, zero waste -tekniikalla vaatteeseen tulee lisättyä jotain ainutlaatuista, mikä tavoittelee oikeutusta ja ajattomuutta siihen, miltä design voi [vaihtoehtoisesti] myös näyttää ja tuntua.” (McQuillan. 7 Gwilt & Rissanen 2011, 93.)

Samaistun McQuillanin näkemyksiin zero waste -suunnittelusta. Zero wastea kritisoidaan helposti omaperäisyyden puutteesta, sillä konsepti on ollut olemassa niin kauan kuin vaatteetkin, siitä että lopputulokset ovat epäkäytännöllisiä tai outoja, tai siitä että mukaan sovelletun, normaalisti ylijäävän, materiaalin voisi käyttää johonkin muuhun. Zero waste arvo ei mielestäni perustu naiiviin ajatukseen poistaa tekstiilijäte maailmasta keuhellisella kaavalla, vaan haluan löytää ja esitellä uusia lähesty-

mistapoja ja konsepteja vaatteiden valmistukseen ja olemassa oleviin vaatteiden käsitteisiin. Zero waste -kaavoitustekniikka on siis yksi muodin luomisen työväline, ja monilla muilla muodin luojilla on samanlainen motiivi ilman eettisiä kysymyksiäkin. Minun tarkoitukseni on herättää pukuni käyttäjä tai kokija haastamaan olemassa olevaa oli hänen henkilökohtainen lähtötilanteensa vastuullisuuden millainen tahansa. Mielestäni miesten puvun suunnittelun ja valmistuksen vakiintuneita käsitteitä on syytä ja suotavaa kyseenalaistaa, luopumatta kuitenkaan käytännöllisestä ja hyvin kauniista lopputuloksesta.

Isona haasteena työssäni tulee olemaan rajallinen aika, sillä valitsemani aiheiden yhdistelmä, zero waste -suunnittelu ja miesten puvut, vaativat kumpikin jo paljon aikaa jo itsenään. Tarkoitukseni on luoda tehtävänannon mukaisesti runsaasti erilaisia asukokonaisuuksia, mutta keskittyessäni ensiluokkaisen laadun tavoitteluun ja runsaasti soveltamista vaativaan lähestymistapaan, joudun todennäköisesti yksinkertaistamaan lopputulosta odotetusta. Minua kiinnostaa tutkia puvun monipuolisuutta yksinkertaisilla muutoksilla, ja uskon saavuttavani tavoitteeni varioimalla samaa kaavaa erilaisilla kuoseilla ja saavani aikaan tarpeeksi kiinnostavan kokonai-

suuden.

Zero waste erilaista metodeista koen itselleni toimivammaksi niin kutsutun embedded jigsaw (yhdistetty palapeli) -mallin, jossa yhteen kaavakokonaisuuteen sisällytetään kahden tai useamman vaatekappaleen kaavat. Lähestymistapa sallii tarkemman istuvuuden tai ennaltamääritellyjä vaateen muotoja tavoittaen kuitenkin samalla jätteettömyyden (McQuillan. Gwilt & Rissanen 2011, 93). Tämä sopii konseptiini erinomaisesti, sillä miesten kolmi- tai kaksiosaisen puvun osat valmistetaan usein samasta kankaasta, ja voin rakentaa aina yhden zero waste -kaavan yhden pukukokonaisuuden eri osien kaavoista. Esimerkiksi bleiseri-liivi-housut- tai bleiseri-housut-housut-yhdistelminä. Eric Musgrave esittelee teoksessa Sharp suits (2009, 41) yleisesti tiedostetun näkemyksen, jonka mukaan miehen on suositeltavaa hankkia kahdet samanlaiset housut ostaessaan pukua, sillä niiden kulutus on nopeampaa kuin takin. Näin bleiserin käyttöikä pidentetään ennakoivalla ajattelulla. Tämä edustaa miesten muodin ja vaatteiden valmistuksen käytännöllistä, pitkäikäisyyden ja tehokkuuden ajattelua, jota voi soveltaa vastuullisuuteen ja jonka kaltaisia toiminta-ajatuksia tulen hyödyntämään työssäni.

12

Vaateen leikkuusta ja valmistuksesta päättyy noin 15% materiaalia leikkuujätteeksi. Vaateteollisuutta varten tuotettiin vuonna 2015 arvioilta 400 miljardia neliometriä kangasta. 15% 400 miljardista neliometristä on 60 miljardia neliometriä.

Tekstiilijäte numeroina:

13

Embedded jigsaw eli yhdistetyn palapelin -kaavamalli, missä samaan kaavaan sovitetaan kahden tai useamman tuotteen kaavat. Holly McQuillanin miesten hupparin ja t-paidan kaavaluonnos vasemmalla ja valmis kaava oikealla.

Alapuolella:

INSPIRAATIO: KAARNEEN MUSTA SALAISUUS

Mallistoni idea on olla hyvin pragmaattinen johtuen puvun tunnusomaisista askeettisista ominaisuuksista ja käyttäjän käytännönläheisistä vaatimuksista. Malliston ainoa väri, musta, tukee molempia täydellisesti. Valintani antaa myös mahdollisuuden keskittyä tarkastelemaan yksityiskohtia helpommin rajaamalla visuaalisten ärsykkeiden määrää asukokonaisuuksissa. Giannino Malossi kirjoittaa teoksessa *Material Man – Masculinity, Sexuality, Style* (1999, 44) psykologi J.C. Flügelin käyttämästä miesten pukeutumisesta tapahtuneesta suunnanmuutoksesta nimeltä *The Great Masculine Renunciation*, jossa miehet luopuivat 1700-luvun lopulla aikaisemmin vallinneista sosiaalisista vaatimuksista olla kauniita. Tällöin miehisestä räätälönnistä tuli karuin ja askeettisin taiteen muoto, jonka tavoitteena oli tiukka käytännöllisyys, korrekti-
uus ja tehokkuus. Teoria perustele-
lee mielestäni miesten nykyistä haastavuutta käyttäjänä, sillä ko-
keellisuus ja erikoisuus koetaan miesten vaatteissa usein liian huomiota herättäväksi ja riskiksi nau-
runalaisuuteen.

Mallistoni inspiraationa toimii varislintujen heimoon kuuluva kaarne eli korppi (*Corvus corax*), jonka historia linkittyy länsimaisessa kulttuurissa tiiviisti yhteen mustan värin kanssa. Malliston nimi

A Conspiracy of Ravens on englanninkielinen nimitys korppien parvelle. Perinne kutsua eläinten muodostamaa joukkoa mielikuvituksellisilla substantiiveilla juontaa brittiläisestä metsästysperinteestä myöhäiseltä keskiajalta. (Wikipedia, 2016. Käännös minun.) Korppiin assosioidaan vahvasti kuolema ja väkivaltainen käyttäytyminen, mikä viittaa nimityksen mielikuvaan korppien muodostamasta salaliitosta pahanteko mielessä.

“Antiikin aikana korppi oli mustin elävä olento, jonka pohjoisella pallonpuoliskolla asuvat ihmiset pystyivät kohtaamaan. Kuten musta väri, se tulkittiin sekä hyväksi että pahaksi. Germaanien keskuudessa se oli kokonaan positiivinen; lintu oli samanaikaisesti jumalallinen, sotaisa ja kaikkitietävä.” (Pastoureau 2008, 36.) Vasta kristinuskon myötä niin korppi kuin musta värikin saatettiin huonoon valoon. Raamatussa korppi on ensimmäinen nimeltään mainittu lintu, ja toisena mainittu eläin heti syntiin yllyttäneen käärmeen jälkeen. Mooseksen kirjassa vedenpainsu-
muksen jälkeen Nooa lähettää maata etsimään ensimmäisenä korpin, joka löytääkin sitä, mutta palaamisen sijaan viivyttel-
lee syömällä raatoja. Turhautuneena korpin paluun odottamiseen Noo-
kairoaa linnun ja lähettää seuraava-
vana valkoisen kyyhkyn, joka

palaa takaisin oliivinoksa nokas-
saan. Näin korpista tehtiin negatiivinen vertauskuva: raadonsyöjä ja Jumalan vihollinen. Molemmat linnut, niin korppi kuin kyyhkynen, kantavat Arkin kertomuksesta lähtien värinsä symbolina teoistaan. (Pastoureau 2008, 38.)

Mallistossani en aio käyttää korpia kirjaimellisena inspiraationa, vaan tarkoitukseni on omak-
sua linnusta hienovaraisesti erilaisia piirteitä ja ominaisuuksia. Minua kiinnostaa pukuun liittyvä anonyymiys, eli mahdollisuus kätkeä oma persoona arkipuvuksi ja yleismaailmalliseksi univormuksi muuttuneen tumman puvun taakse. Pukumiesten ryhmässä on samantyylistä anonyymiä henkeä kuin samankaltaisen lintujen, tai minkä tahansa olentojen, muodostamassa joukossa. Jokaisella on omat yksilölliset piirteensä, mutta ryhmässä toistuva samankaltaisuus muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden.

Korpin fyysisistä piirteistä minua kiehtoo eniten linnun pikimusta, kiiltävä höyhenpeite, joka antaa erittäin kauniin, moninaisen ja, yksivärisyydestä huolimatta, hyvin monisävyisen visuaalisesti rikkaan vaikutelman. Tämä inspiroi minua yrittämään toistaa sama vaikutelma puvuissani valitsemalla esikuvaansa jäljitteleviä erikoistekniikoita. Sovellan näitä printtitekniikoita

perinteisiin puvun raita- ja ruutukuoseihin, jotta kokonaisuus pysyisi kuitenkin alan toiminnalle uskollisena.

Ornitologi Hannu Jännes kirjoittaa teoksessa *Suomen Luonto – Lintu* kuinka korppi on hyvin älykäs. ”Tutkimuksissa korpin on havaittu muuttavan käyttäytymistään joustavasti tilanteen mukaan. Sen käyttäytyminen näyttää perustuvan terveeseen järkeen ja harkintaan kuin pelkkään vaistotoimintaan. Korppi on myös harvoja lintuja, jonka tiedetään leikkivän ilman selvää tarkoitusta omaksi huvikseen.” Lintu tunnetusti kiusoittelee ja tekee jopa kepposia kanssaeläjilleen, uhmaten ärsyttämisen mahdollisia seurauksia. (1997, 141.) Haluan peilata erityisesti linnun terävää ja leikkisää luonnetta sekä riskiäottavaan zero waste -luomisprosessiin että kantajan tietoiseen valintaan käyttää vastuullisia vaatteitani. Huvitan myös itseäni ajatusleikillä, että käytän mallistoni kantajia sanansaattajina puvun perinteisyyden kapinalle ja vaatteen toteuttavissa olevalle vastuullisuudelle, samaan tapaan kuin korppia pidetään Jumalan sanaa kyseenalaistavan, ilkikurisen paholaisen viestintuojana.

3

PROSESSI

MIKÄ TEKEE PUVUSTA "OIKEAN" PUVUN?

Minua kiehtoo huomioni siitä, miten puku jakaa miesten muotimaailmaa hyvin vahvasti kahtia. Osa suunnittelijoista ja merkeistä keskittyy luomaan uusia tulkintoja erilaisilla silueteilla ja materiaalikoikeiluilla, jolloin poistutaan nopeasti muodollisesta pukeutumisesta (formal wear) rennompaan suuntaan ja vapaampaan ilmaisuun. Maailman pitäessä kuitenkin tiukasti kiinni puvun sosiaalisista normeista, osa alalla keskittyy yksinomaan ja ainoastaan valmistamaan laadukkaita pukumallistoja, jotka seuraavat kyllä aikaansa silueteissa ja tyyliessä, mutta eivät varioi päätuotteensa ulkomuotoa itsetarkoituksellisesti vaan tavoittelevat ensiluokkaista laatua ja täydellistä istuvuutta.

Näkökulmani on ehkä helppo tulkita väitteenä, että uutta tavoittellessa ei ole mahdollista panostaa laatuun, mutta viittaa enemmän siihen, että mainitsemani fokus pukumallistoissa keskittyy varioimaan materiaaleja, värejä ja kuoseja hyvin hienovaraisesti ja herkillä nyansseilla.

Esimerkiksi yhtenä maailman parhaimpina pukuvalmistajina pidetty napolilainen Kiton-merkki julkaisee mallistossaan nopeasti tarkasteltuna saman puvun monta kertaa, vaikka kyseessä onkin monta samantyyppisen puvun erilaista variaatioita. Sitä ei kuiten-

kaan pidetä yhtään vähempiarvoisena kuin esimerkiksi Rick Owen-sin rohkeampia, rajoja rikkovia tulkintoja miesten muodista. Tällä ajatuksella haluan siis ilmaista kuinka uskon voimakkaasti laadun olevan yhtä tärkeä ja kilpailukyinen suunnitteluaate kuin uusien rajojen etsiminen ja rikkominen, ja tällä perustelen haluni keskittyä mallistollani pieteetillä työskentelevään muodin alueeseen. Tätä ajatusta varjostaa kuitenkin pelko, että enemmistö malliston kokijoi- ta odottaa mallistolle volyyymiä ja suurempaa tuotettujen vaatekappaleiden lukumäärää sen sijaan, että arvostaa näkemättä jäävää prosessia vaatekappaleen tai asukokonaisuuden takana.

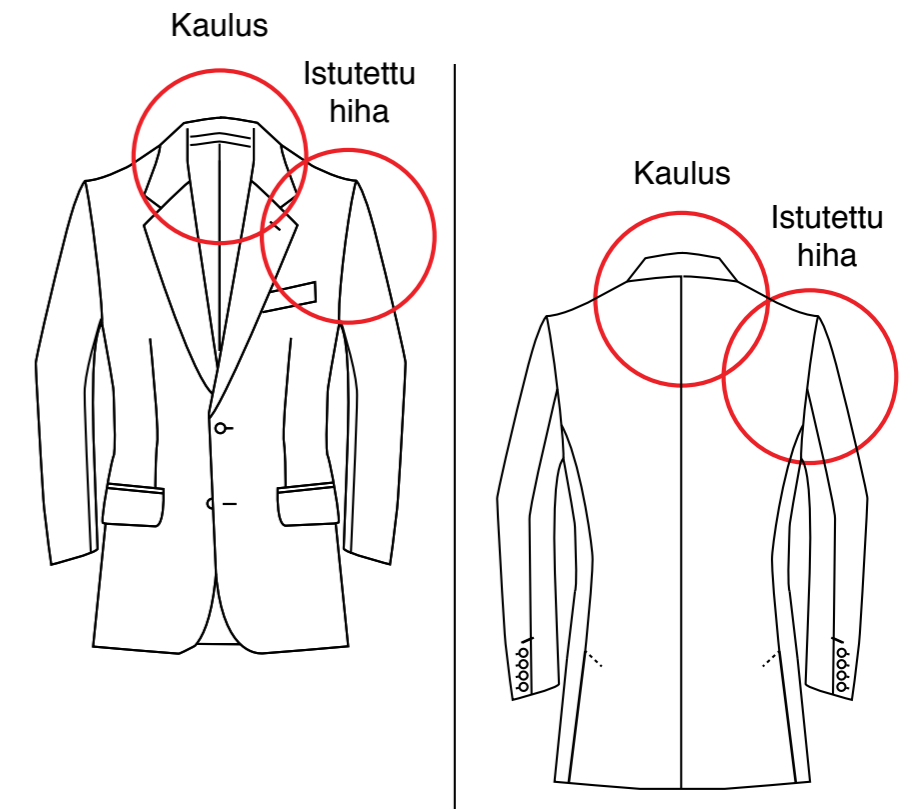
Musgraven sanoja soveltaen miesten puku on hämmästyttävä, ja varsin insinöörimäisesti kehitetty ja valmistettu, kolmiulotteinen taidonnäyte. Puvun yleisesti vakiintunut muotokieli ja yksityiskohdat perustuvat tarpeellisille, perustelluille toiminnoille tai niiden jäänteille puvun käyttötarkoitus on ajan saatossa muututtua. Jälkimmäisiä ovat esimerkiksi sellaiset yksityiskohdat kuten liepeestä löytyvä napinläpi, joka muistuttaa puvun takin alkuperästä osana sotilasunivormua, joka piti voida napittaa ylös asti. Myöhemmin napinläpeen kiinnitettiin hatusta tuleva nyöri, jotta arvokas päähine ei lentäisi tuulisella säällä vahingon-

sa ulottuvilta. Nykyään napinläpi on muuttunut käyttötarkoituksestaan koristeellisemmaksi. Se on olemassa enää lähinnä kukkavieheen tai pinssin kiinnitystä varten.

Puhun vakiintuneesta muotokielestä, sillä vaikka puku on osiensa summa, nykypäivänä on olemassa lukemattomia erilaisia variaatioita ja tulkintoja, jotka kaikki voidaan laskea enemmän tai vähemmän puvuiksi. On kuitenkin olemassa tietty yleisesti vakiintunut käsite ja mielikuva ominaisuuksista, jotka muodostavat yhdessä kokonaisuuden, minkä tunnistamme perinteiseksi miesten puvuksi. Toteuttaakseni mahdollisimman klassisen puvun jouduin määrittelemään ja arvottamaan, mitkä ominaisuudet tekevät puvusta "oikean puvun". Näin versioissani, joissa lähestymistapa on kokeellinen, kykenisin priorisoimaan mitä sisällyttää ja mitä poistaa, mikäli kaikki ominaisuudet eivät olisi toteuttavissa. Koska työni keskittyy kaavoitukseen, avaan seuraavaksi lyhyesti ja varsin ytimekkäästi, miten kaavoitetaan tai valmistetaan nämä tärkeimmiksi nostamani puvun määrittelevät elementit.

Määritellessäni puvuntakin ominaisuuksia niin valmiissa tuotteessa kuin myös valmistuksen näkökulmasta ensisijaisiksi nousivat kaksi: kaulus ja istutettu hiha. Ilman toista puvun takki kantaa

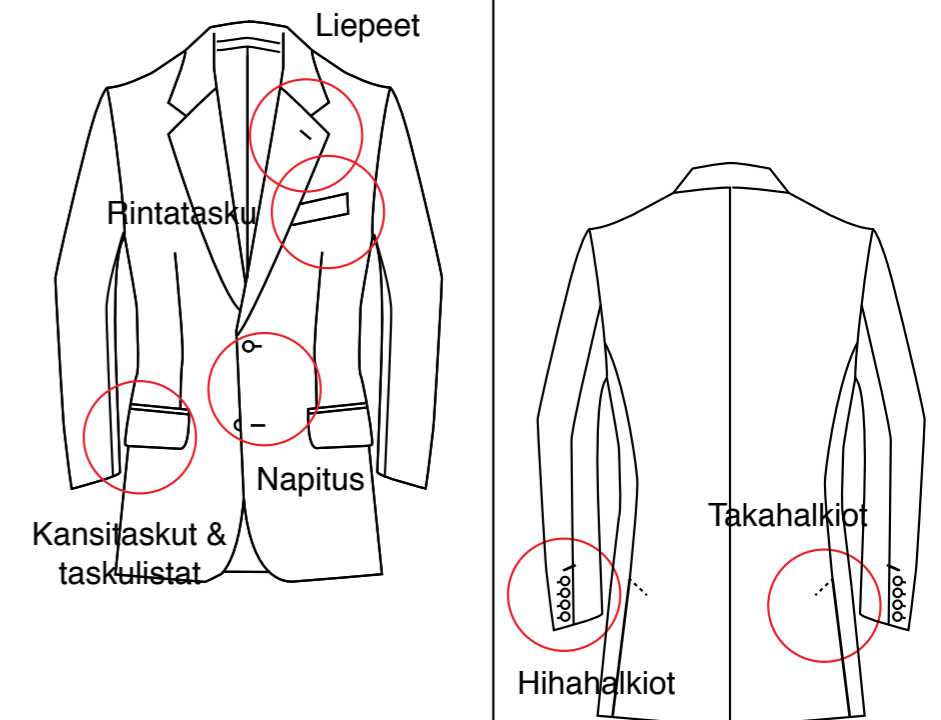
Puvuntakin tärkeimmät määrittelemäni ominaisuudet: kaulus & istutettu hiha

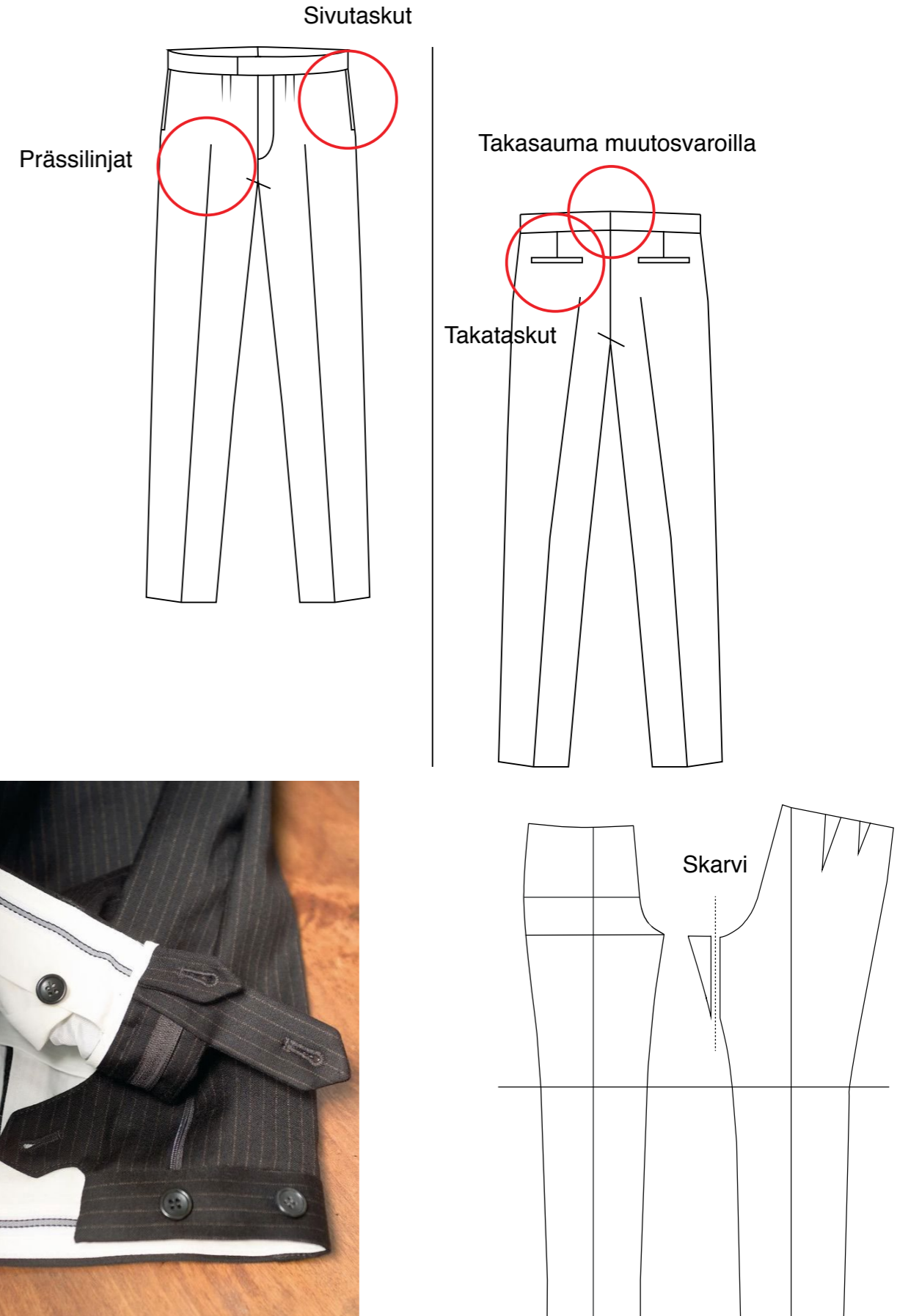
vielä määritelmäänsä, mutta poistaessa molemmat tulkinta muuttuu tunnusomaisesta puvun takista enemmän rennoksi takiksi tai jopa eräänlaiseksi versioksi pusakasta. Molemmat ominaisuudet ovat myös kaavoituksen ja valmistuksensa puolesta haastavia taidonnäytteitä ja eroavat toteutuksestaan esimerkiksi naisten jakun vastaavista ominaisuuksista.

Muut ominaisuudet, kuten takin liepeet eli käänteet, rintatasku, kansitaskut ja taskulistat, napitus, hihan halkiot ja takahalkiot ovat jo puvuntakkien erilaisissa versioissa niin laajasti varioituja, että mielestäni tunnistettavuus ei kärsi, vaikka niitä ei olisi tuotteessa. Tärkeinä pidettävät tuenta ja sisätyöt ovat myöskin viimeisen parinkymmenen vuoden aikana kokeneet muutoksia kevyempään suuntaan, vaikka perinteisin ja tavanomaisin versio miehen takista on edelleen kokonaan tuettu ja täysin vuoritettu. Tulen siis käyttämään kaulusta ja istutettua hihaa kaavoitusprosessini perustana ja ensisijaisina lähtökohtina, joista pitää kiinni.

Puvuntakin muut opinnäytetyön kannalta toissijaiset yksityiskohdat

Puvunhousujen tärkeimmät ominaisuudet tämän opinnäytetyön kannalta:

15

Oikealla: Housun kiinnityksen erilaisia yksityiskohtia. Vasemmalla: Skarvi eli haarakiila irrotetaan takapalan kougusta, jotta kaava säästäisi materiaalia.

Miesten puvun housut eli suorat housut on yleensä valmistettu samasta kankaasta kuin puvun takki. Jo 1910- ja 1920-luvuilla, kun irtotakkeja ei vielä valmistettu, oli tavanomaista pukeutua kahden puvun eri osiin vaihtoehtona yhtenäiselle pukukokonaisuudelle. Tunnusomaista miesten puvunhousuille kuitenkin on, että niiden ei ole tarkoitus herättää huomiota, vaan oikein valittu ja hyvin valmistettu asukokonaisuus ohjaa huomion kasvoihin.

Housujen tärkein ominaisuus lie nee taskut, joissa mies kantaa tarvitsemiaan olennaisia tavaroita. Hyvin valmistetussa housuissa on niin hyvä istuvuus ja riittävän suuret taskut, että tavaroita säilyttäessä mikään ei pullota häiritsevästi. Etutaskut on vakiintuneesti valmistettu huomaamattomasti viistolla saumalla, tai ne on upotettu sivusaumaan. Takataskut, jotka sijoituvat käsien ulottuville pakaransivuosaan sen korkeimman kohdan sijaan, ovat perusohjeistuksen mukaan välttämättömyys ilman poikkeuksia. Vaikka tosiasia on, että takataskuissa tavarantojen säilyttäminen on istuessa epämukavaa ja aiheuttaa epätasaisuutta istuvuudessa, kokonaan takataskuton housu korostaa pakarantojen muotoja, mihin monella miehellä ei ole varaa tai halua. Välillä tyyliellään poistamalla toinen tasku, tai valmistetaan valetaskut, jotta pakarantojen visuaali-

nen korostus saadaan rikottua.

Puvun housuja määrittelee voimakkaasti myös etu- ja takakappaleen lahkeiden keskellä kulkevat prässilinjat, joita ilman housut muistuttavat rentoja vapaa-ajan housuja tai puuvillaisia chinoja. Prässilinjaa kutsutaan proktiksi. Erityisesti vaaturimenetelmällä valmistetuissa housuissa on takasaumassa vyötärön muuttamisen mahdollistavat varat, jotta housu olisi muokattavissa käyttäjän vyötärön mahdollisen muuttumisen mukaan. Miesten housujen vyötärö on usein myös valmistettu sisäpuolelta erillisestä vyötärönauhasta, jonka keskellä on kumimainen osa, joka estää puvun paidan nousemista. Perinteisesti kolmiosaisessa puvussa ei käytetä vyötä, sillä solki rikkoo puvun visuaalisen eheyden pilkistämällä liivin alta. Tällöin tarkoitus on käyttää olkaimia.

Miesten housuissa panostetaan erityisesti sisätöihin, koska puvun kaikista vaatekappaleista käyttäjä näkee eniten housujen sisäpuolelle pukiessaan niitä päälle. Vaikka housujen ulkopuolella ei tapahdu mitään silmiinpistävää, käytännöllisyytensä vuoksi housun vyötärön aluetta on kehitetty monipuolisesti. Esimerkiksi housun sepaluksen alue valmistetaan niin, että se istuu hyvin ja kiinnittyy tarpeeksi monesta kohtaa, jotta se ei saattaisi käyttäjänsä epämukavaan tilanteeseen

vetoketjun jäädessä mahdollisesti auki. Vyötärölle voidaan taas lisätä erilaisia kiristysmahdollisuuksia, jolloin vyön käyttöä tarkoituksellisesti vältetään ja käyttäjä voi säätää housujen vyötärön itselleen mukavaksi.

Housun ulkomuotoon vaikuttamaton mutta käytännöllisyyden kannalta erityisen tärkeä yksityiskohta on sisäpuolella oleva etukappaleiden mukainen polvivuori, joka on ominainen elementti puvunhousuille. Vyötäröstä polven alapuolelle ulottuvan vuorikankaisen kappaleen tehtävä on estää polvipussien muodostuminen, mikäli kyseessä on tyköistuvampi malli. Tai, jos puvun kangas on paksua, karheaa villaa, se suojaa käyttäjän ihoa kutinalta ja raapimiselta sekä lisää käyttömukavuutta.

Toinen mielenkiintoinen ja puvun housuissa toisinaan esiintyvä huomaamaton detali on skarvi. Skarvi on housun takakappaleen haarassa oleva pieni kiila, joka kertoo takakoukun kaavasta irrotetusta palasta. 10-20 cm kokoisen kiilan tehtävä on auttaa säästämään materiaalia, kun kavennettu takakappale asettuu silloin leikkusuunnitelmassa kapeampaan tilaan. Palalla on merkittävä tehtävä, vaikka se on lähes huomaamaton. Nykyään vaateen valmistuksesta vieraantuneet kuluttajat pitävät toisinaan tätä yksityiskohtaa yhtenä

laadukkuuden standardina, vaikka kyse on puhtaasti vain eri kokojen tehokkaammasta soveltamisesta kaava-asetteluun.

Miesten puvun liivi on puvun osista tarkimmin historiallisesti dokumentoitu vaatekappale. Kuningas Kaarle II esitteli 7. lokakuuta 1666 Englannin restauraation aikana liivin sovinnaisena ja ”oikeana” osana miesten pukeutumista. Epäilevien läsnäolijoiden ihmetykseksi liivi vakiinnutti ja vahvasti asemansa osana miesten pukua aina toiseen maailmansotaan asti, jolloin materiaaleja säännösteltiin ja puvunliivejä ei saanut valmistaa. Dan Trepanierin *Articles of Style* -internetsivustolle (2015) kirjoittaman artikkelin mukaan englanninkielinen sana ”waistcoat” juontaa juurensa ehkä liivin asettumisesta vyötärön tasolle, sillä sen käyttöönoton aikaan vaatturit valmistivat miesten muodollisen pukeutumisen takkien leikkaukset reilusti vyötärön alapuolelle. Vaihtoehtoinen teoria on, että materiaalia jäi kaksiosaisesta puvusta sen verran, että valmistettiin ”waste-coat”, eli hihatonta jätteestä valmistettu takki, jota ylimääräinen materiaali ei olisi mennyt hukkaan.

Liivi, kolmiosaisen puvun ”kolmantena” kappaleena, on rakenteellisesti ja visuaalisesti kaikkien varioiduin vaatekappale. Jopa konservatiiveina tunnetut brittiläiset

ovat suorastaan revitelleet liivin kohdalla värikkäillä kankailla ja erilaisilla kuoseilla, vaikka muu puku olisikin ollut visuaaliselta ilmaisultaan maltillisempi.

Liivin etukappale valmistetaan usein samasta materiaalista kuin puvun takki. Liivin takakappale taas valmistetaan vuorisatiinista, sillä liian monen paksun villankankaan kerrostuminen aiheuttaa käyttäjälleen helposti tukalan olon. Liivi tosiaan tuo lämpöä, mikä koettiin hyväksi aikana, jossa työpaikkojen sisätilojen lämmitys ei ollut paras mahdollinen.

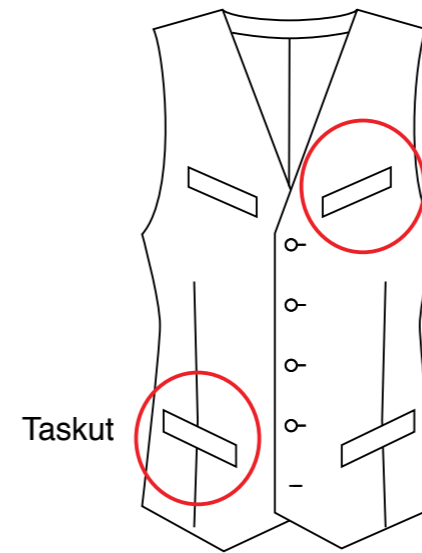
Taskut ovat yhtä tärkeässä asemassa, kuten takissa ja housuissa, olennaisten mukana kannettavien tavaroiden säilytyspaikkana. Puvuntakin ja -housujen kuitenkin tarjotessa hyvin moninaisia säilytysmahdollisuuksia, liivin taskut ovat vaihtoehtoisia. Mikäli liiviin tehdään taskut, vakiintunut tapa on valmistaa ne aina pareittain. Tästä on olemassa kaksi versiota: ainoastaan alataskut sisältävä malli tai sitten kaikki neljä taskua sisältävä versio.

Puvunliivistä on tosiaan lukuisia erilaisia tulkintoja, joten sen muita ominaisuuksia tarkemmin määrittelemättä nostan esiin etukappaleesta kaulalta niskan puolelle jatkuvan osan. En ole lukuisista yrityksistä huolimatta onnistunut selvittämään, miksi vaatturit liittävät

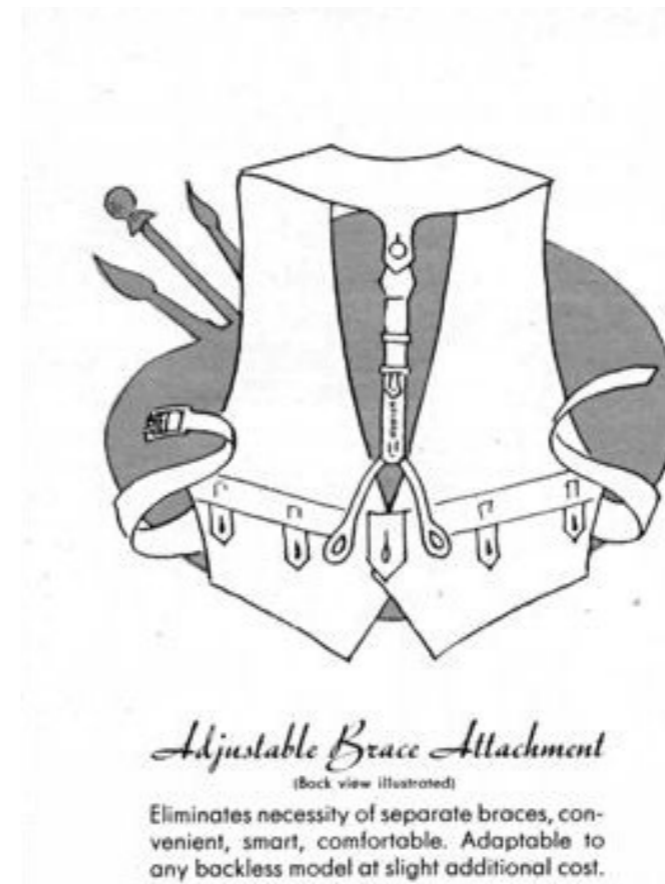
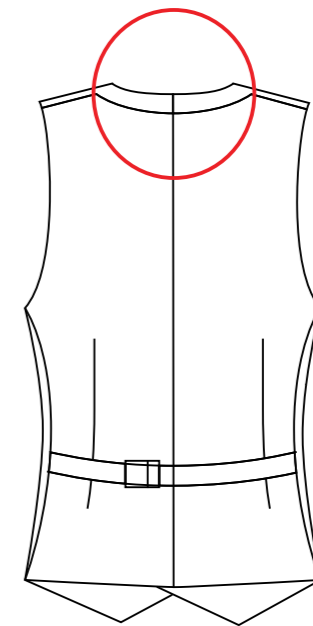
niskapalan etukappaleeseen, irrottaen sen muusta takakappaleesta ja siirtäen olkasaumat kaitaleen avulla yhdeksi keskitakasaumaksi niskan kohdalle. Muutos nimittäin aiheuttaa lisävaivaa valmistuksen suhteen. Yksityiskohta on kuitenkin visuaalisesti mielenkiintoinen, ja olen hyväksynyt se olevan laadun merkki sekä osoitus hyvästä vaatturitaidosta.

Ehkä se on sovellettu tulkinta ja jääne frakin liivistä, joka muodostuu vain kahdesta etukappaleesta, jotka yhdistyvät niskan kautta ja sivujen kohdalta kiinnitetyillä nauhoilla tai kaitaleilla. Frakkiliivin pituutta säädetään lyhentämällä tai pidentämällä niskan takana kulkevaa nauhaa. Frakin liivin ympärysmittaa taas säädetään takanauhalla, joka yhdistää etukappaleet ulkoreunojen kautta. Frakin liivi on muotoilullaan itse asiassa hyvin käyttäjälähtöinen, ja takakappaleetonta liiviä käyttävälle ei tule kuuma raskasta frakkia kantaessa. Liivin visuaalinen tarkoitus kuitenkin säilyy sen näkyessä edessä takin alta.

Liivin tärkeimmät ominaisuudet tämän opinnäytetyön kannalta:

Etukappaleessa kiinni oleva niskapala

16

17

Vasemmalla: Selättömän frakkiliivin mainos. Huomaa säädettävyys ja kiinnitys. Oikealla: perinteinen valkoinen frakkiliivi edestä.

KAULUKSEN KAAVOITUS JA RAKENNE

Kaulus on monivaiheinen ja erinomaista kolmiulotteista hahmotuskykyä vaativa puvun osakokonaisuus. Haastavuutta kaulukseen tuo ihmisen anatomia: kaulan ja niskan kupera muoto, olkapäät sekä rintakehän ja selän kaari. Aikaisemman viittaukseni insinööri-mäiseen ajattelutapaan perustelee se, että kaulus kaavoitetaan millin tarkasti kaksikulotteisella tasolla määrätietoisesti laskelmoiden. Toinen vaihtoehto olisi muotoilla kaulus kankaasta nukun päälle, mutta vaatturit eivät suosi yleensäkaan muotoilun lähestymistapaa. Itselleni henkilökohtaisesti tämä on ollut yksi haastavimpia kohtia oppia hahmottamaan, kaavoittamaan ja valmistamaan.

Kuvassa A on saksalaisen Herren-Rundschau-miestenkaavalehden versio perusrungon puolikaasta etukappaleesta, johon on kuositeltu yksirivinen kahden napin kiinnitys, taskut ja sisäänotto. Perusrunkoon voi lähtökohtaisesti kuositella minkä tahansa kaulusmallin. Tähän esimerkkiin valitsin perinteisen herrainkauluksen, joka on yksi suosituimpia malleja.

Muiden yksityiskohtien ollessa valmiina aloitetaan kauluksen piirtäminen liepeen taiteviivasta. Haluttu käänne piirretään ensin vasemmalle kuvastamaan tavoiteltua lopputulosta, ja tämä peilataan varsinaiseksi kaavan lisäyksek-

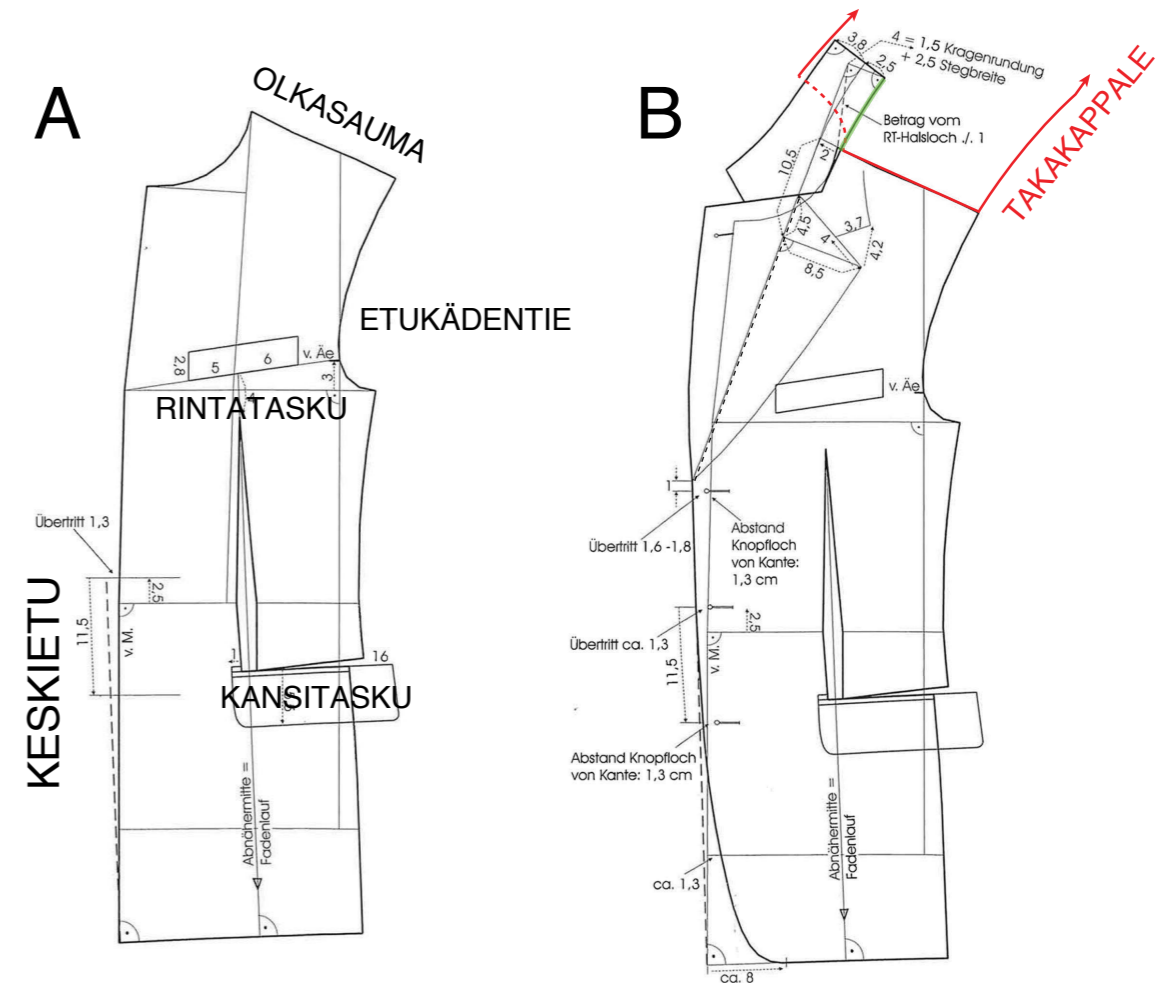
si oikealle puolelle. Seuraavana kaavoitetaan kaulusosa käyttäen takakappaleen kaavaa apuna (kuvassa B oikealla yläkulmassa oleva punainen viiva esittää takakappaleen yläosaa). Esimerkistä näkee, miten kaulan ja niskan muoto pitää ottaa huomioon kaavoittaessa. Valmiissa tuotteessa kauluksen alareuna (vihreä viiva) tulee seuraamaan niskan kaarta (punainen katkoviiva).

Kuvassa C näkyvät vielä lopullinen siniseksi väritetty etukappaleen kaava ja punaiseksi väritetty alikaulus. Etukappaleen kaavasta otetaan vielä vaaleansiniseksi väritetty alavara, joka tulee esiin, kun liepeet taitetaan ulospäin. Alikauluksen kaavasta otetaan vielä vihreäksi väritetty päällikauluksen kaava, jonka rakenteen selitän tarkemmin seuraavaksi.

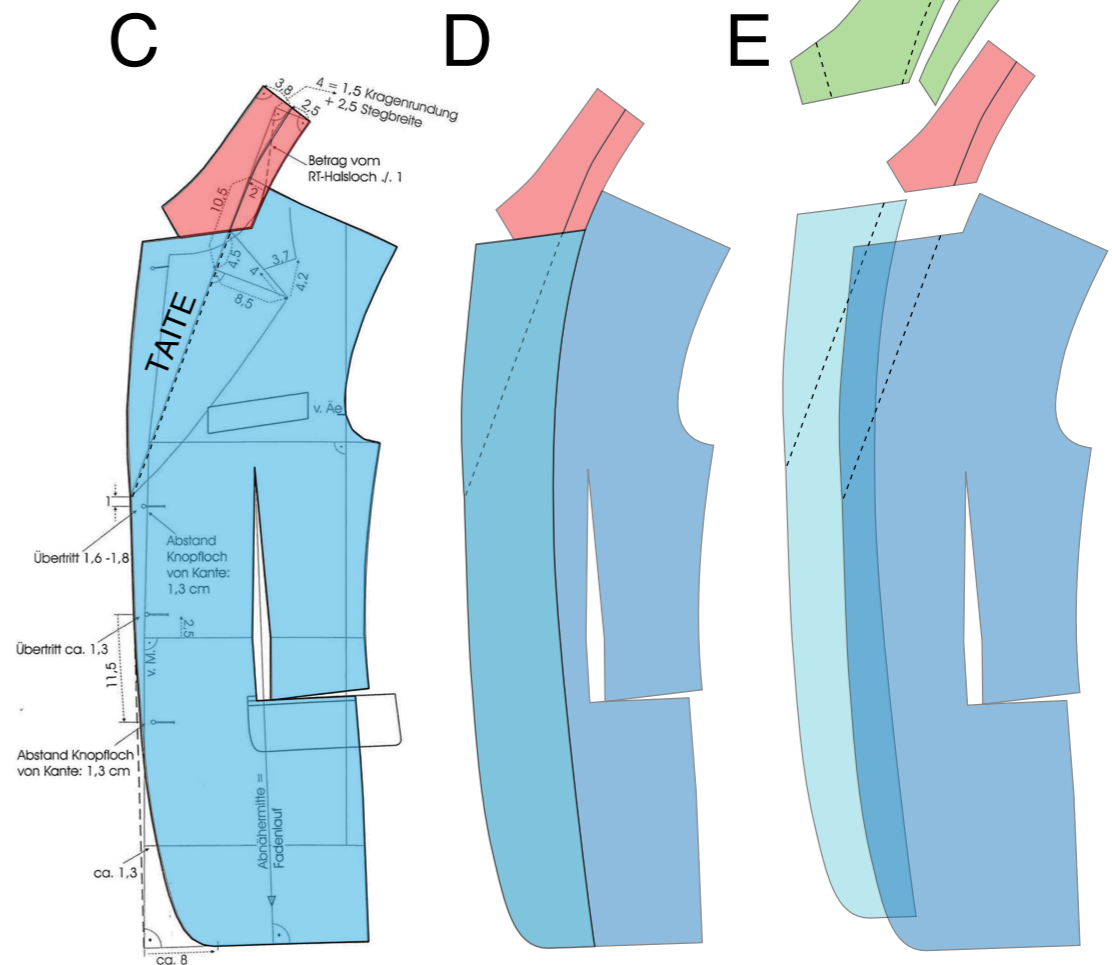
Varsinainen kaulus muodostuu siis kolmesta osasta. Kauluksen näkyvää osaa hallitsee päällikaulus ja niskan kohtaan asettuva tikku. Alikaulus taittuu kaksinkerroin ja jää nimensä mukaisesti päällikauluksen alle. Kuvissa 1–6 kerrotaan päällikauluksen ja tikun kaavoituksen vaiheet. Ne kuositellaan alikauluksen kaavasta.

Tikku irrotetaan päällikauluksesta, ja sen tehtävä valmiissa tuotteessa on pakottaa sauman avulla kaulus muotoutumaan paremmin

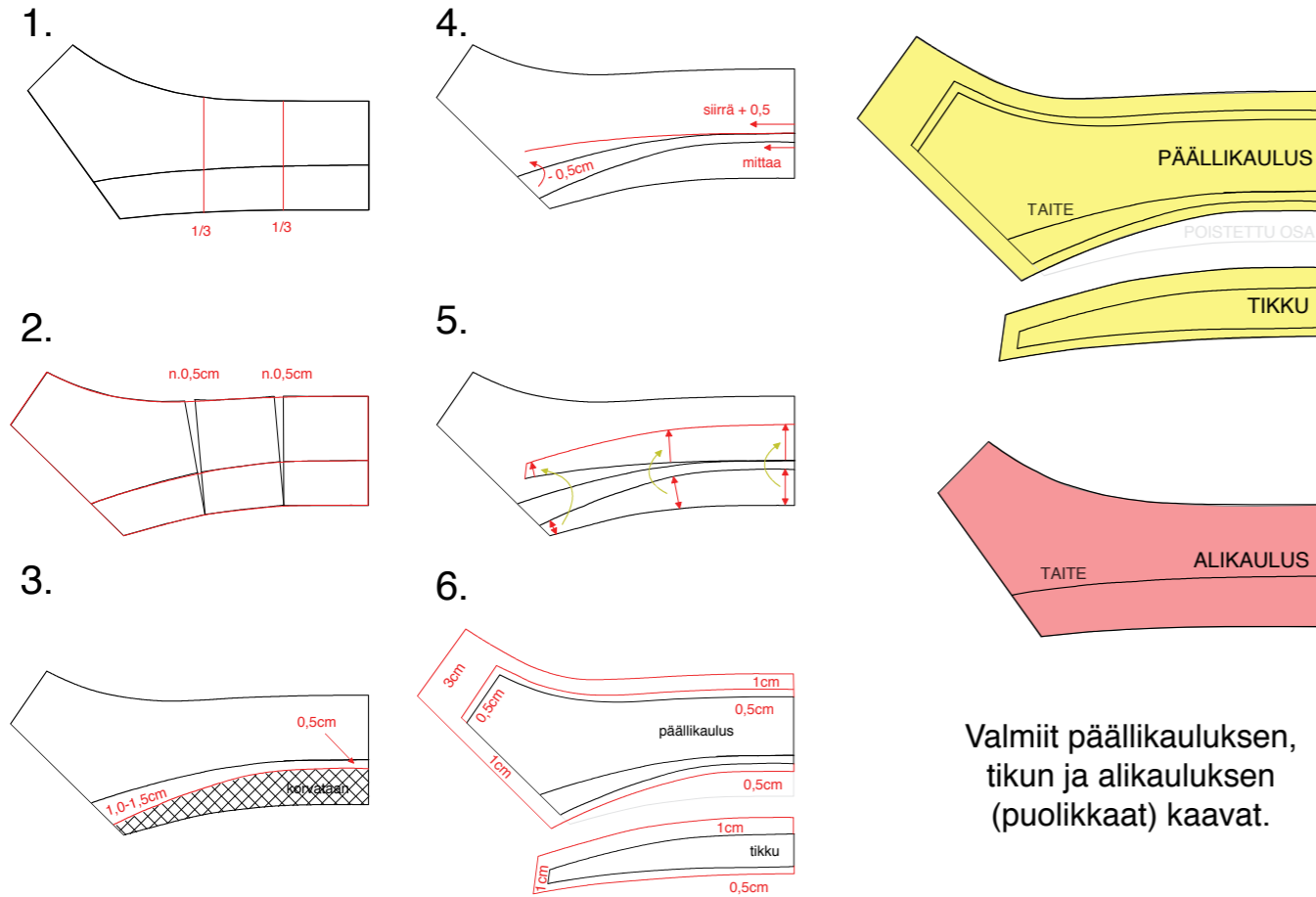
niskan malliseksi. Päällikaulus ja tikku valmistetaan usein samasta materiaalista kuin miehusta, ellei haeta tehoste-efektiä. Alikaulukseen taas käytetään alikaulusverkkaa eli ohutta villahuopaa, joka villan ominaisuuksien vuoksi siilyksessä venyy ja supistuu oikeissa kohdissa niin, että kaulus muotoutuu halutun näköiseksi. Myös alikauluksessa käytetään toisinaan tyylikeinona tehosteväriä, sillä se vilkkuu hillitysti päällikauluksen alta.

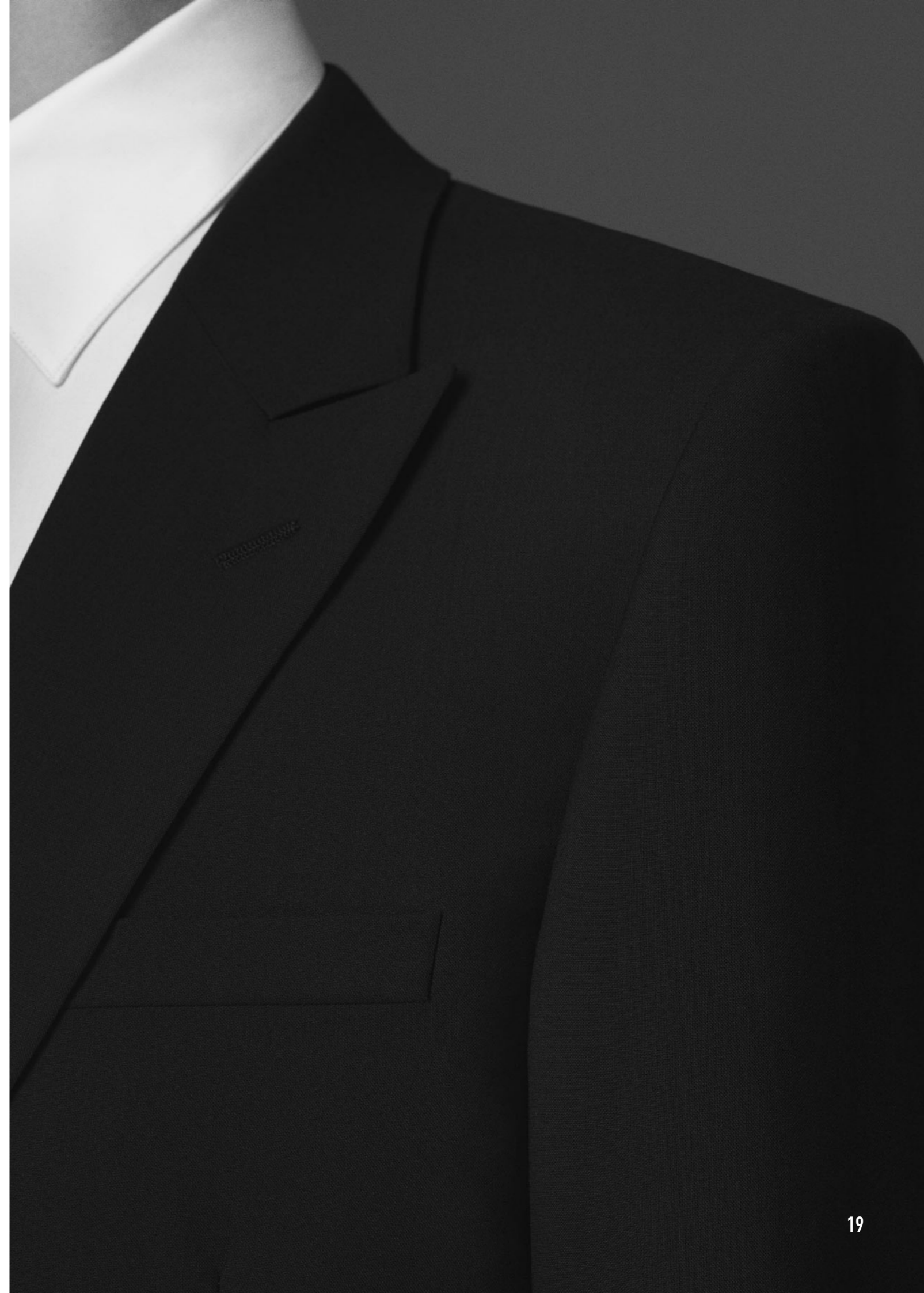
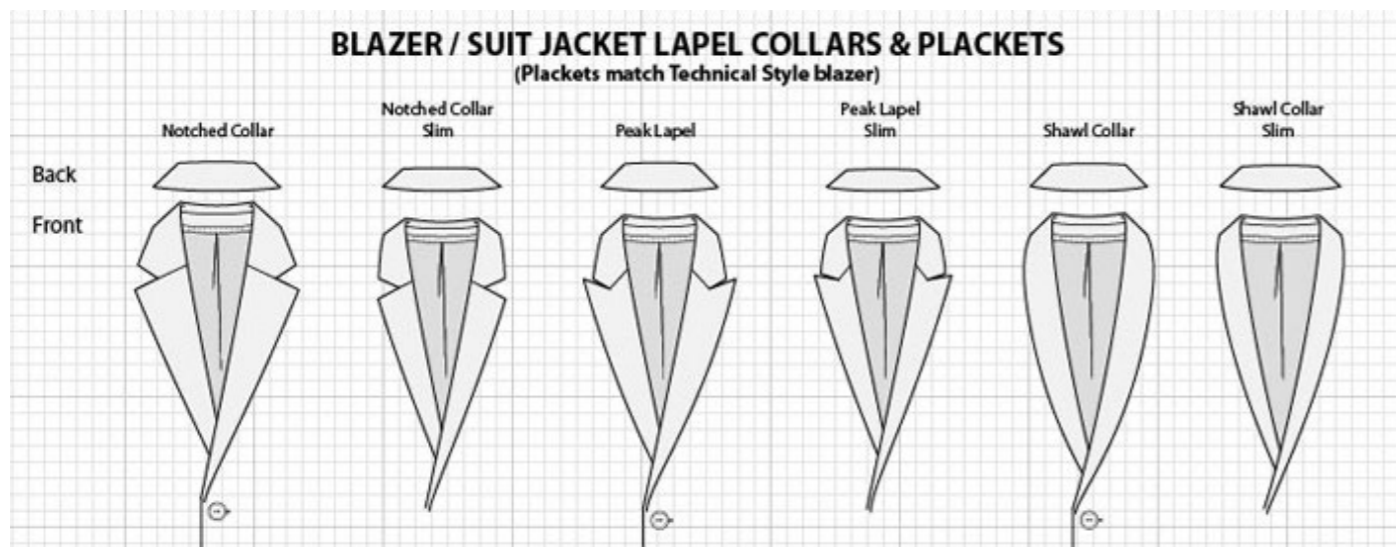
1/2 ETUKAPPALEESTA

1/2 päällikauluksen ja 1/2 tikun kaavoitus
alikaulusen kaavasta

Valmiit päällikauluksen,
tikun ja alikaulusen
(puolikkaat) kaavat.

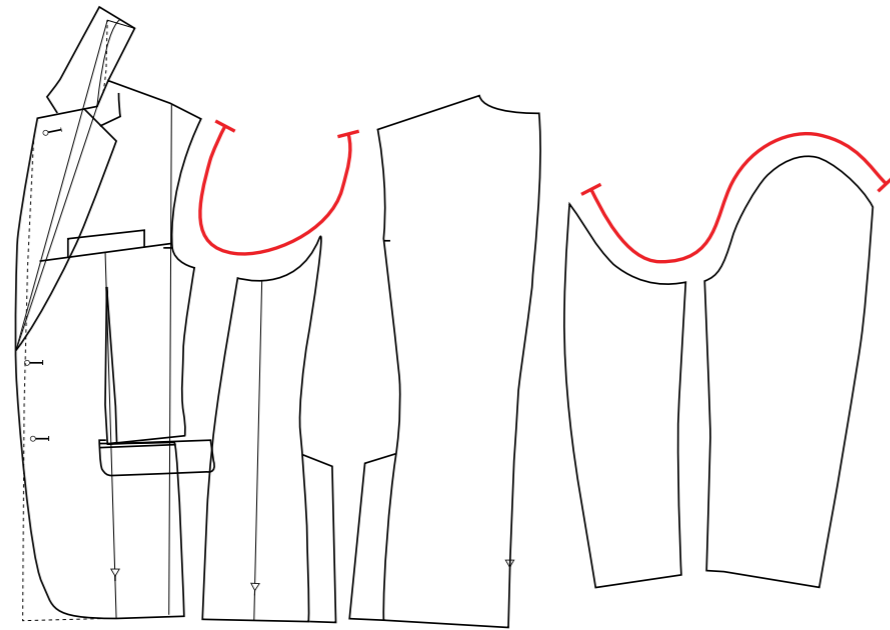

ISTUTETTU HIHA JA SEN VALMISTUSPROSESSI

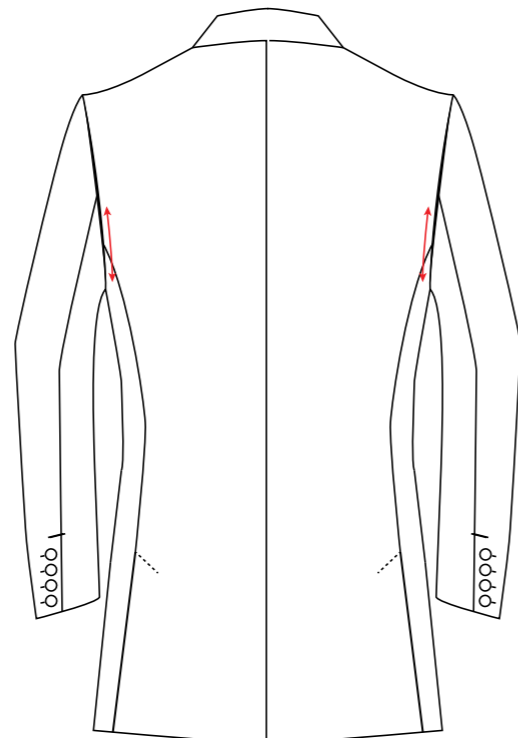
Istutettu hiha on mielestäni kauluksen ohella toinen puvuntakkia määrittävä ominaisuus. Se on myös yksi puvun haastavimmista ja työläimmistä yksityiskohdista. Räättälislangissa puhutaan perinteisesti suijasta, jolla "tarkoitetaan tietyn tyyppistä sujuvaa työskentelyä, jonka ansiosta hiha ja koko vaate on mittasuhteiltaan onnistunut ja istuu moitteettomasti." (Nyström, 2012.) Henkilökohtaisesti tunnen monia alan ammattilaisia, jotka arvottavat merkin tai tekijän taidot ja puvun laadukkuuden juuri hihan kaavoituksen ja valmistuksen pohjalta.

Kuten kaikista vaateen valmistuksen tekniikoista myös hihanistutuksesta on monia eri versioita. Teollinen hihanistutus käyttää tarkoitukseen suunniteltuja erikoiskoneita, joskaan lopputulos ei ole täydellinen johtuen tekotavan mekaanisuudesta. Siksi esittelemäni kiinnitystapa keskittyy käyttämään käsin tehtävään kiinnitykseen. Sivunpääksi nimitetään kohtaa, jossa takin kylkikappaleen kärki ja takakappale yhdistyvät kädentieksi (viivapiirroksessa sinisellä). Teollisuuden on usein vaikea saada sivunpäästä istuva, kun taas räättälöidylle puvulle istuvuus on luonnollisesti ominaista, koska siihen käytetään aikaa ja vaivaa.

Naisten vaatteisiin erikoistuneet pukuompelijat käyttävät usein hi-

Takin kädentie ja hihan pyöriö kaavassa.

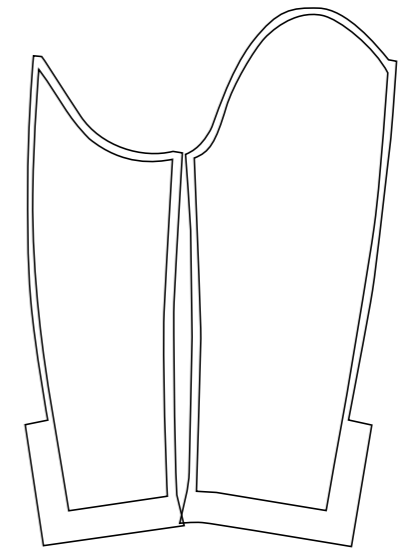
Sivunpää merkitty takkiin punaisilla nuolilla.

hoja kiinnittäessä rypytylankoja, jolloin hihan pyöriön syötös kädentielle on tasainen. Tämä tekniikka ei kuitenkaan sovellu vaatturintyönä tehtävän takin hihanistutukseen. Puvuntakin hihaan lisätään syötöstä sen verran vähän, että se olisi vaikeaa tasoittaa rypytylangan avulla. Rypytylangan käyttöä vaikeuttaa myös se, että istutetussa hihassa syötöstä lisätään hihan pyöriölle epätasaisesti, jotta sivunpää istuisi miehustaan kuin valettu.

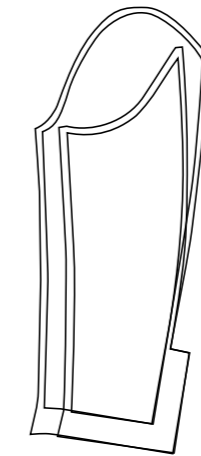
Ennen lopullista ompelua hiha harsitaan miehustaan seuraavanlaisesti. Oikeakätinen aloittaa vasemmasta hihasta ja vasenkätinen oikeasta. Hihan etuosaan eli etukainaloon ei lisätä lainkaan syötöstä. Siitä ylöspäin etukappaleen olalle lisätään syötöstä vähemmän kuin takaolalle. Olkasauman kohdalla on parin sormen levyinen alue, jolle syötöstä ei lisätä. Takaolalle laitetaan syötöstä hieman enemmän kuin etuolalle. Tällöin takakainalo toimii mahdollisena syötöksen tasauspaikkana, jos syötöstä on paljon. Vaihtoehtoisesti hyvin istuvassa ja käsivartta myötäilevässä hihassa se voidaan jättää ilman syötöstä lähes kokonaan.

Hyvä syötöksen kokonaismäärä on noin 5-10% kädentien ympärystä. Materiaaleista ohut ja kova kangas hyväksyy vain vähän syötöstä, kun taas paksu ja pehmeä materiaali nauttii syötöksestä.

Hihan kaavat

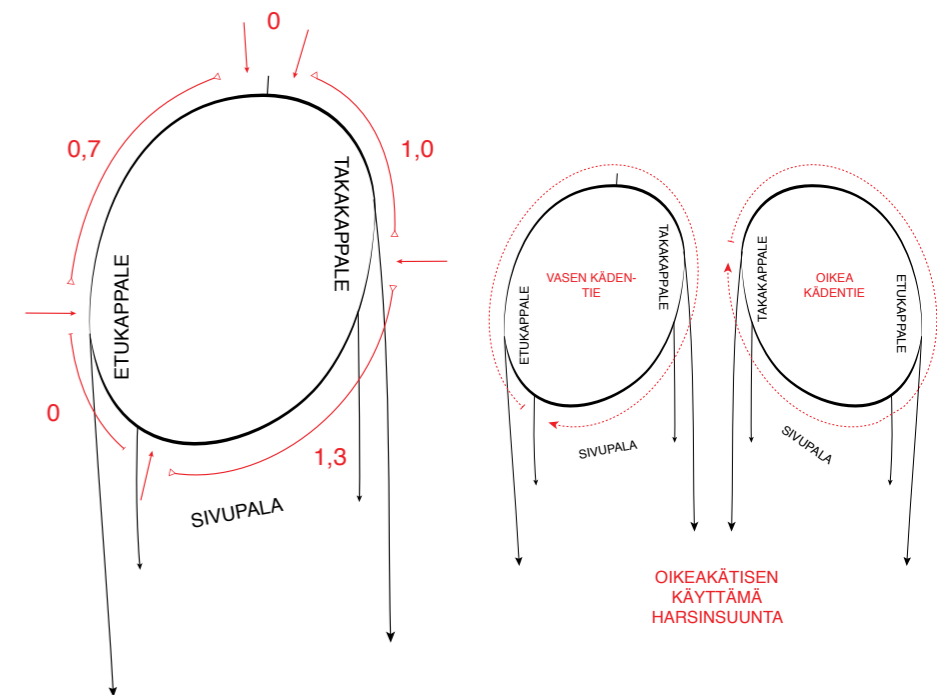
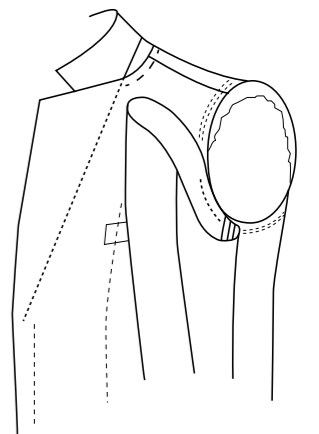
Hihan kaavat päällekkäin

Valmis hiha

Hihan kiinnitys

ESIMERKKI SYÖTÖKSEN JAKAUTUMISESTA HIHAN ISTUTUKSESSA

ZERO WASTEN USKOTTAVUUS

Tarpeeni määritellä oikeanlainen klassinen puku ja kyseenalaistaa sen valmistuksen perinne luomalla zero waste -versio herätti minussa kysymyksen, miksi en ollut kohdannut zero waste -tekniikalla luotuja miesten pukuja aikaisemmin ollenkaan. Ymmärsin silloin, että vaikka olen aiheesta kiinnostunut ja seuraan päivittäin vastuullisen muodin kanavia, toimintaympäristössäni on huomio aiheeseen suhteellisen pieni. Miesten rennompia asukokonaisuuksia on olemassa jo enemmän, mutta suurin pääpaino zero wastesta on suunniteltu naisille.

Miesten ristiriitainen suhtautuminen vaatteisiin ja yhteisön kontrolli miesten vapautteen ilmaista tyyliään ohjaa voimakkaasti markkinoilla olevaa tarjontaa. Lukuisat suunnittelijat kuitenkin luovat jatkuvasti uusia tulkintoja, joita he yrittävät saada nostettua klassikkojen asemaan vanhojen vakiintuneiden vaatekappaleiden rinnalle. Itse lähdin tavoittelemaan klassisen puvun olemusta uudella tekniikalla. Koin, että oman zero waste -version tekeminen ilman tarkkaa, rajattua päämäärää, ja sen nimittäminen uudeksi tulevaksi klassikoksi (tämän kuitenkaan oikeasti tapahtumatta), olisi ollut ihan liian helppoa.

Yllätyksekseni kuitenkin huomasin itselläniikin olevan hyvin konserva-

tiivinen ajattelumalli vaatteista, siis sama malli, jota syytän esteeksi miesten tyylin ilmaisun kehittymiselle ja vapauttamiselle. Harva tähänastinen zero waste -tulkinta nimittäin kohtasi mielikuvani ”oikeasta miesten vaatteesta”, vaikka koin vaatesuunnittelijana olevani avoin uusille ilmiöille ja avaramielinen normien kyseenalaistamista kohtaan. Ehkä se johtui omasta askeettisesta estetiikastani, mutta ymmärsin taustalla vaikuttavan voimakkaasti yhteiskunnan sosiaaliset normit ja ehdollistumiset. Todistaakseni väitteeni, nostan esille YIELD – Making fashion without waste -näyttelyssä esitellyn Jennifer Whittyn tulkinnan miesten puvusta, jota en kokenut ensin vakavasti otettaviksi miesten puvun versioksi huolimatta Whittyn urauurtavasta työstä miesten zero waste -vaatetuksen parissa ja erittäin kiehtovasta, rohkeasta tulkinnasta.

Irlantilaisen suunnittelijan Jennifer Whittyn kolmiosainen miesten puku Freeflow (seuraava aukeama) koostuu takista, kääntöliivistä ja kietaisuhousuista. Puku on valmistettu laadukkaasta Bower Roebuck -kutomon tätä pukua varten kutomasta, Super 120 -villakanakaasta. Suunnittelijan lähtökohta asukokonaisuuden suunnittelussa on sisällyttää ylimääräinen, yleensä leikkuujätteeksi päätyvä, materiaali vaateen rakenteeseen yllä-

tyksellisinä suunnitteluratkaisuina. Freeflow-nimi viittaa lähestymistapaan, jossa Whitty YIELDista tehdyn julkaisun (2011, 60.) mukaan yhdisti puvun suunnittelu- ja valmistusprosessissa länsimaisia ja itämaisia suunnitteluperiaatteita ja sisällytti työhönsä tarkoituksellisesti virheitä, järjestyksen ja epäjärjestyksen ristiriitoja, spontaanisuutta ja kontrollia.

Olen nähnyt puvun vain YIELDin julkaisusta, joten tulkitsem sen rakennetta pelkästään siinä olevien kuvien pohjalta. Kuvien perusteella puku on siluutiltaan rento. Puvuntakin kaulus on runsas ja laskeutuva eikä rakennu perinteisistä osista. Puvun etupuoli on visuaalisesti rikas ja epäsymmetrinen, ja puvuntakin alla oleva liivi näyttää muodostuvan yhteen ommelluista pienistä paloista, jotka on yhdistetty tai korostettu käsin tehdyillä ristipistoilla. Takin kädentiet on supistettu rypytyksillä, mikä tekee selästä aaltoilevan ja helmasta vinon. Kietaisuhousujen haara laskeutuu perinteisiä puvun housuja alemmas, ja oletan, että vyötärö sidotaan kiinni nauhalla, joka kuvissa asettuu etupuolelle. Puvussa on paljon raakareunoja ja puvun eri osissa on hausalla visuaalisella tavalla hyödynnetty hulpionauhoja.

Puku täyttää tiettyiltä osin miesten puvun määritelmiä, mutta ei yllä

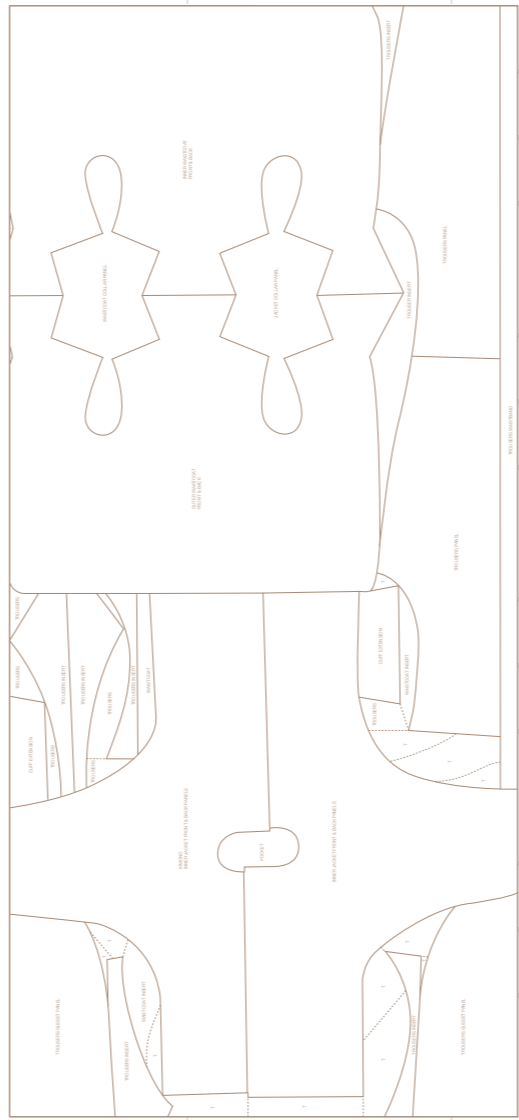

FREEFLOW

SUPER 120S WOOL SUITING

JENNIFER WHITTY
2010

61

PATTERN

JENNIFER WHITTY
2010

65

JENNIFER WHITTY
2010

63

tätä opinnäytetyötä varten määrittelmiäni ehtojen tasolle. Se on kuitenkin täysin ymmärrettävää töittemme erilaisten lähtökohtien ja tavoitteiden vuoksi. Työ on ihasuttava, mutta ymmärrän, miksi se on haastava hahmotettava esimerkiksi tavalliselle kuluttajalle.

43 Sama ongelma vaivaa mielestäni monia muitakin zero waste -tekniikalla valmistettuja töitä. Huomioni aiheesta keskittyy kuitenkin omaan kokemukseeni ja perinteisen alan ihmisiin, jotka reagoivat varauksellisesti zero wasteen. Mutta mikä siinä on niin haastavaa? Onko se se, että vaate ei vetoa visuaalisesti? Että prosessin tarina näkyy liikaa vaateen muodossa ja rakenteessa? Vai haastaako se kyseenalaistamista käsitystämme siitä, mikä on vaate?

Zero wasten vaikeasti ymmärrettävyyden pohdintaani liittyy myös kohtaamani miesten muodin alan edustajien välinpitämätön tai vähäisyvä asenne. Aiheeseen suhtautuminen vaihtelee laajasti. Osa näkee vastuullisuuden yhtenä hyväksikäytettävänä ja ohimenevänä markkinoinnin trendinä, jolloin se muuttuu helposti viherpesuksi, tai pitää sitä turhana vaateen valmistuksen monimutkaistamisena. Merkittävimpänä yllätyksenä tuli saamani kommentti opinnäytetyöni aihevalinnasta, kun etsin yhteis-

työkumppaneita pukujen valmistukseen: *”En tiedä kaikkea nolla haaskaus-työskentelystä, mutta sen perusteella mitä asiasta tiedän, se ei ole minusta kovinkaan mielenkiintoista. Pontson kaltaisissa vaatteissa ei synny leikkujätettä. Istuvan vaateen kohdalla sitä syntyy jonkin verran, mutta minus-ta se ei ole mikään ongelma.”*

Vaikka tiedän mielipiteen olevan vain yhden ihmisen henkilökohtainen näkemys, en voi olla liittämättä sitä yleiseen vallitsevaan ilmapiiriin, joka tuntuu vaivaavan vastuullisuutta miesten muodin puolella. Vaikka muutos on liikkeellä ja tietoisuus aiheesta kasvaa jatkuvast, en halua uskoa, että vastahakoisuus perustuu esimerkiksi zero wasten vaikeasti teollisesti toteuttaviin mahdollisuuksiin. Vaateteollisuuden toimijoina alan haasteiden on oltava väistämättä tiedossa kaikilla. Olisi mielenkiintoista pohtia syvällisemmin, putoaako zero wasten vakavasti otettavuus johtuen lopputulosten liian moninaisista tavoitteista ja liian rohkeista ja uusista näkemyksistä, mutta se ei ole työni pääpiiste.

Työni lopputulos tavoittelee ensisijaisesti vakiintuneen vaatekonaisuuden, puvun, käsitettä. Toisin sanoen tavoittelen pukua, jonka muotokielessä näkyy mahdollisimman vähän tavanomais-

ta poikkeavia merkkejä sen suunnittelu- ja valmistusprosessista. Lopputulosten muotokielestä ei siis pitäisi pystyä näkemään, että ne on valmistettu zero wastena. Jos onnistun todistamaan väitteeni tyköistuvasta miesten zero waste puvusta, onnistunko osoittamaan tämänhetkisen käsityksen puvun valmistuksesta mahdolliseksi muuttaa? Loppujen lopuksi en kyseenalaista miesten pukua tai sen varsinaista käsitettä vaan itse asiassa puvun perinteisen valmistustavan ja miten vaatturit kokevat oikean puvun. Samalla kyseenalaistan myös zero wastelle ominaisen tavoitteen luoda jotain visuaalisesti uutta ja odotamatonta. Millainen suhde työläni on zero wasteen, jos tavoitteeni onnistuu ja näin luovun zero wastelle ominaisesta vaateen luonteen kyseenalaistamisen perusajatuksesta? Kuinka olennaista zero wastessa ylipäättään on kyseenalaistaa olemassa olevan vaateen käsitettä? Ja kumpaan lopputulos vaikuttaa enemmän, perinteiseen, pieteitillä toimivaan miesten puvun valmistukseen vai arvaamattomuutta ja yllätyksellisyyttä edustavaan zero waste -suunnitteluun? On kutkuttavaa huomata, miten opinnäytetyöni aihevalinta ja tavoitteeni kyseenalaistavat sekä zero wasten että perinteisen räätälöinnin ideologiat.

Mikäli tavoitteeni onnistuu, pel-

kään lopputuloksen menettävän teemojensa ristiriitojen vuoksi visuaalisen ilmaisuvoimansa, sillä lähestymistapojen vastakkaisuus on ymmärrettävissä vain silloin, kun se kerrotaan. Tätä huolta helpottaa malliston laajuus, jossa huomattessani prosessin täydellisen hallinnan olevan mahdollinen lähestymälläni tavalla voin sitten tarvittaessa joustaa toisissa asukokonaisuuksissa heittäytyvämpään ilmaisumuotoon.

Vaatturit ovat puvun valmistuksen suhteen hyvin tehokkaita. Eikä suotta, sillä esimerkiksi arvostetun brittiläisen kangastuottajan Holland & Sherryn varta vasten pukuja varten valmistetut pukukankaat maksavat 600 euroa metriltä. Materiaalin ollessa näin arvokasta sitä kannattaa ja pitää käyttää hyvin harkinnanvaraisesti ja mahdollisimman säästeliäästi. Tämän takia aikaisemmin mainitun taitavan ja vähiten materiaalihukkaa tuottavan leikkusuunnitelman asettelu on ensisijaisen tärkeää. Nimitän kuitenkin vaatureiden ryhmää tehokkaaksi säästeliään sijaan, sillä tietyissä tapauksissa nopeus koetaan eduksi aikaavievän materiaalin säästämisen suhteen.

Jouduin itsekkin päättämään mihiin keskittyä. Alkuperäinen tavoitteeni oli alusta lähtien hävittää miehustamateriaalina käytetyn villakankaan leikkujäte. Jouduin

kuitenkin joustamaan muiden tarvittavien valmistusmateriaalien, kuten liimakankaan, tukimateriaalien ja vuorikankaan, leikkujätteen hävittämisessä. Edellä mainitut osat eivät seuraa samoja tarkkoja muotoja kuin miehustan palat vaan täydentävät ja tukevat niitä vaihtelevilla pinta-aloilla. Päätökseni olla soveltamatta zero waste -tekniikkaa lisämateriaaleihin antaa minulle enemmän mahdollisuuksia joustaa käytettävien kaavojen suhteen ja onnistua tavoitteessani. Esimerkiksi liivin etu- ja takakappaleet voidaan valmistaa villakankaasta, tai mahdollisuuksien mukaan selkäkappale voidaan olla sisällyttämättä zero wasteen ja valmistaa villakankaan sijaan vuorikankaasta.

Tavoite valmistaa kaikkien materiaalien osalta räätälöity miesten zero waste -puku olisi mielestäni ollut liian suuri tähän opinnäytetyöhön. Suoraan sanoen en tiedä miten muut suunnittelijat ovat päätyneet ratkaisemaan muiden materiaalien käytön ongelman. Suunnittelevatko he asukokonaisuuksia ilman lisätarvikkeita, vai soveltavatko he ideologiaa koko asukokonaisuuteen tinkimättä arvoistaan? Kahden maailman vastakkaisuudesta johtuen minun mallistossani on tarpeeksi haastetta siinä, että pidän kiinni tietyistä tarkasta mallista ja tavoittelen täydellistä jätteettömyyttä.

HAJOTA JA HALLITSE - KOLMIOSAISEN PUVUN KAAVA

Opinnäytetyöni keskittyy kaavoittamiseen, jolloin malliston suunnittelua ohjaavat luonnollisesti kaavat. Aloitin mallistoni suunnittelun esittämällä tavoittelemiani lopputuloksen perinteisellä menetelmällä valmistettujen tuotteiden avulla. Yleisin tapa suunnittelussa lienee luonnostella ja sitä kautta tavoitella tuotteen muotokieltä. Yksityiskohtainen luonnostelu asettaa kuitenkin zero wastessa liian tarkkoja ehtoja, joita ei ehkä ole tällä kaavoitustekniikalla mahdollista tavoittaa. Tämän vuoksi käytän mallistorungossa perinteisellä tavalla valmistettuja tuotteita, joihin oman mallistoni tuotteet perustuvat. Olisi positiivinen yllätys, jos saavuttaisin täysin identtisen lopputuloksen muuttamalla ainoastaan kaava-asettelua, mutta se on mahdotonta vartaloa tarkasti seuraavien kaavojen muotojen vuoksi.

Kirjallinen työni tulee keskittymään yhden puvun kaavan prosessiin. Alusta alkaen tavoitteeni oli tutkia, onko mahdollista saada aikaiseksi klassinen miesten puku zero waste -tekniikalla. Tässä työssä haluan keskittyä avaamaan prosessin ymmärrettävästi, sillä yhden kaavan prosessissa on erittäin suuri informaatiomäärä, ja muut kaavat seuraavat prosessia samalla lailla. Mallisto seuraa vahvasti klassista, vakiintunutta miesten pukeutumista ja pohjautuu perinteisimpiin pu-

kumalleihin. Annan tavoittelemiani kohderyhmän ohjata valintojani hyvin paljon, vaikka se voi muotokielen näkökulmasta olla ennalta arvattava ja jonkun mielestä ehkä jopa tylsä. Lopputulos kehittyi kuitenkin vasta prosessin kautta, ja kuten aiemmin jo mainitsin, se voi olla myös yllättävä. Päätös on siis tietoinen ja kuten aiemmin kirjoitin, mikäli ensimmäisen puvun muotokieli on hallittavissa helpommin kuin mitä ennakoisin, voin heittäytyä malliston muiden vaatekappaleiden suunnittelussa zero wastelle ominaisella tavalla.

Aloitin kaavoituksen piirtämällä vaatureiden käyttämän saksalaisen Müller&Sohnin kaavoitusohjeen mukaan puvun perusrungon miesten sporttiselle C50-koolle. Sporttinen malli on mitoiltaan hieman isompi kuin tavallinen C50-standardikoko. Tästä perusrungosta kuositteilin kolme erilaista puvuntakkia Müller&Sohnin Herren-Runschaulehden ohjeiden mukaan. Housuista ja liivistä kuositteilin ainoastaan yhden version kumpaakin. Yksityiskohtia on mahdollista muuttaa tai vaihtaa kesken prosessin, joten tärkeintä oli pohjan toimivuus. Kaikista kuositelluista malleista valmistin tarkat prototyypit voidakseni varmistua mallin kelpoisuudesta. Olisin saanut huomattavasti enemmän aikaa zero waste -kaavoitukselle, mikäli peruskaavat olisivat olleet jo val-

miina, kun aloitin opinnäytetyön. En osannut ennakoida tätä, mutta prototyyppien kehitys- ja teko-vaiheessa hyödynsin tilaisuuden muistella ja harjoitella räätälöidyn puvun valmistusta, mitä en ollut tehnyt sitten valmistuttuani vaaturikoulusta 8 vuotta sitten. Valmistin kaikki kolme puvuntakkien prototyyppiä kerralla tässä vaiheessa, jotta en myöhemmin, aina yhden zero waste -kaavan viimeistelyäni, joutuisi palaamaan takaisin tähän protovaiheeseen.

Vasta kun olin selvinnyt perustuotteiden kaavoista, pääsin keskittymään kunnolla ensimmäisen, kolmiosaisen miesten puvun, zero waste -kokonaisuuden kaavoitukseen. Asetin itselleni myös tiettyjä lisätavoitteita kaavoitusprosessin suhteen, jotta pystyisin kontrolloimaan haluamani lopputuloksen saavuttamista. Nämä oli kuitenkin priorisoitu niin että, mikäli ajautuisin umpikujaan, voisin joustaa niiden suhteen tai jopa unohtaa ne kokonaan. Zero waste -kaavoitus voidaan perustaa tiettyyn ennalta määrättyyn alueeseen, joka on yleensä kankaan valmis leveys ja päätetty pituus. Osaamatta kuitenkin arvioida paljonko pituutta kaava tulisi vaatimaan, päätin työalani olevan pelkästään kankaan leveys ja sallia pituuden kasvaa niin pitkälle kuin työ vaatisi. Yhteistyökumppanini Turon sponsoimista villakankaista valitsin

ensimmäisen kokonaisuuden materiaaliksi (hulpio mukaan lukien) 161 cm leveään villakankaan. Prosessin aikana kokeilin muutamia erilaisia kaavan rakentamistapoja, joista valitsin lopulta kankaan puolikkaalla leveydellä kaavoittamisen, eli toisin sanoen kangas taitetaan pituussuunnassa kahtia. Näin kaavasta tulee symmetrinen. Tämä tuntui luontevimmalta ratkaisulta, sillä kun kaavat leikataan vastakkain taitetulta kankaalta, lopputuloksen syntyy identtiset, toistensa peilikuvia olevat kappaleet. Tapa on myös vakiintunut perinteisellä räätälipuolella. Lähtötilanteessa minulla oli siis puolikkaan kolmiosaisen puvun kaavat ja 80,5 cm leveä suorakulmio, jonka lopullinen pituus selviäisi kaava-asettelulla.

Tästä alkoi pitkä, monivaiheinen kokeilemisen ja uudelleen yrittämisen vaihe. Yksi henkilökohtainen tavoitteeni oli pitää kaavat mahdollisimmat lähellä alkuperäisiä, jotta tuotteiden lopullinen muotokieli säilyisi. Tämä tarkoittaa, että jos suurensin kaavaa yhdeltä puolelta, sama määrä piti suhteessa poistaa jostakin toisesta kaavasta. Pyrin myös välttämään ylimääräisen ”silpun” syntymistä eli isojen kaavojen pilkkomista pieniksi paloiksi. Jollain kyseenalaisella kaavan suunnittelun hetkellä silti mietin, olisinko rakentanut puvun pienistä paloista tilkkutäkkimäisel-

lä tekniikalla. Luovuin välittömästi ajatuksesta, koska kunnianhimoni takia koin, että ratkaisu olisi ollut rimaa alittava suoritus, ja koska tekniikka olisi vaatinut älyttömän työmäärän.

Toinen ohjaava tavoitteeni oli pitää saumavarat mahdollisimman lähellä normaalisti käytettäviä, jolloin en kykenisi piilottamaan ylimääräiseksi kokemaani kangasta vaateen rakenteiden sisään. Eräs zero wasterin lähestymistapa, jota esimerkiksi Jennifer Whitty käytti työssään Freeflow, on sisällyttää tämä ”ylimääräinen” vaateen pintaan struktuurina. Vaikka tekniikka on yksi ratkaisu, en halunnut sen vaikuttavan tavoittelemiani tuotteen sulavalinjaiseen ulkonäköön. Saumavarojen kokoon löytyy kuitenkin porsaanreikä vaatureiden käyttämästä toimintamallista: käyttäjän tulevaisuuden kokemuutoksiin varautuvat muutosvarat sekä mittatilaustyössä käytetyt sovitukset. Sovitusvarat turvaavat mahdollisuuden tehdä muutoksia mittatilauspuvun valmistusvaiheessa, jos joku kohta vaatiikin enemmän tilaa kuin on ennakoitu. Sovituksen jälkeen ylimääräiset sovitukset kuitenkin leikataan pois, mitä en tässä työssä tietenkään tekisi. Tyköistuvassa vaatekappaleessa ylimääräisen sisällyttäminen sisärakenteeseen on mielestäni silti riski, sillä saumavarojen reunat saattavat tulla näkyviin vaateen

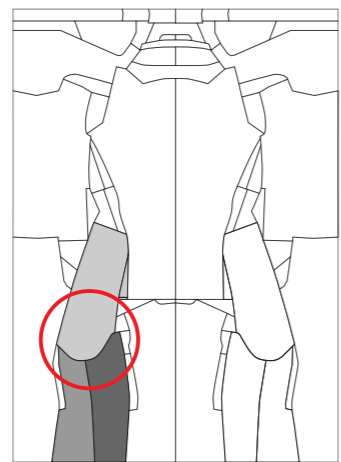
pinnalla odottamattomissa kohdissa.

Jatkuvan varioinnin sekä lukuisten yritysten jälkeen, kun en ollut saavuttanut edes potentiaaliselta tuntuvan kaavan alkua, aloin epäillä tavoitteeni realismia. Palasin pohdinnassani kuitenkin siihen, että olin perustanut koko mallistoni idean zero waste -kaavoitukselle. Vaihtoehtona kokonaiselle zero wastelle minulle ehdotettiin mahdollisuutta toteuttaa puku niin pitkälle kuin mahdollista vain osittain tekniikkaa hyödyntäen. Työssäni ei kuitenkaan ole kyse zero waste -tekniikan käyttämisestä malliston valmistamiseen yleisesti, vaan puvun lopullisen muotokielen hallitsemisesta zero waste -tekniikan avulla. Näin ollen olin siis valmis joustamaan mielummin tyköistuvasta mallista ja sen muotokielestä kuin itse tekniikasta. Vain osittain toteutettu zero waste -puku olisi mielestäni ollut liian lähellä vaatureiden käyttämää hyvin onnistunutta leikkuusuunnitelmaa, jolloin en olisi todistanut lopulta yhtään mitään materiaalin säästämisen suhteen. Ja jos olisin todennut haluamani puvun mallin olevan mahdoton valmistaa ja luopunut kokonaan tekniikasta, mallistoni olisi ollut vain kokoelma perinteisiä, mustia miesten pukuja ilman sisällöllistä tarinaa. Minua lohdutti ajatus, että vaikka epäonnistuisin tavoitteessani, olisi mah-

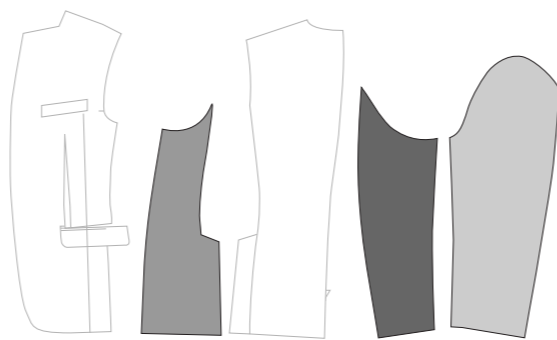
dollinen negatiivinen tutkimustulos yhtä arvokas ja uutta tietoa tuottava kuin positiivinenkin tulos.

Aloitin kaavan rakentamisen isoimmilla kaavapaloilla: takin miehustan kaavoilla ja hihan osilla sekä liivin ja housujen etu- ja takakappaleilla. Päättelin, että olisi helpompaa täyttää mahdollisimman isoina paloina säilyvien miehustan kaavojen väleihin jäävät raot pienillä paloilla kuin sovittaa kaikki palat kaavalle yhtä aikaa. Olin kuitenkin arvottanut yksityiskohdat ja valmis luopumaan niistä tarpeen mukaan. Jatkuvien uusien yhdistelmien jälkeen palasin kuitenkin aina jo varsin aikaisessa vaiheessa löytämäni päällihihan, aluhihan, ja miehustan kylkipalan yhdistelmään. Tässä olin onnistunut pitämään kädentien pyöriön, eli olkapään pyöreän sauman, muodon lähes alkuperäisen mallisena muutamien millien lisäyksillä. Millit voivat tuntua pieneltä lisäykseltä, mutta väärässä paikkaa ne voivat vaikuttaa hihan asettumiseen oikeaan kohtaan. Löytämäni yhdistelmä säilytti hihan pyöriön muotojen lisäksi miehustan sivupalan kädentien merkittävän, syvän kaaren, johon hiha kiinnittyy. Tämä tulisi helpottamaan istutetun hihan säilyttämistä lopullisessa versiossa niin huomattavasti, että otin yhdistelmän kaavan pohjaksi.

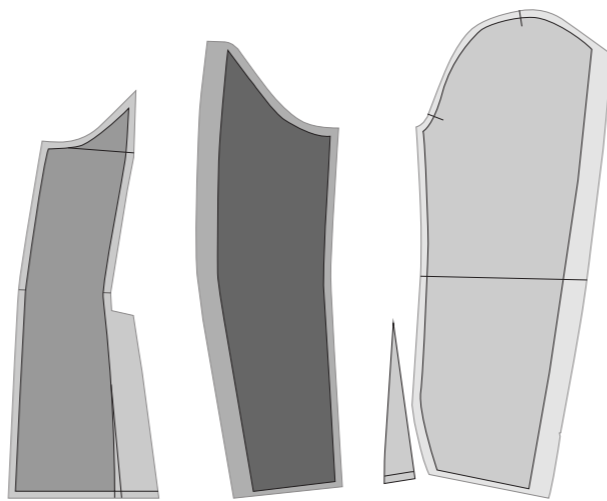
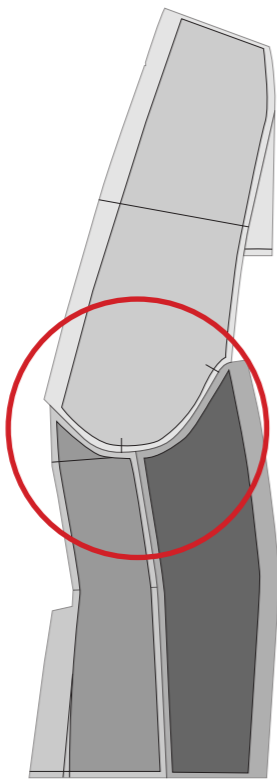
Käytettävissä olevan kankaan pin-

Ensimmäisen onnistuneeksi koetun kolmen palan yhdistelmä zero waste -kaavalla

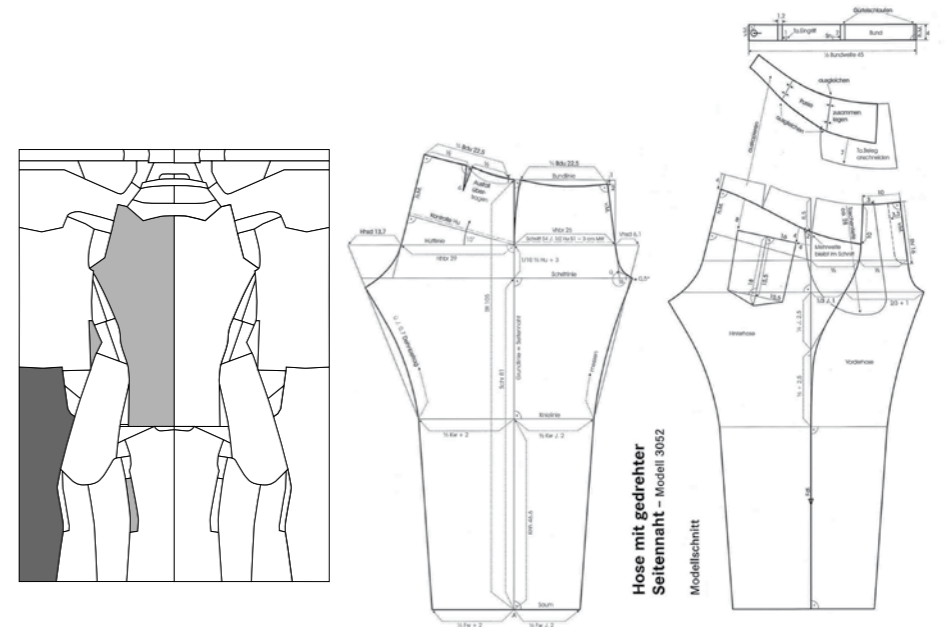
Takin perinteiset kaavat vasemmalta oikealle: Etuosa, kylkipala, takaosa sekä hihan osat: aluhiha ja päällihiha

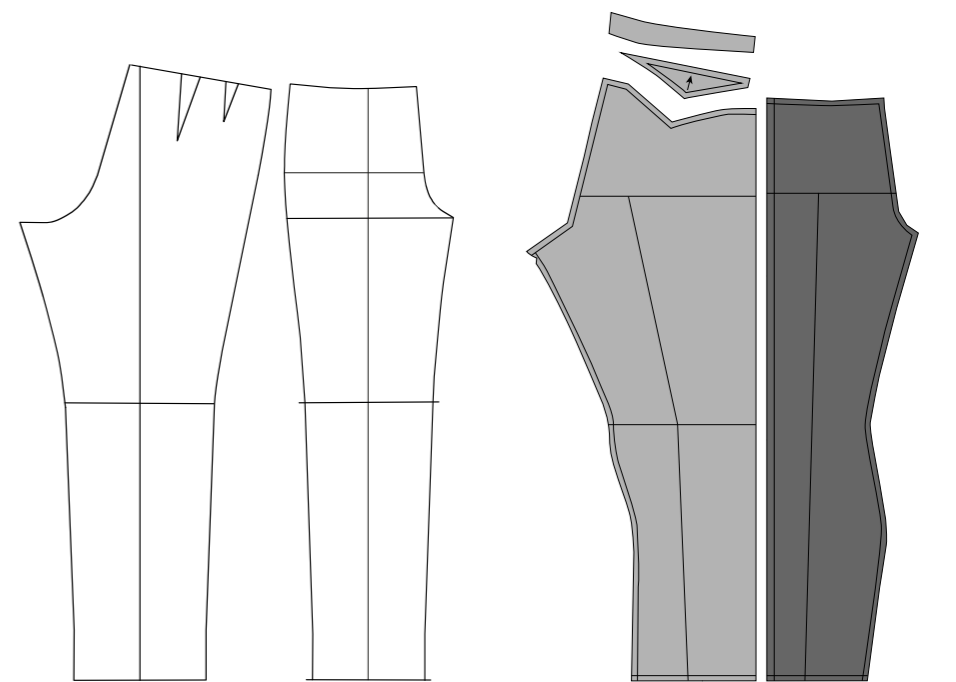
Zero waste -kaavan osat vasemmalta oikealle: Kylkipala, aluhiha ja päällihiha Huomaa päällihihan jatkopala, joka valmiissa tuotteessa on visuaalinen yksityiskohta.

ta-alan ollessa suorakulmion mallinen kaavojen kaarevat muodot tuottivat haastetta alusta lähtien. Samaan aikaan, kun tein kaavoilla kokeiluja, etsin vaihtoehtoisia miesten puvun malleja, joita voisin hyödyntää inspiraationa luovuutta tarvitsevilla kaavoitusratkaisuisa. Yksi näistä löydöistä oli Müller & Sohnin kaavoitusjärjestelmän Herren-Rundschau-lehden (12/2004 25.) ohjeet sivusaumattomaan housuun, jossa oli kiertyvä sisäsauma. Keksinkin soveltaa tämän jännittävän version housuista omaan käyttöni piirtämällä sen uudelleen käyttämäni kokoon ja muuttamalla sen rakennetta. Merkittävin muutos oli palauttaa puuttuva sivusauma tällä kertaa kuitenkin suorassa kulmassa lahkeensuihin nähden. Näin housun kappaleet olivat sijoitettavissa kaavan kulmaan tai pitkältä sivultaan reunaan. Lopullisessa zero waste -kaavassa housujen etukappale asettuu pitkältä sivultaan ulkoreunan alakulmaan. Tämän vuoksi valmiissa tuotteessa hupio näkyy osittain sivusaumasta. Housujen sisäsauman aaltoilevuus taas johtuu etukappaleen kaavan vieressä olevan kylkipalan halkiovarasta.

Tehtyäni housujen kappaleiden muutokset ja sijoitettuani etukappaleen alustavasti kaavalle siirryin muokkaamaan takin etu- ja takakappaleiden kaavoja sopivik-

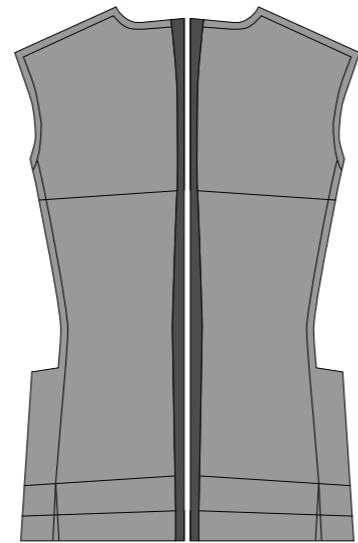
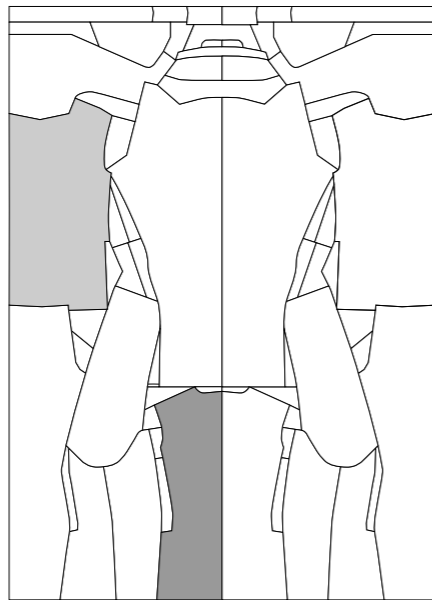

Herren-Rundschau -lehden (12/2004) "Housu kiertävällä saumalla" -kaava, jossa housun ulkosauma on poistettu kokonaan.

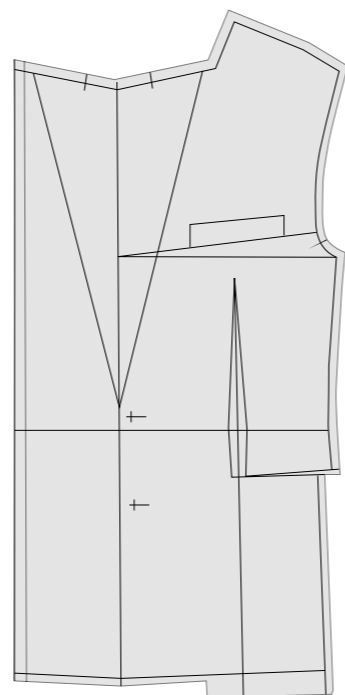

Vasemmallä perinteiset miesten puvun housun kaavat: takakappale ja etukappale Oikealla zero waste -kaavan versiot

si zero waste -kaavalleni. Sijoitin takakappaleen taitteelle ja suoristin takasauman reunaa, vaikka selän kaari vaatiikin muotoa. Olin aikaisemmin päättänyt yrittää välttää ylimääräisten saumavarojen sijoittamista tuotteen sisäpuolelle saumavaroissa, mutta kaavan rakentamisen nopeuttamiseksi ja edetäkseni tein tässä poikkeuksen. Lisäykset olivat myös sen verran pieniä, että alueet olisivat olleet vaikeita hyödyntää itsenäisinä paloina. Myönnytystä periaatteestani helpotti sauman toteutuksen helppous ja että takin puolivuorin vuoksi keskitakasau- man saumavarat ovat esillä takin sisäpuolella. Toinen kaavassa tapahtuva ”ylimääräisen” lisäys tapahtui hihan ulkosaumassa. Ylimääräinen 3 cm lisäys perustuu hihojen halkioiden saumavaroille, jotka takissani jatkuvat poikkeuksellisesti pelkästään halkion vaatimasta varasta koko hihan pituudelle. Laadukkaasti valmistetuissa takeissa hihan halkio on napitettavissa ja aukaistavissa, vaikka ominaisuutta hyödynnetään erittäin harvoin perinteisissä puvuissa. Johtuen sen funktionaalisuuden kyseenalaisesta tarpeesta ja ylimääräisen kankaan käytöstä halkioista on nykyään useita erilaisia versioita aina osittaisesta avausmahdollisuudesta sen täydelliseen poistamiseen. Vaikka halkio muutettaisiin tavalliseksi saumaksi, kohtaan tehdään halkiolle ominai-

Takakappaleiden zero waste -kaavojen keskitakasauaman varat tummennettuna.

Vasemmalla perinteiset etukappaleen alavaran ja etukappaleen kaava
Oikealla zero waste -kaavoituksen
myötä muuttunut alavaran ja etukappaleen kaavan fuusio

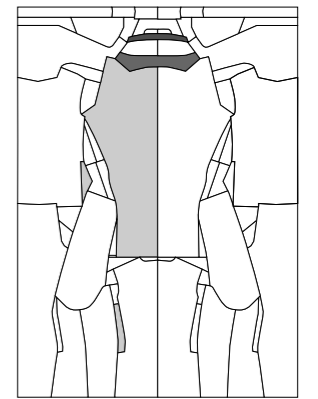
set napinlävet ja siihen ommellaan napit koristeiksi. Itse tavoittelin yksityiskohdan haastavinta, alkuperäistä versiota, mutta hihan käänteiden niukkuudesta johtuen jouduin supistamaan halkioiden rakenteen lähinnä visuaaliseksi tehosteeksi. Olen kuitenkin varsin tyytyväinen ratkaisuun.

Aikaisemmin tässä työssä avoimassani kauluksen ja käänteiden rakenteessa kerroin takin etureunan muodostuvan kahdesta osasta: miehustasta ja alavaras- ta. Kaarevien muotojen ollessa haaste rajallisella pinta-alalla vastamuotojen puuttuessa, pohdin bleiserin etureunan kaarevuuden tarkoitusta ja välttämättömyyttä. Miehen rintakehän muodon vuoksi takin ulkoreuna asettuu luontevasti paikalleen, kun se on valmistettu kaarevaan muotoon. Olin kuitenkin todennut zero waste -kaavan vaativan muutoksia onnistuakseen, joten tein muutaman kokeilun, joissa suoristin ulkoreunan kaaren. Säästäkseni kokeilujen ompelussa aikaa yhdistin miehustan ja alavaran yhtenäiseksi palaksi. Kokeilut olivat sen verran mielenkiintoisia ulkoreunan tules- sa taitteella sauman sijaan, että päätin siirtää ajatuksen suoraan lopullisen kaavaan. Valmiin tuotteen ulkonäössä reunan suoristaminen ei mielestäni häiritse visuaalista vaikutelmaa. Muutos on itse asia- sa varsin huomaamaton, ellei ole

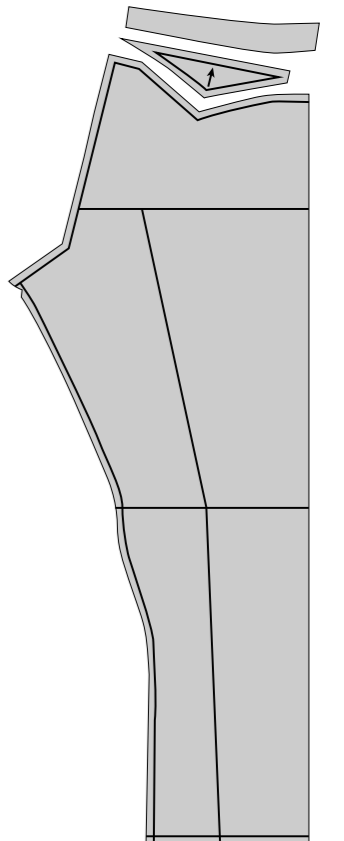
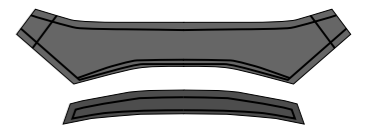
tietoinen tästä suoraksi vedetystä loivasta mutkasta. Käänteiden ja kauluksen valmistuksen kannalta minun olisi kuitenkin kannattanut pitää kiinni poistetun sauman olemassaolosta. Miehustan ja alavaran saumavaroja nimittäin käytetään kauluksen tuennassa vahvistamaan takin reunaa ja kauluksen käännettä.

Sijoitin uuteen uskoon muokatun miesten takin etukappaletta vastaavan kaavan ulkoreunaan, jotta lopullisessa tuotteessa hapsuinen reuna ja hulpio jäisivät piiloon takin sisään, missä vuori hävittäisi sen kokonaan näkyvistä. Tällä asettelulla onnistuin myös säilyttämään etukappaleen helmakäänteen, joka asettui housun etukappaleen yläreunaa vasten. Asettamalla ne edellä mainitulla tavalla, en joutunut muuttamaan takin etukappa- leen alaosa perinteisestä kaa- vasta, ja siten valmistustavasta. Lopullisessa tuotteessa takin helma tarvitsee hieman enemmän kääntövaraa kuin sen vieressä alareunassa oleva pussiin om- meltava alavaran sauma. Helma nimittäin kantataan ja kiinnitetään käsipistoilla miehustaan.

Takin etukappaleesta pääsen luontevasti päällikaulukseen ja tikkuun. Mielestäni kauluksen, yhtenä takin tunnistettavimpana elementtinä, piti säilyä täysin sam- manlaisena kuin esikuvansa. Kos-

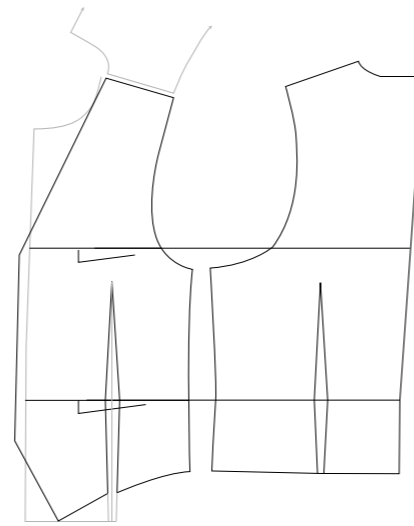
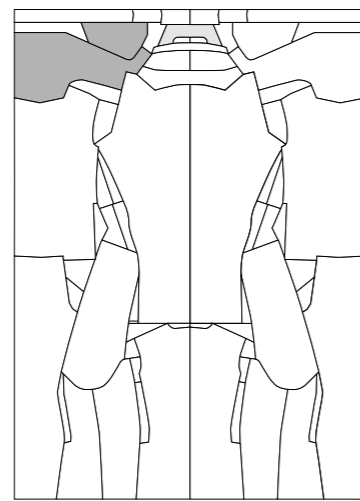

Zero waste -kaulus ja -tikku

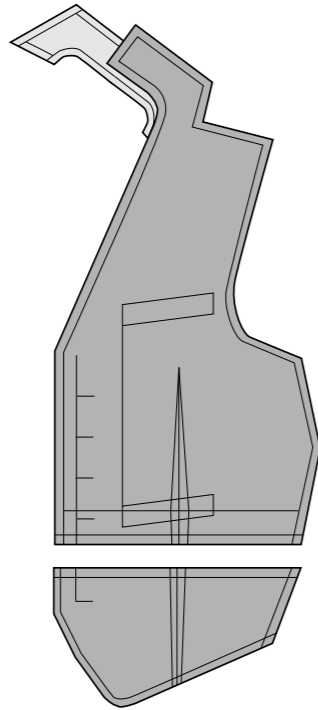

Zero waste -housun takakappale

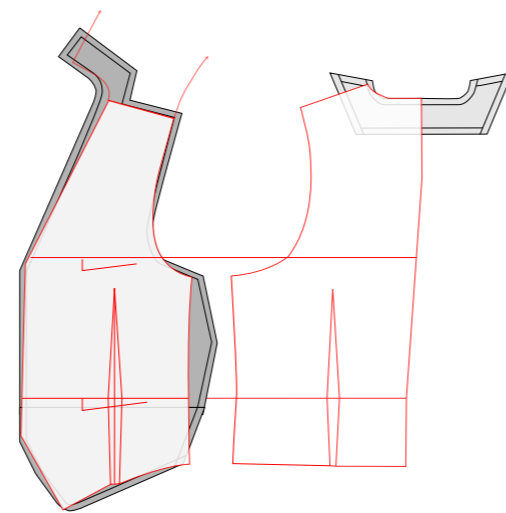
51 ka alikaulus valmistetaan ohuesta alikaulusverkasta, se ei ole zero waste -kaavassani mukana. Päälikaulus ja tikku aiheuttivat haastetta asettelussa, koska kumpaakin tarvitaan vain yksi kappale toisin kuin lähestulkoon kaikkia muita kaavapaloja. Työskennellessäni puolikkaalla kaavan alalla pohdin, olisinko katkaissut ne keskeltä ja ommellut yhteen keskitakasau-malla, mutta käyttömukavuuden, rakenteen ja visuaalisen lopputuloksen kannalta kauluksessa niskan kohdalla keskellä kulkeva sauma ei tuntunut tyydyttävältä ratkaisulta. Palat piti siis sijoittaa kaavaan kokonaisina taitteelle niin, että ympärillä olevien kaavojen oli mahdollista muuttua. Lopulta sijoitin päälikauluksen housun takakappaleen päälle. Päälikauluksen alakärki sijoittui luontevasti lähelle housun sisäännoton pistettä, ja koin helpompana suunnitella uuden ratkaisun housujen takaosaan kaarrokkeen tai taskujen muodossa kuin yrittää löytää luovia ratkaisuja kauluksen valmistukseen. Olin valmistanut prototyypissä housun takaosaan listataskut, ja pohdin mahdollisuuksia upottaa tai sijoittaa taskun rakenne tekemääni uuteen saumaan. Valitettavasti kohta oli sen verran ylhäällä, että vaikutelma taskutomuudesta oli liian lähellä, ja päätin soveltaa housuun farkuissa käytettävää kaarroketta. Ytimekkäästi sanottuna kaarrokkeen tehtävä

Liivin perinteinen etu- ja takakappale. Huomaa etukappaleen kuositus peruskaavasta.

Lopulliset liivin zero waste -etukappaleet

Zero waste -kaavan aiheuttamat muutokset alkuperäisiin kappaleisiin nähden.

farkuissa on antaa parempaa istuvuutta. Zero waste -housuissani housun yläosan "kaarroke" muodostuu kahdesta palasta, ja se on zero waste -kaavoituksesta johtuva visuaalinen mutta mielenkiintoinen detajli.

Puvuntakin ja -housujen kaavojen löytäessä paikkansa jäljellä olivat vielä liivin kaavat, josta ajan huve-tessa olin valmis luopumaan, mikäli muut jäljellä olevat kaavapalat löytäisivät paikkansa nopeammin ilman sitä. Liivin kaavojen käyttöä kaava-asettelussa helpottivat kuitenkin liivin lukemattomat versiot, joita pystyin hyödyntämään suunnitellessani tuotetta kaavan kautta. Lopulta päädyin hyvin yleiseen malliin, jossa etukappaleet ja niskapalan alavara on valmistettu villakankaasta ja loput osat vuorisatiinista. Tähän mennessä olin onnistunut varsin hyvin ylläpitämään myös henkilökohtaisen tavoitteeni noudattaa langansuuntaa mahdollisimman lähelle suositusta. Liivin etukappaleen yläosa on ainoa suurimmista miehustakaavoista, joka ei noudata sitä. Eron langansuunnassa ylä- ja alapalan välillä huomaa erityisesti yksivärisessä kankaassa. Muuten mielestäni vaikutelma ei ole aina-kaan tässä puvun tulkinnassa kovinkaan häiritsevää.

Merkittävin muutos liivin rakenteessa on normaalia taaemmaksi siirtynyt sivusauma, joka syntyi ta-

kin etukappaleen kauluksen kaavan ollessa vastakappaleena. Tarkin olkasauman rakenne vaikuttaa myös liivin kädentien muotoon, ja pakottaa sen luontevasta kaaresta pikkuisen turhan alas etuviistoon kaartuvaksi muodoksi. Puvun muotokielessä oli kuitenkin tietyissä yksityiskohdissa joustettava, ja tämä muutos on huomaamaton niin kauan, kun liiviä käytetään tarkin alla, jos siitä ylipäättään on tietoinen.

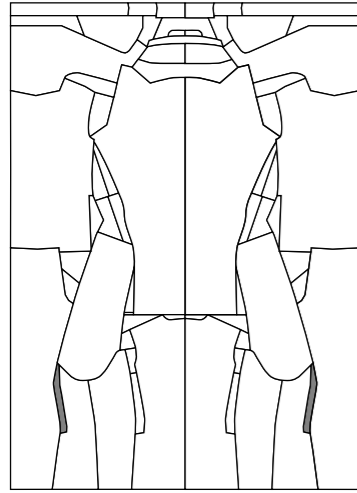
E erityisen tyytyväinen olin onnistuessani säilyttämään etukappaleen niskapalan osana liivin etukappaleen kaavaa. Tämä onnistui, kun asetin liivin etuosan alapalan vastakkain. Onnistuin sisällyttämään zero waste -kaavaan myös niskapalan alavaran, vieläpä yhtenäisenä, jolloin niskan kohtaan kiinni tulevassa osassa ei ole keskisaumaa. Kuten liivin tunnusomaisia ominaisuuksia kuvaillessani kerroin, en ole onnistunut selvittämään liivin niskapalan erikoisen rakenteen funktionaalista perustetta. Ja vaikka olen hyväksynyt sen olevan pelkkä laadukkaan kaavoituksen esimerkki, en voi kieltää yksityiskohdan olevan myös visuaalisesti kiinnostava.

Suurten palojen asetuttua siirryin täyttämään näiden väliin jääneet raot pienillä kaavan osilla. Sijoitella ohjasi enemmän kekseliäisyy-

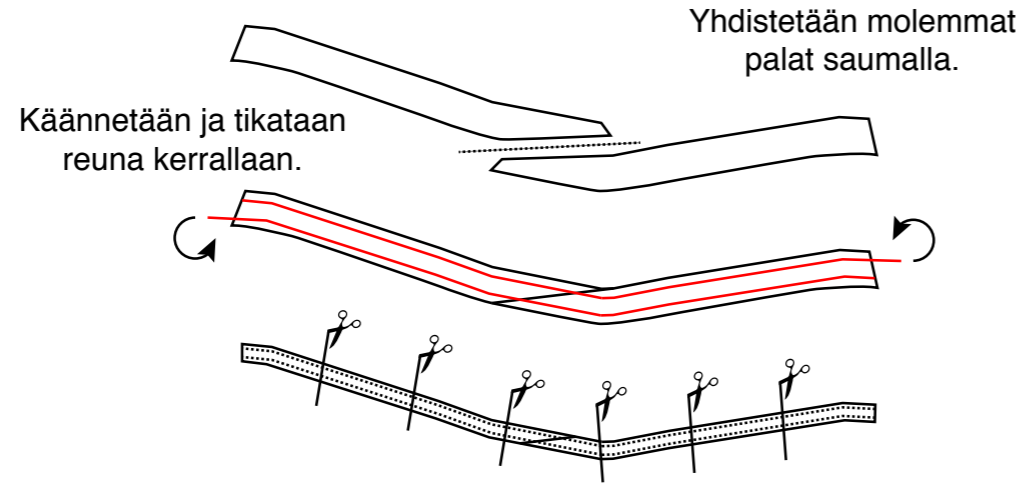
teni soveltaa ja hyödyntää uuden mallisia kappaleita valmistuksessa kuin tarve etsiä vaihtoehtoisia kaavoitusratkaisuja. Tehtävää helpotti lopputuloksen visuaalisesti olennaisten palojen runsas lukumäärä ja moninainen kokokirjo. Tämäkin vaihe vaati odotettua enemmän aikaa, sillä saadakseni hyvin valmistettuja yksityiskohtia jouduin tekemään osan moneenkin kertaan. Lopulta onnistuin kuitenkin säilyttämään kaikki puvun elementit, jotka määrittelin ominaisiksi vakiintuneelle puvulle. Olen itse asiassa hyvin yllätynyt, kuinka puku säilytti haluamani muotokielen, ja vaatihan se kaiken tähän asti saavuttamani ammatillisen osaamisen ja puvun valmistamisen tietotaidon. Seuraavalla aukeamalla olevan kuvallisen kerronnan avulla avaan kolme mielestäni ehkä mielenkiintoisinta soveltamista vaativan yksityiskohdan rakentamista ja valmistusta.

Taskut seuraavat jokainen omaa valmistustapaansa, ja tähän esimerkkiin nostin housujen sivusauman taskun zero waste -tulkinna, sekä vyölenkkien valmistuksen että housun sepaluksen rakenteen. Zero waste -kaava mahdollisti ranskalaisen sepaluksen version toteuttamisen (french fly). Siinä litsistä lähtee erillinen pala, joka napin avulla kiinnittyy housun vyötärölle. Tämä antaa housun etuosalle paremman ryhdikkyys-

Zero waste -housujen vyölenkkien valmistus

Vyölenkkien kaavapalat valmiissa zero waste -kaavassa.

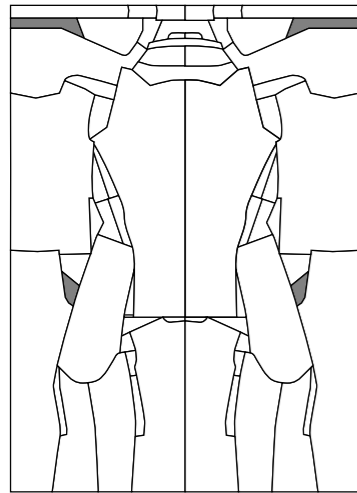

Käännetään ja tikataan reuna kerrallaan.

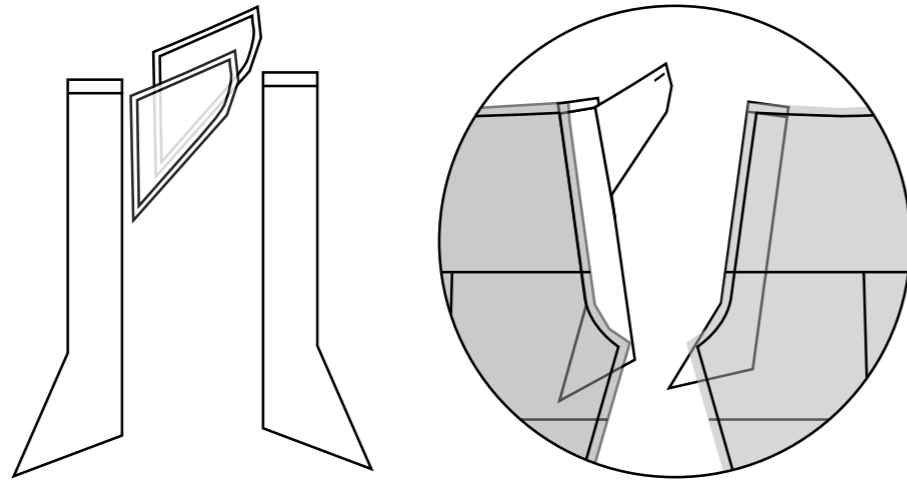
Yhdistetään molemmat palat saumalla.

Kolminkertainen, molemmilta reunoilta tikattu kaitale leikataan vyölenkeiksi tarvittaviksi määräksi.

Zero waste -housujen ranskalaisen sepäluksen (french fly) rakenne

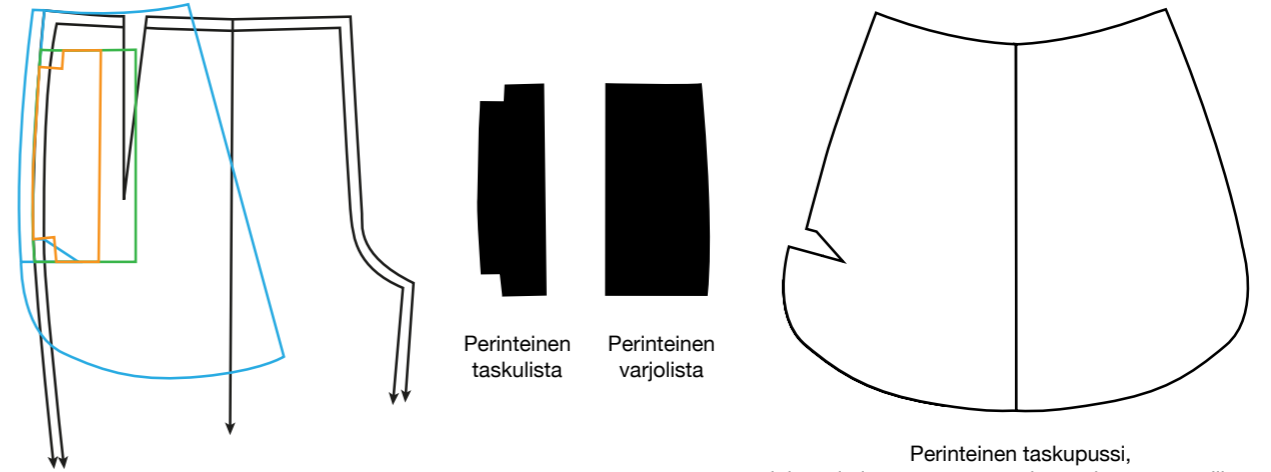

Litsin ja lisäpalan osat valmiissa zero waste -kaavassa.

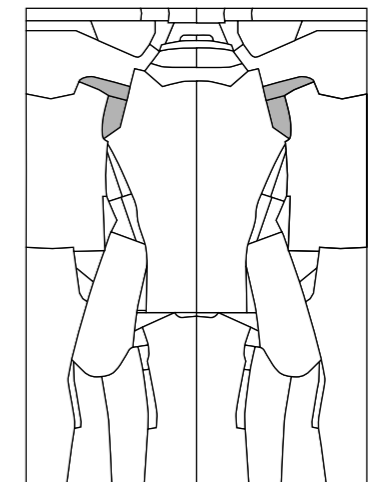
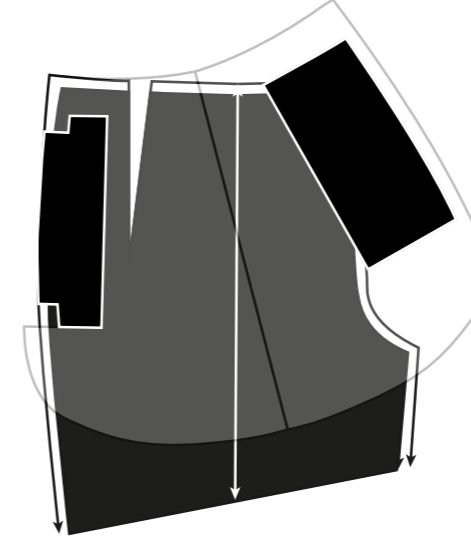
Housun sisäpuolella vyötäröön kiinnittyvä lisäpala kiinnitetään pussiin ommeltuna oikealle puolelle tulevaan litsipalaan. Molemmat litsit vuoritetaan, jotta lopputulos olisi housun sisäpuolella siisti. Normaalia litsiä kapeammat zero waste -versiot kiinnitetään muuten perinteisesti.

Zero waste -housujen sivutaskun kaavoitus ja valmistus

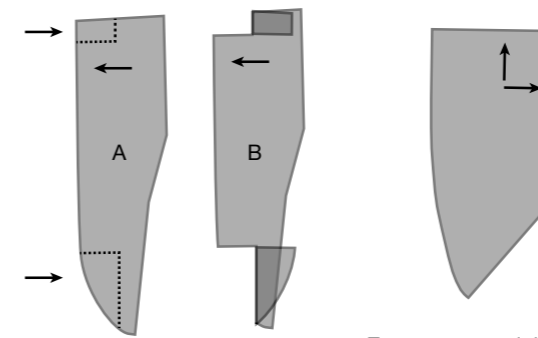
Sivutaskun kaikki kappaleet kaavoitetaan perinteisen housun etukappaleen kaavasta. Eri värillä merkityt kappaleet kaavoitetaan samalla tavalla kuin ne tulevat asettumaan valmiissa tuotteessa.

Perinteinen taskupussi, joka valmistetaan tavan mukaan ohuesta puuvillasta. Taskupussi ei ole osa zero waste -kaavaa.

Taskulista ja varjokaitale valmiissa zero waste -kaavassa.

Kuvassa huosun nurjalta puolelta vaihe ennen taskupussin sulkemista. Kuvassa avattu taskupussi on kiinni housussa vasemmasta reunasta. Varjokaitale (ommeltuna kiinni taskupussiin) on lopullisessa tuotteessa oikeat puolet vastakkain taskunsuulistan kanssa.

Zero waste -taskulista (A), josta leikataan auki taitteet ja käännetään sisäpuolelle (B).

Zero waste -varjokaitale

Sovellettu zero waste -sivutasku ennen sen ompelamista taskupussiksi. Huomaa palojen samankaltaisuus perinteisiin paloihin.

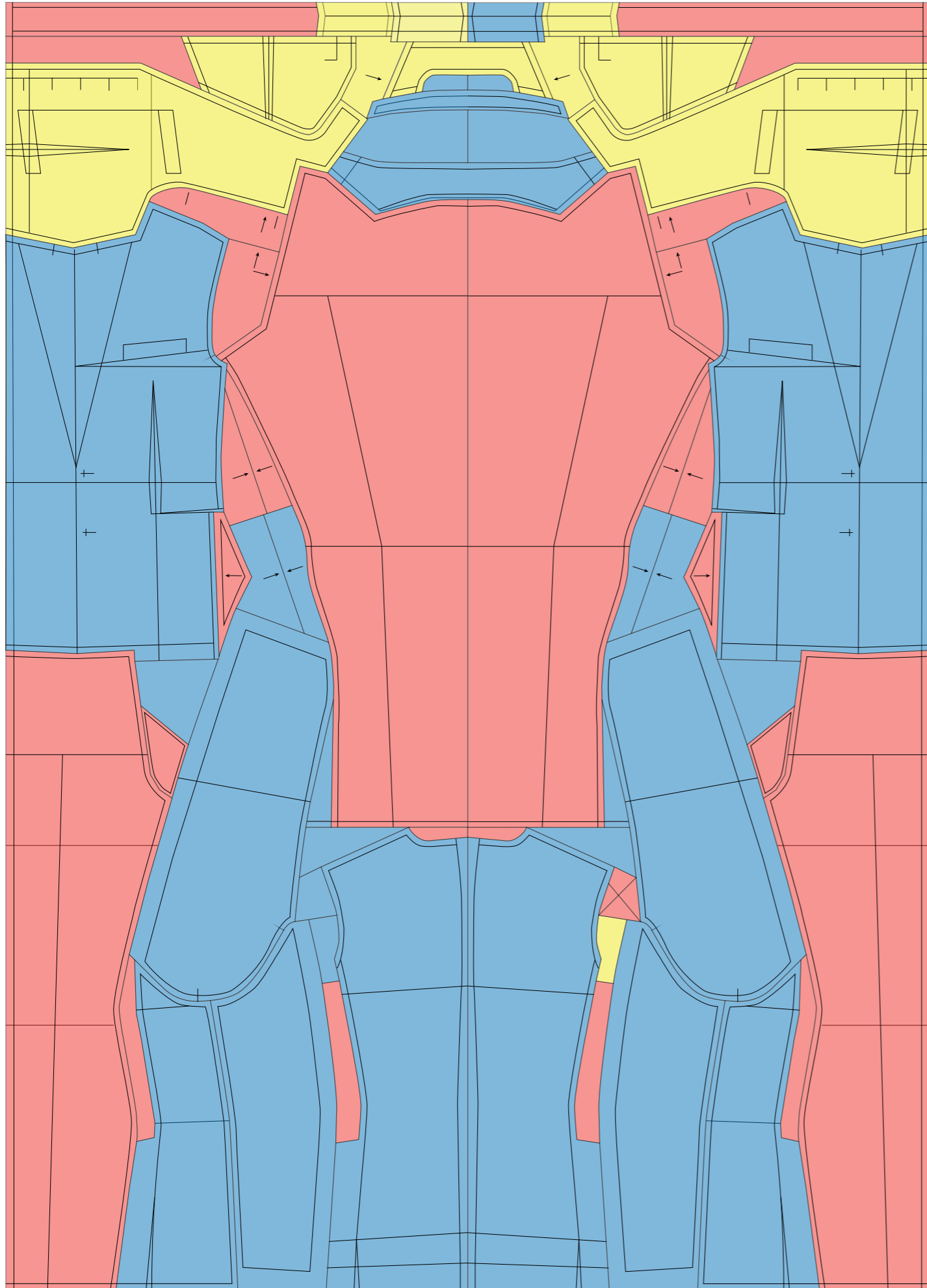
den. Jokaisella yksityiskohdalla on omat tarkat vaattureiden noudattamat työtapansa, jotka vaihtelevat kunkin vaatturin mukaan. Oma valmistusprosessiani ohjaa vaatturiopettaja Paul Nyströmin opetus sekä häneltä saamani kirjallinen materiaali.

55 Lopullisessa miesten kolmiosaisen puvun zero waste -kaavassani on 68 itsenäistä kaavapalaa, ja sen käyttämä pinta-ala on 224,5 cm x 161 cm. Perinteisesti kaavoitettuun miesten pukuun kuuluu arviolta kolme ja puoli metriä miehustakangasta, joten työlläni säästin reilun metrin materiaalia. Saatua ensimmäisen kaavan valmiiksi oli aikaa kulunut sen verran paljon, että minun piti tehdä päätös ottaisinko riskin ja lähtisin tekemään toisen pukukokonaisuuden kaavaa (takki-housut-housut) vai keskittyisinkö valmiina olevan kaavan varioimiseen alkuperäisten suunnitelmien mukaan. Olin prosessin alussa suunnittelut valmistavani kaksi pukua, yksivärisen ja kuosillisen, samanaikaisesti, sillä yhtäaikainen valmistus vie vähemmän aikaa per asukokonaisuus, kun työvaiheet ovat identtiset. Ensimmäisen zero waste -kaavan tekemiseen oli kulunut huomattavasti enemmän aikaa kuin mitä olin arvioinut, enkä pystynyt millään arvioimaan tai päättelemään kauanko seuraavan tekeminen kestäisi. Tässä vaiheessa minulla oli vielä

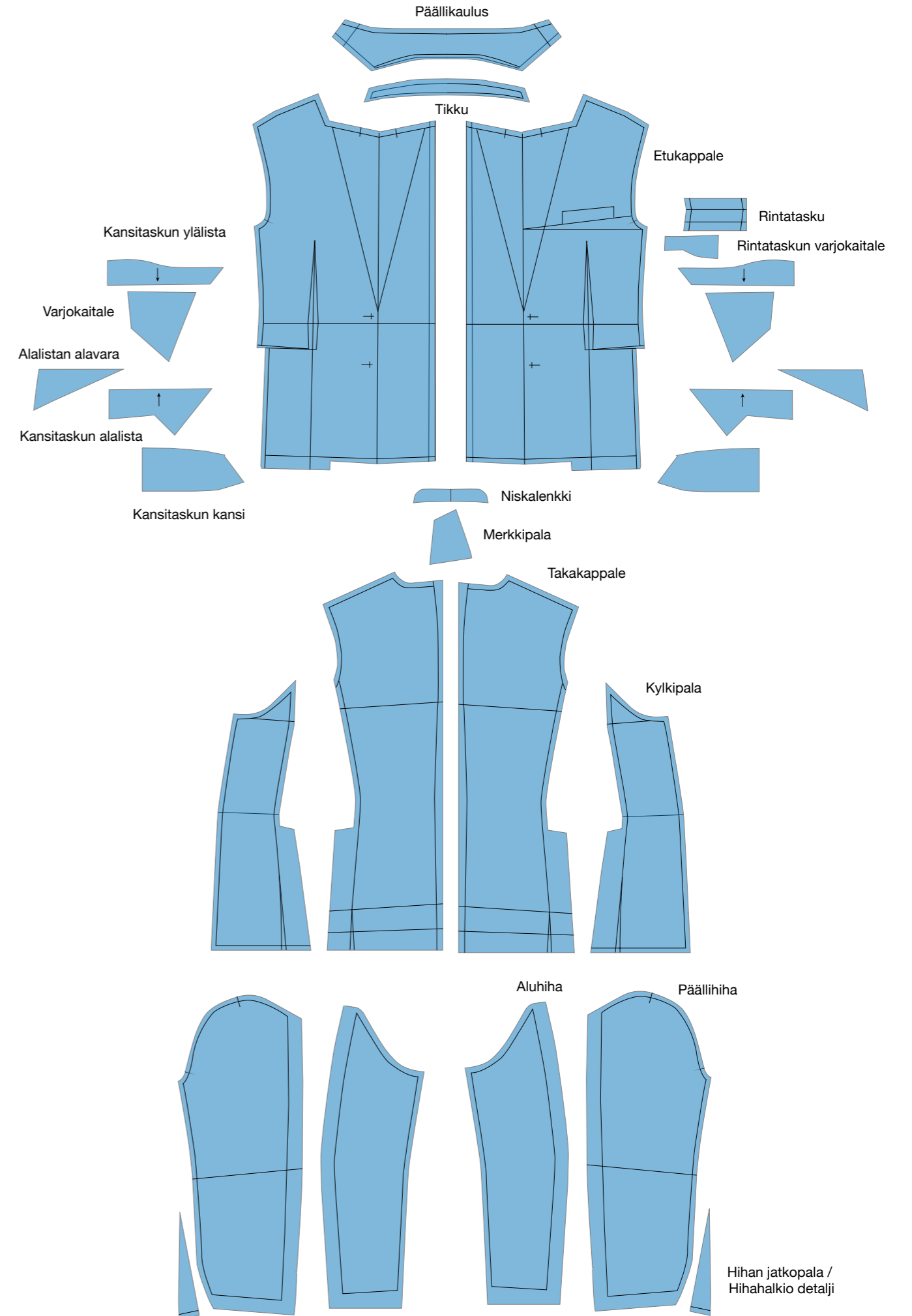
oman aikansa vaativat painaminen ja valmistaminen edessä, joten päätin keskittyä opinnäytetyössäni valmiiksi saamaani kaavaan ja varioida sitä ajattelemillani kahdella kuosilla. Eli keskityin valmistamaan yhden yksivärisen, yhden raidallisen ja yhden ruudullisen puvun. Tulevaisuutta varten minulla kuitenkin on prototyypit ja viimeistellyt kaavat valmiina tuotteille, joita en ehtinyt tehdä zero wastena opinnäytetyölle varatun ajan puitteissa. Tämä oli kipeä päätös, sillä koin epäonnistuneeni vaatimuksessa toteuttaa monipuolinen ja visuaalisesti rikas mallisto. Se taas aiheutti minussa huolen, että lopulta valmistuvaa mallistoa ei otettaisi niin vakavasti sen ollessa niukka ja esimerkiksi siluettien puolesta yksitoikkoinen. Jouduin muistuttamaan itseäni jatkuvasti, että olen ensimmäinen tämänkaltaisella tavoitteella työskentelevä suunnittelija, ja olemaan vertaamatta itseäni muihin samaan aikaan opinnäytetöitä valmistaviin kollegoihini.

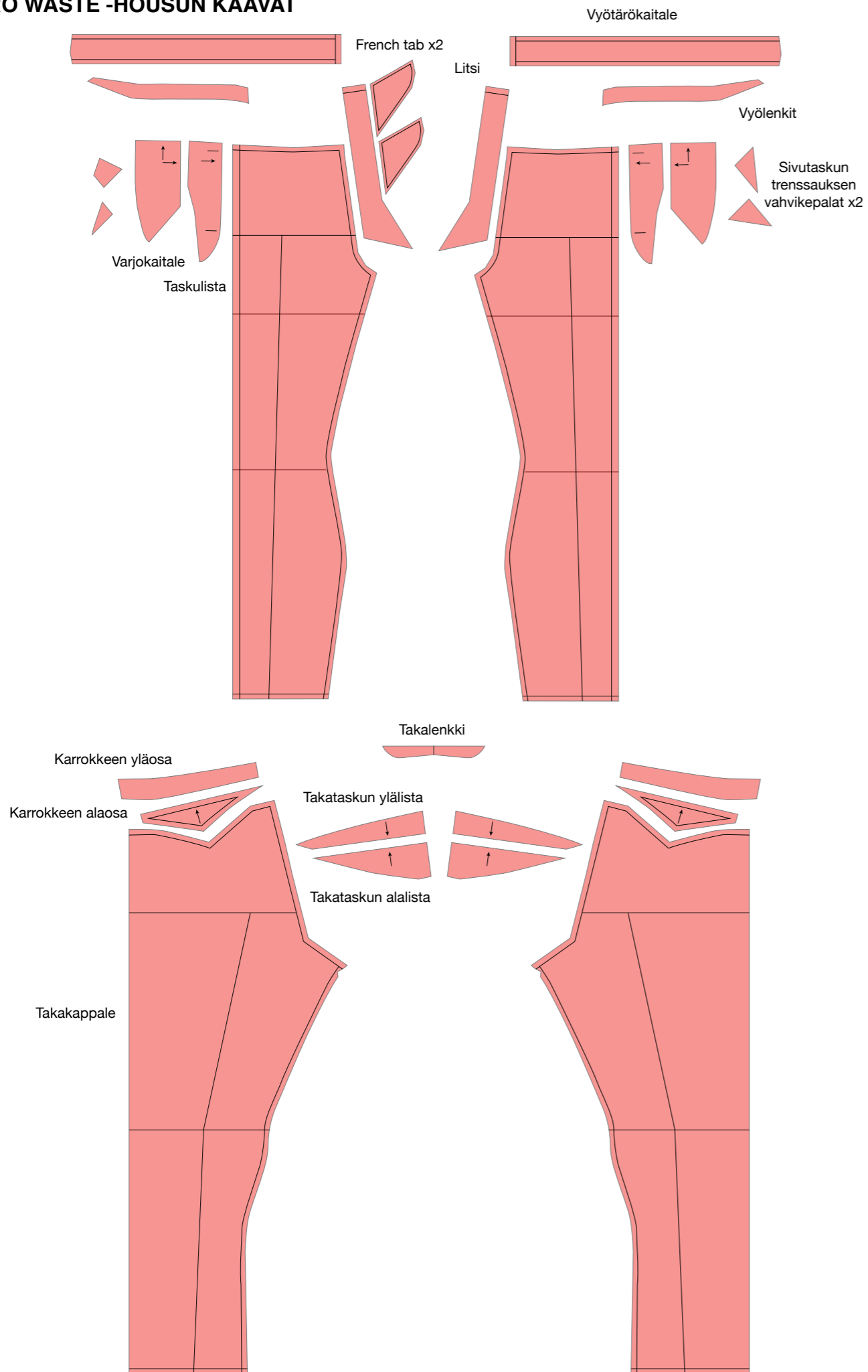
KOLMIOSAISEN PUVUN VALMIS ZERO WASTE -KAAVA

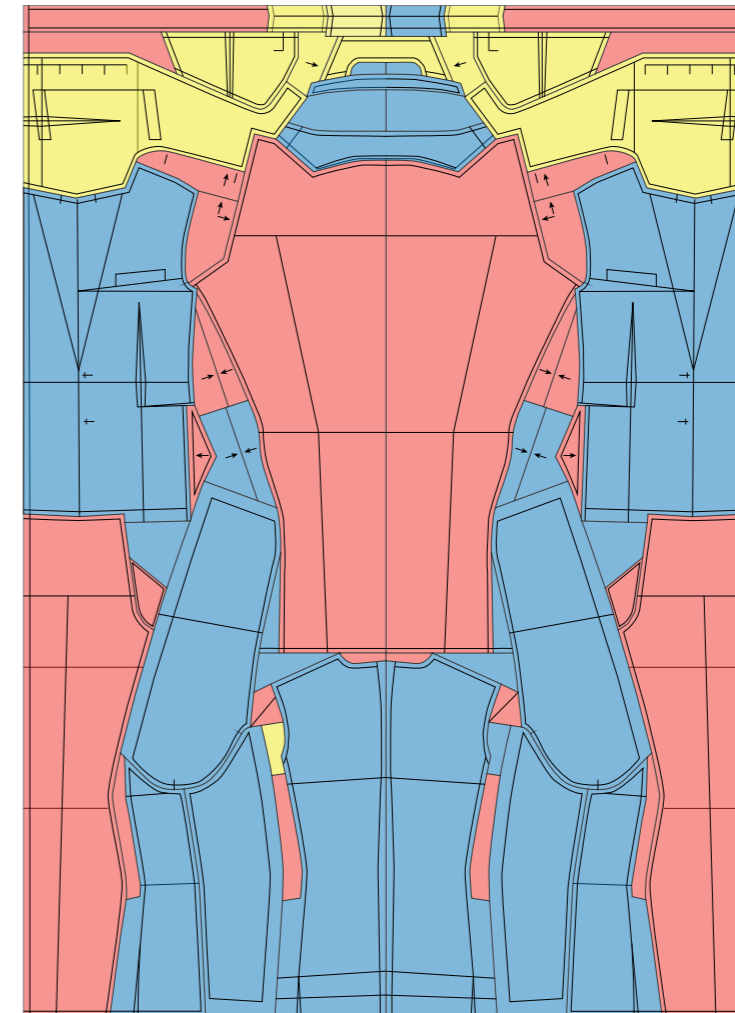
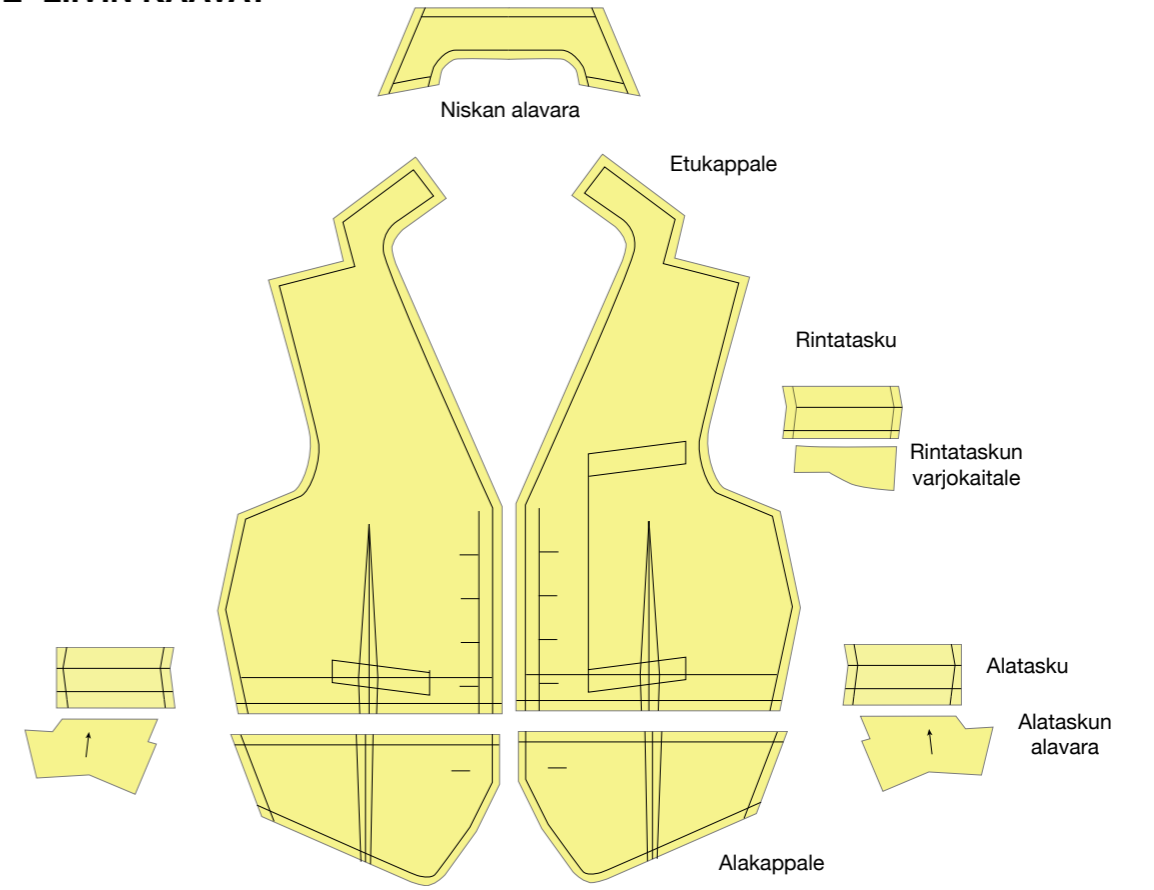
ZERO WASTE -PUVUN KAAVAT

ZERO WASTE -HOUSUN KAAVAT

ZERO WASTE -LIIVIN KAAVAT

YKSI KAIKKIEN JA KAIKKI YHDEN PUOLESTA - PRINTIT

Miesten puvuissa yksiväriset puvut hallitsevat markkinoita, vaikka muoti- ja viihdeteollisuuden ansioista villitkin kuosit ja printit tuntuvat nykypäivänä varsin normaaleilta ja hyväksyttäviltä. Väitän kuitenkin, että näyttävyyden hyväksyntä on edelleen sidonnainen kontekstiin, sillä arkipäiväisessä elämässä voimakaskuosista pukuja käyttävä mies herättää ”liikaa” huomiota. On ikävää huomata, että käyttäjän suhde huomion herättämiseen ohjaa puvun valintaa niin voimakkaasti. Mutta on lohdullista tietää, että ne harvat ylellisen puvun rohkeat valitsijat osaavat kyllä kantaa valintaansa.

Vaikka tumma väriskaala on yleisin puvuissa, se ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki tummat puvut olisivat yksitoikkoisia. Maltillinen ja huomauttamattomasti ylellisyyttä rakastava asiakaskunta on pakottanut löytämään moninaisen ilmaisukielen näiden haasteiden sisältä. Miesten puvuissa esiintyvät perinteiset ja nykyään varsin monenlaiset kuosit on lähestulkoon poikkeuksetta kudottu kankaaseen. Tämä tarkoittaa matemaattista säännöllisyyttä ja kuvioiden tarkkaa hallintaa. Kudotuissa kuoseissa on lukemattomia variaatioita raidoista ja ruuduista aina pisteisiin, pilkkuihin ja monimutkaisempiin graafisiin kuvioihin. Efektit eivät kuitenkaan aina välttämättä näy kuin vasta ihan läheltä katsottaessa. Itseäni kiin-

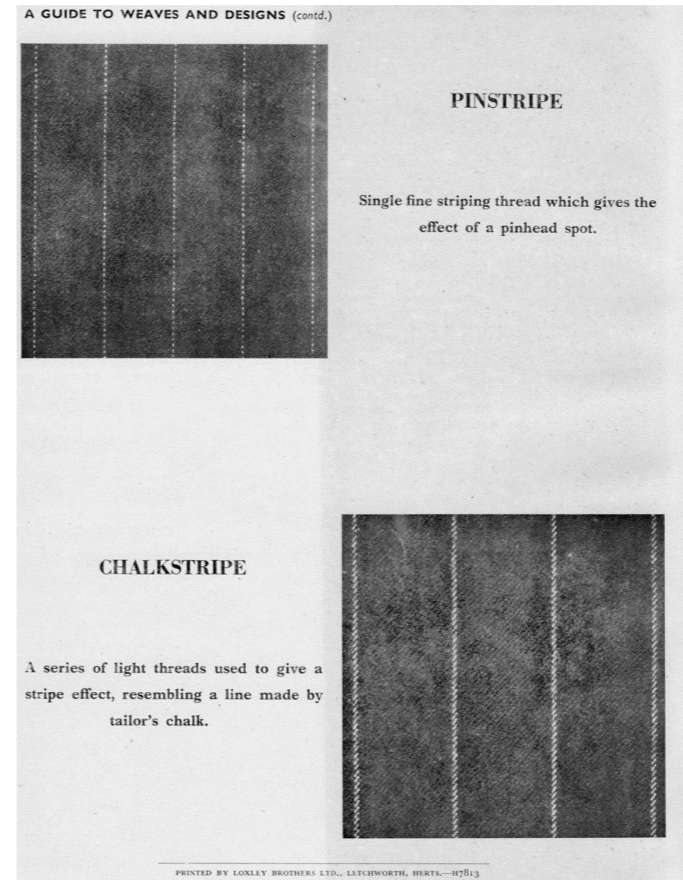
nosti erityisesti inspiraationi takia varjoruutu (shadow-plaid), joka on samanvärisistä langoista kudottu ruutukuosi, jossa kuvio luodaan eri tavalla valoon reagoivien langojen kiillolla. Halusin jatkaa tällä pukumailman hienovaraisen ilmaisuuden linjalla. Kuitenkin, kun otin huomioon opinnäytetyöni tavoitteet herättää kokijan mielenkiinto visuaalisesti ja ilmaista itseäni taiteellisesti, päätin tavoitella jotain perinteistä tavanomaisesta poikkeavalla tekniikalla.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan olin ajatellut käyttää mallitossani vaihtelevina elementteinä perinteisimpiä neularaita- eli pinstripe-kuosia ja ikkunaruutu- eli window pane -kuosia. Brittiläiseen pukuperinteeseen vahvasti yhdistetty neularaita oli puvun historian alkutaipaleella pitkään ainoita yleisesti hyväksytyjä kuoseja. Raitojen tarkkaa alkuperää ei tunneta, mutta 1800-luvulla surupukeutumisessa käytettiin yksivärisen takin kanssa raidallisia housuja, ja ne ovat nykyäänkin tunnistettava osa sakettia. Tällä hetkellä neularaita tunnetaan vahvana klassikkona ja turvallisen vaihtoehdonä yksiväriselle pukukankaalle. Valitsemani raitatyyli oli kuitenkin niin ohut, että kuosin valmistaminen silkkipainoseulalle onnistuneesti valitsemani painotekniikkaa varten olisi ollut erittäin vaikeaa, ellei lähes mahdotonta. Teknisistä rajoitteista

johtuen vaihdoin neularaidan sen hieman paksumpaan versioon eli liituraiataan (chalkstripe). Liituraiata käytetään erityisesti kaksirivisissä takeissa, ja se tunnetaan meklareiden, pankkiirien, asianajajien ja poliitikkojen univormuna.

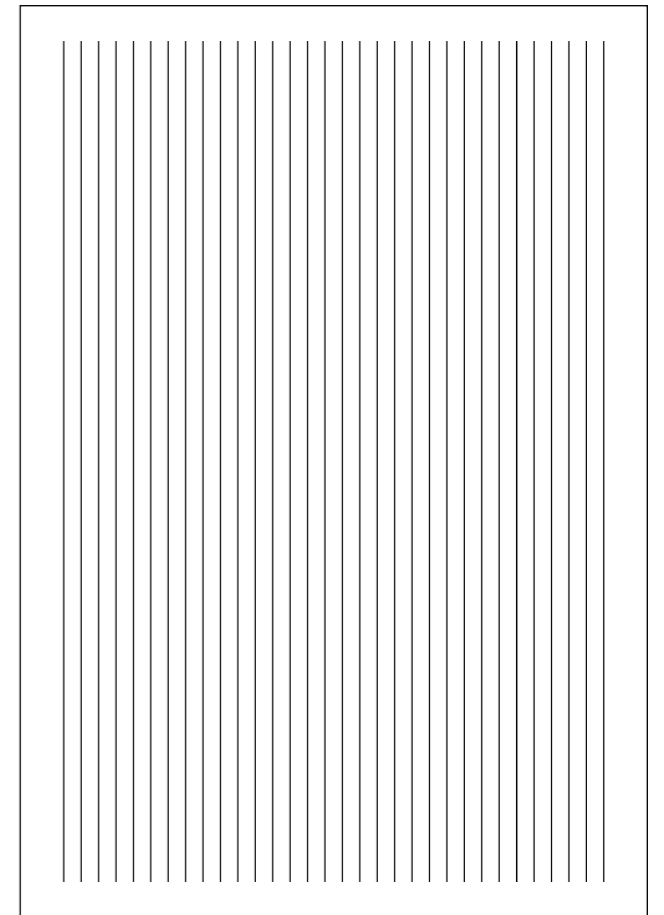
Ikkunaruutukuosi on kokenut viimeisen viiden vuoden aikana uuden nousun miesten muodissa. Myös konservatiivisessa pukumailmassa trendit vaihtuvat, ja ristiin kulkevista neularaidoista muodostuva ikkunan vaikutelman mukaan nimensä saanut kuosi oli pitkään poissa kuvioista. Aikansa huipulla, ennen sen uutta paluuta, ikkunaruutua käytettiin hyvin usein kaksirivisissä pystykuosikauluksellisissa miesten puvuissa sekä urheilullisissa pikkutakeissa yhdessä yksiväristen housujen kanssa. Pohdittuani kuosien perinteisyyttä päätin kuitenkin viedä toisen toteutettavista kuoseista rohkeampaan suuntaan. Vaikka ihailen perinteisyyttä, miksi olla tylsä? Lopulta kehitin ikkunaruutua glencheck-kuosin (Prince of Wales check) hengessä ja seulan toteutusmahdollisuuksien puitteissa mielestäni näyttäväksi ja rohkeaksi visuaaliseksi kokonaisuudeksi.

Valitsin lopulta printtitekniikat inspiraationi pohjalta. Korpin sulkapeite on mustasta väristään huolimatta visuaalisesti rikas ja monipuolinen, sillä valossa välkehtivä, kiiltävä

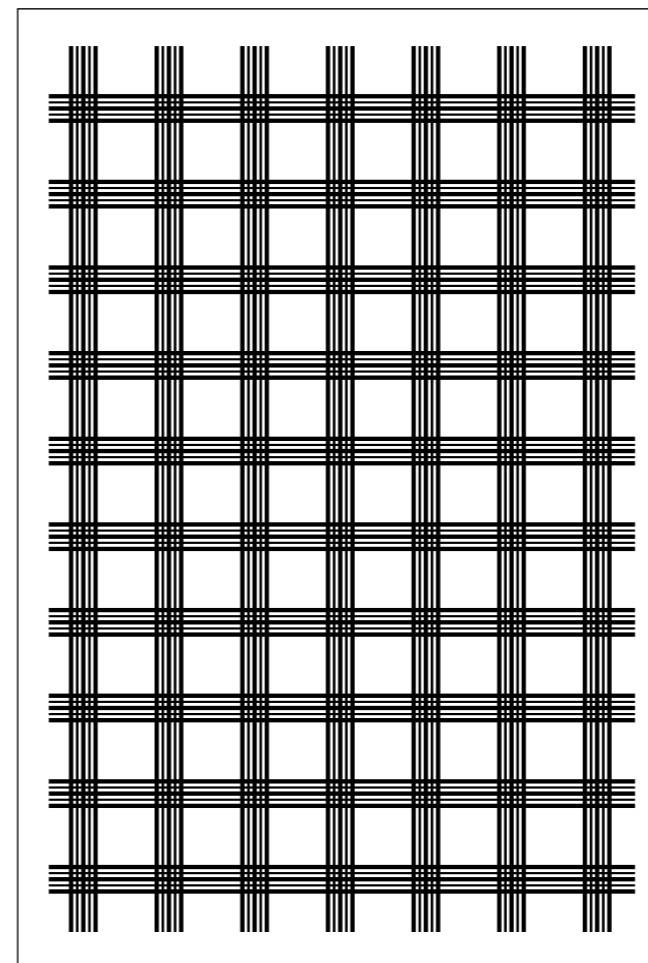

23

Yllä: Neularaidan ja liituraidan malliesimerkit. Oikealla: Lopullinen raitakuosi (ei mittakaavassa).

Vasemmalla: Lopullinen ruutukuosi (ei mittakaavassa). Alla: Ruutukuosin inspiroinut glencheck -puku.

24

höyhenpeite luo ylvään ja hienostuneen vaikutelman. Halusin tavoitella samaa efektiä puvuissani ja siksi valitsin opinnäytetyöni erikoistekniikoiksi valon kanssa eri tavoilla reagoivat folio- ja silikoniprintit, jotka molemmat painetaan seulan avulla kankaan pinnalle. Molempien pinnoitteiden painanta tehdään valkoisella Melting Base-liimapastalla, joka painamisen jälkeen jätetään kuivumaan rauhasa vuorokaudeksi. Tämän jälkeen painettu liimakuosi asetetaan vastakkain valitun pinnoitteen kanssa ja se kiinnitetään prässissä aktivoimalla liima lämmön avulla. Silikoni on ominaisuuksiltaan läpinäkyvä, muovimainen, valoa heijastava pinnoite. Folioprintti kiinnitetään samalla tavalla asettamalla prässissä ohut, paperimainen arkki liimapuolta vasten ja käyttämällä prässissä muutaman kymmenen sekunnin ajan. Folioiden väri- ja kuosivalikoima on erittäin laaja aina metallisista, kiiltävistä pinnoista erilaisiin kuoseihin ja mattaaan teksturiin. Kiiltävän, valoon reagoivan silikonin vastapainoksi valitsin mallistoon mustan mattapintaisen folion, joka nimensä mukaisesti käyttäytyy hyvin monotonisesti valossa.

Haasteeksi silikonissa ilmeni, että valmis pinta piirtää eli taittuessaan tai kolhiintuessaan muuttuu läpinäkyvästä valkoiseksi. Efekti on ominainen erityisesti vahalla pinnoitetuissa kankaissa, missä tätä

myös käytetään hyväksi. Mielestäni vaikutelma oli ensin hieman ikävä eikä vastannut ollenkaan tavoittelemaani vaikutelmaa. Huomasin kuitenkin silikonipinnoitteen muuttuvan takaisin läpinäkyväksi, kun se lämmön avulla aktivoitiin uudestaan. Loppujen lopuksi aloin pitää vaikutelmaa mielenkiintoisena, sillä puku reagoi käyttäjänsä liikkeisiin piirtämällä taitteet vartalon sellaisiin kohtiin kuin kyynär- ja polvitaiveisiin.

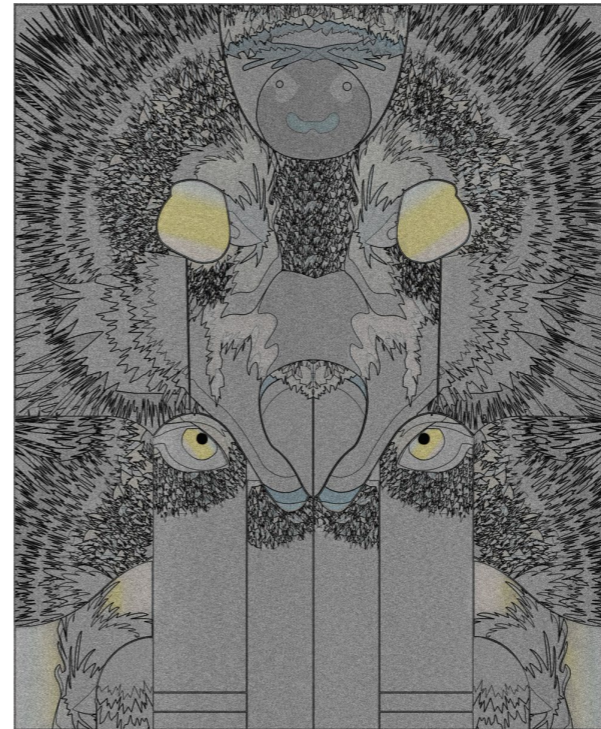
Zero waste -suunnittelussa printin valjastaminen visuaaliseen ilmaisuun on ymmärretty hyödyntää hyvin. Kun valmistaa langansuuntaa seuraamattoman kaavan paloista vaateen kuosiin kudotusta kankaasta, vaateen lopullisesta ilmeestä tulee yllätyksellinen ja sirpalemainen. Suunnittelija Holly McQuillan on taas hyödyntänyt Wolf/Sheep-työssään esimerkillisesti digiprintin tarjoamia mahdollisuuksia zero waste -kaavalle. Optimaalisessa tilanteessa, kun kuosi tulostetaan suoraan kankaalle, ei siihen siirry pelkästään haluttu kuosi vaan samalla koko zero waste -kaava-asetelma, joka voidaan sitten leikata paloiksi ilman erillistä leikkuusuunnitelman siirtämistä kankaalle. Tällä tavalla käytetään hyväksi koko kankaan alue, kuten zero waste -kaavassa kuuluukin. Tavallisessa vaatetuotannossa digiprintatessa kankaalle tulostetaan joko kuosia koko kankaan levey-

delle (tuottaen saman näköisen lopputuloksen kuin kudotuissa kankaissa) tai kuosilliset kaavan osat, jotka ovat sitten suoraan leikattavissa kankaasta. Ensimmäisessä vaihtoehdossa tuhlaantuu eniten kangasta, sillä kaavan kohdistaminen epäsäännölliseen kuosiin jättää helposti kaavojen väliin liikaa hyödyntämätöntä tilaa. Kuosillisia kaavoja tulostaessa taas noudatetaan pakotetusti langansuunnan ja leikkuusuunnitelman asettamia ehtoja.

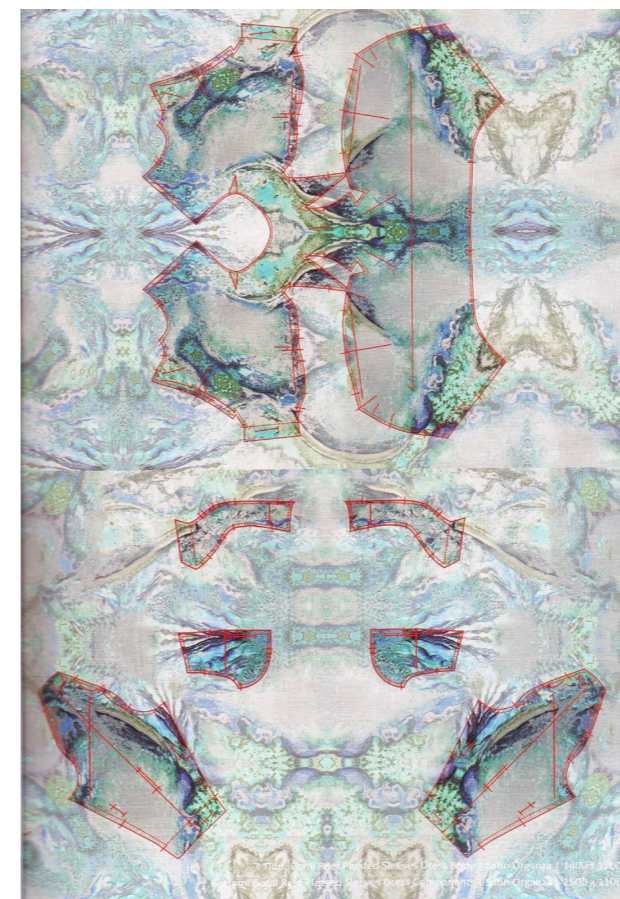
Henkilökohtaisesti en pidä omista töissäni käsityömaisestä jäljestä, ja halusin minimoida epäonnistumisten mahdollisuudet niin pieniksi kuin mahdollista. Olisin halunnut hyödyntää digiprintin tarjoamia mahdollisuuksia kaavojen ja printtien tuotannossa. Valitsemani inspiraatio eli musta väri sekä käyttämäni tekniikat – silikonin ja folio – olivat kuitenkin erittäin haastavia toteuttaa yhdistettynä. Olin myös saanut yhteistyökumppaniltani Turolta pukuja varten villakankaat sponsoroituna, ja kaikki materiaalit eivät ole digitulostuksessa käyttökelpoisia sellaisenaan ilman erillistä käsittelyä.

Teollisuudessa toteutusmahdollisuudet suurille ja keskisuurille tuotantomäärille ovat helposti toteutavissa, mutta muutaman metrin alueen yhtenäinen printtaus tuntui Suomesta löytyville pienille paino-

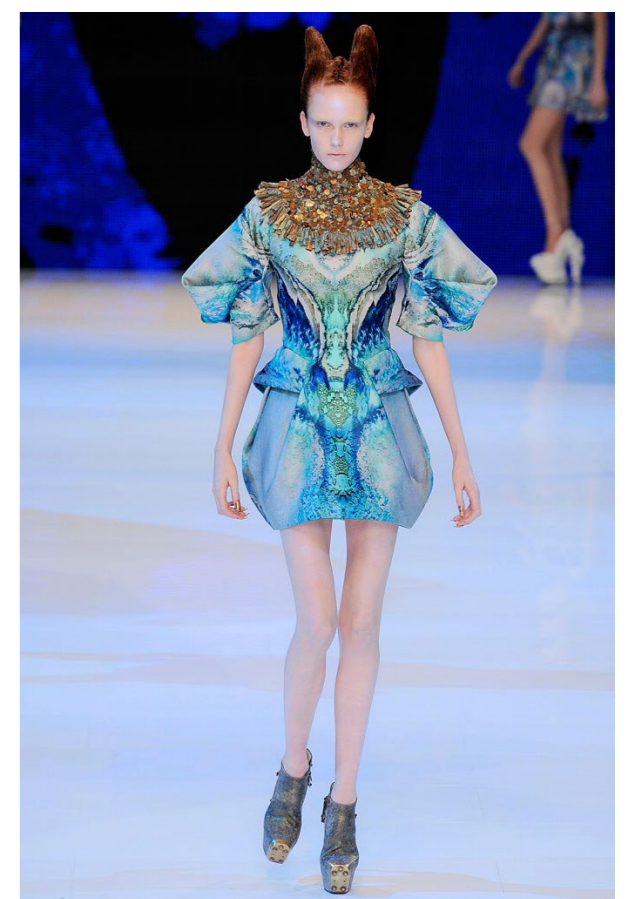
25

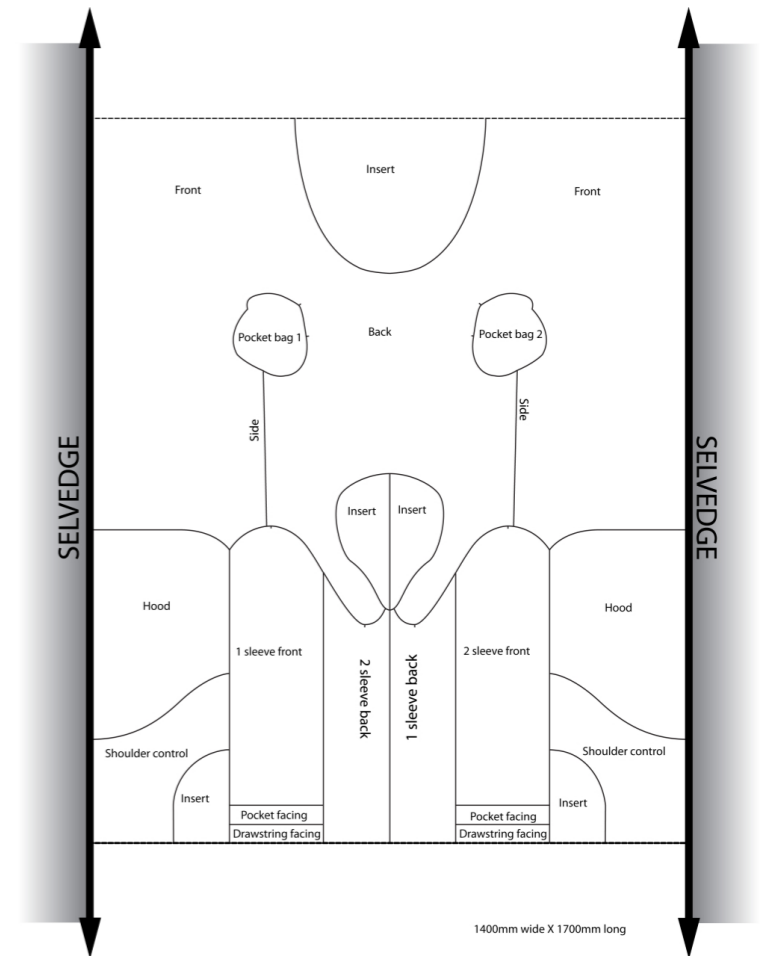
26

27

Yllä: Alexander McQueenin 2010 Plato Atlantis -malliston asukokonaisuudet digiprintattiin jokainen omalle silkkikankaalle. Huomaa kaavojen kohdistuksesta yli jäävä ala.

Yllä: Holly McQuillanin digiprintin ja zero waste -kaavan yhdistävä Wolf/Sheep. Vasemmalla kuosi, oikealla zero waste -kaava.

taloille niin haastavalta konseptilta, että ajauhin hoitamaan printtauksen itse valmiiksi leikatuille kaavapaloille kokonaisen kaavan painamisen sijaan. Tämä ei tietenkään ollut aikaa säästävin tekniikka, mutta se oli näissä puitteissa realistisin toteutustapa. Lopulta siis kohdistin, painoin ja viimeistelin jokaisen puvuissa esiintyvän kuosilisen kaavapalan itsenäisenä kappaleena.

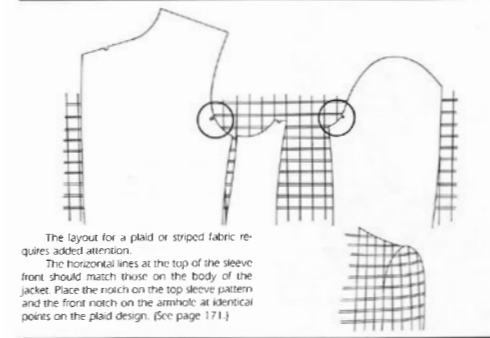
Opinnäytetyöni keskittyessä äärimmäisen perfektionistiseen muodin osa-alueeseen halusin myös osoittaa kykyäni työskennellä alan lähes nihilististen vaatimusten mukaan. Päätin siis käyttää printtiä niin, että valmis puku noudattaisi perinteisen kankaan kudotun kuosin vaikutelmaa eli printti loisi illuusion suorasta langansuunnasta ja harhauttaisi zero waster käytön ajatuksesta. Perinteisesti kaavoitetulle puvulle löytyy hyviä ohjeita kuosin kohdistamiselle, ja näitä ohjeita hyödynsin painaessani oman version palat. Vaatturit eivät kuitenkaan tyydy helpolla pääsemiseen, sillä laadukkuus tulee parhaiten esille vähäpätöisimmältä tuntuviissa yksityiskohdissa. Tällaisia ovat esimerkiksi taskujen sisäpuolelle jäävät varjokaitaleet, jotka tulevat esille ainoastaan taskua raottaessa. Tämä tarkoittaa, että jouduin ennakoimaan ja päättämään kuosin lopullisen kohdistumisen valmistuksessa jo, kun painoin kuosia

kankaalle.

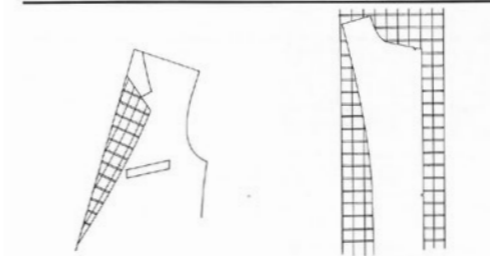
Mielestäni suoriuduin hyvin tavoitteestani. Olen onnistunut kohdistamaan ohjeistusten mukaisesti kolmiosaisen printattujen pukujen yksityiskohdat, kuten rintataskut sekä takeissa että liiveissä, ja jopa suurimman osan taskujen sisällä olevista varjokaitaleista. Suurimaksi haasteeksi tässä osassa työtä osoittautui ruutukuosisen puvun takin hihan kohdistaminen miehustaan kappaleeseen. Kuten aiemmin kerroin, hihan istuttaminen vaatii tarkkuutta ja kuosi toi entisestään mukavasti lisähaastetta. Vaikka yritin kontrolloida pukua kokonaisuutena tarkkaan, tietyissä kohdissa jouduin joustamaan printin käyttäytyessä ominaisuuksien mukaisesti kohdistetun sauman vastapuolella, kuten kävi housun sisäsaumassa. Nämä ovat kuitenkin pieniä huomioita onnistuessani vaativimmissa kohdistustöissä.

Kuosin kohdistaminen on mielestäni hyvä osoitus siitä, kuinka laatu-tietoisia ja tarkkoja sekä vaatturit että myös puvun intohimoiset käyttäjät ovat. Huolimatta siitä, onko yksityiskohdissa sananlaskun mukaan Jumala vai paholainen, puvuissa on ensisijaisen tärkeää, että valmistaja ja käyttäjä ovat itse tietoisia niiden olemassaolosta, vaikka muut eivät niitä välttämättä huomaisi.

PLAIDS OR STRIPES

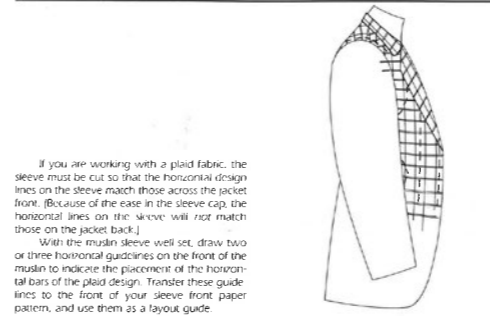
The layout for a plaid or striped fabric requires added attention. The horizontal lines at the top of the sleeve front should match those on the body of the jacket. Place the notch on the top sleeve pattern and the front notch on the armhole at identical points on the plaid design. (See page 171.)

The outer edge of the lapel on the facing should be on the straight of the grain, between two prominent vertical stripes. The stripe should run the whole length of the lapel, without veering off along the way.

Place the revised facing pattern (page 14) so that the notch at the top of the lapel falls between two prominent vertical stripes. The facing on a plaid or striped jacket should be applied by hand (page 113) rather than by machine, for the most control in matching the lines.

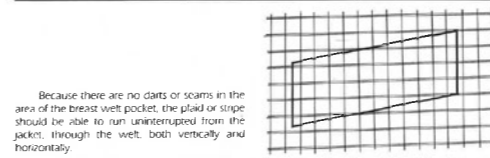
THE PLAID SLEEVE

If you are working with a plaid fabric, the sleeve must be cut so that the horizontal design lines on the sleeve match those across the jacket front. (Because of the ease in the sleeve cap, the horizontal lines on the sleeve will not match those on the jacket back.)

With the muslin sleeve well set, draw two or three horizontal guidelines on the front of the muslin to indicate the placement of the horizontal bars of the plaid design. Transfer these guide lines to the front of your sleeve front paper pattern, and use them as a layout guide.

WELT POCKET (PLAIDS/STRIPES)

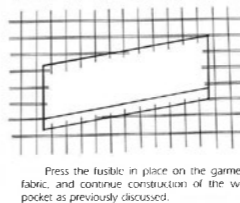

Because there are no darts or seams in the area of the breast welt pocket, the plaid or stripe should be able to run uninterrupted from the jacket through the welt, both vertically and horizontally.

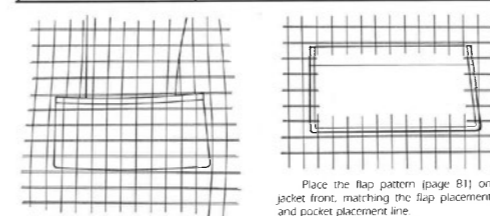
The best way to guarantee an accurate match of fabric is to draw the plaid design on the fusible, during the construction of the welt (page 68).

Place the trimmed fusible, glue side up, on the jacket front, with the welt stitching at the pocket placement line. Draw the plaid design lines on the edges of the fusible.

Place the marked fusible, glue side down, on the wrong side of a piece of garment fabric, matching the plaid. Be sure to match the plaid at the sides of the welt, as well as at top and bottom.

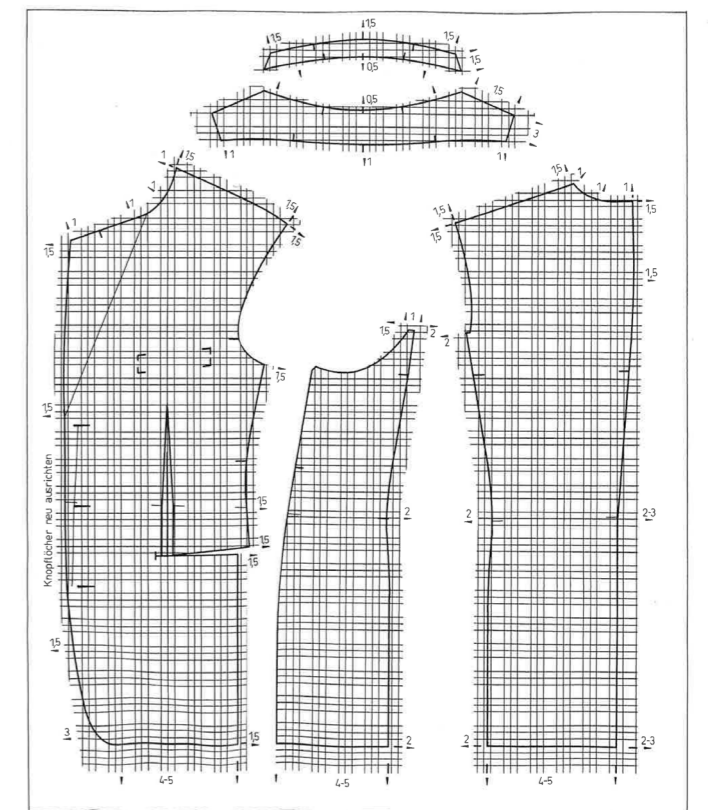
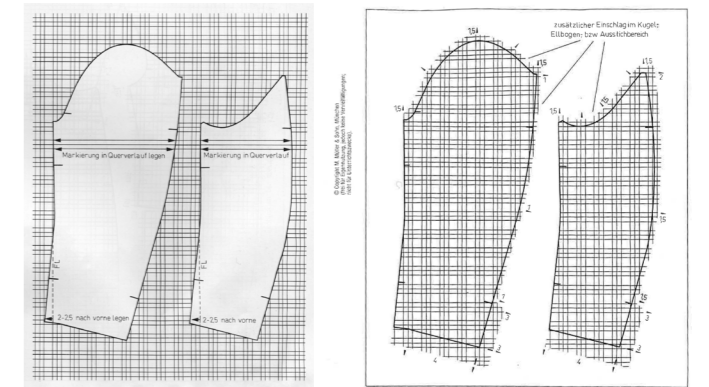
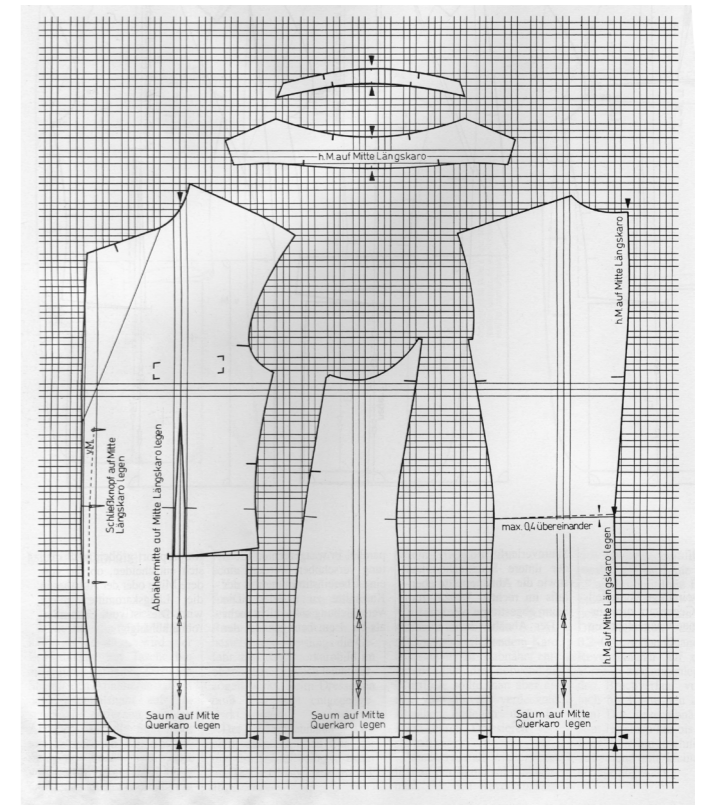
DOUBLE-PIPING POCKET WITH FLAP (PLAIDS/STRIPES)

The best jacket pattern to use for a plaid or striped fabric is one which eliminates the seam below the pocket by using a dart instead of a separate side panel (page 10). If there is no seam to distort the plaid lines below the pocket opening, it is possible to cut the flap for a double-piping pocket so that it matches the jacket fabric at the sides and bottom of the flap, as well as matching the piping at the top.

Place the flap pattern (page 81) on the jacket front, matching the flap placement line and pocket placement line.

On the pattern, draw lines around the edges indicating the placement of the plaid design. This procedure must be done for each pocket, since the lines may differ slightly. Place the flap pattern on the right side of the plaid fabric so that the lines around the edges of the pattern coincide with those on the fabric. Cut the fabric and proceed with the construction of the pocket (following the instructions given previously).

EI OLE PUKUA (VAIN) KUOSIIN KATSOMINEN - SISÄTYÖT

Esityön, eli kaavoituksen ja painamisen, valmistuttua siirryin valmistamaan lopullisia pukuja. Toisin kuin perinteisessä räätälöinnissä, en valmistanut zero waste -kaavastani kokonaista pukua, josta olisin varmistanut kaiken toimivuuden, vaan siirryin suoraan lopullisiin tuotteisiin. Aikataulun vuoksi minun oli vain luotettava lukuisten erillisten kokeilujen toimivan oikein lopullisessa tuotteessa.

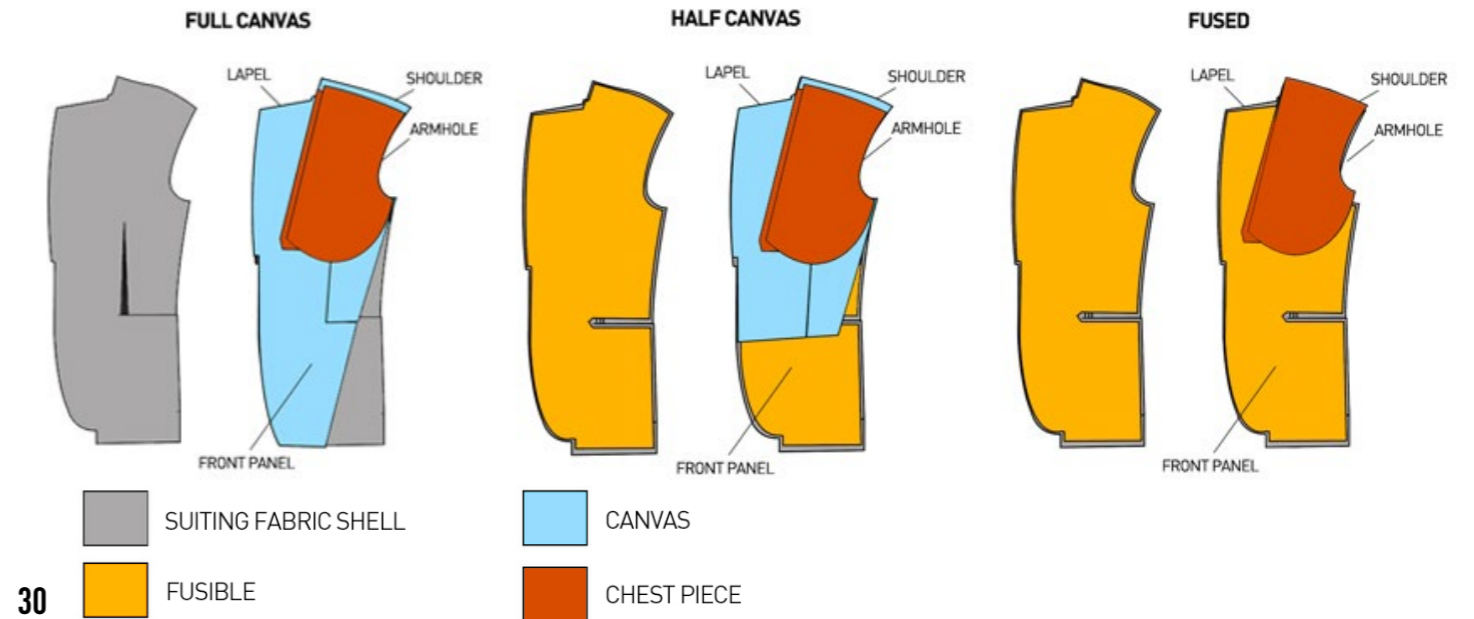
Yritykseni löytää yhteistyökumppani pukujen valmistamiseen osoittautui tuloksettomaksi, joten luonnollisesti tein puvut itse. Olin tiedostanut tulevan haasteen suuruuden, ja huolimatta yrityksistäni välttää tilanne, päädyin lopulta vahvistamaan ennakoimiani ajatuksia siitä, että tämä työ oli ehkä turhan raskas toteuttaa yksin tällaisella aikataululla. Tiedostan kuitenkin, että minä itse asetin työlleni erittäin korkeat tavoitteet. Olisin halunnut puvun valmistuksen osaavan työparin, sillä en kokenut sen tuovan lisäarvoa puvulle, että ompelisin jok'ikisen sauman itse, vaan tavoitteeni oli osoittaa ongelmanratkaisukykyäni tekniikoiden yhdistämisessä. Perinteinen puku on kuitenkin aikaa vievä kokonaisuus. Sain silti korvaamatonta apua ja tukea lähimmäisiltäni ja ystäviltäni, ja siitä olen erittäin kiitollinen.

Väitän, että puvun sisäpuoli on lähes yhtä tärkeä kuin sen ulkokuori,

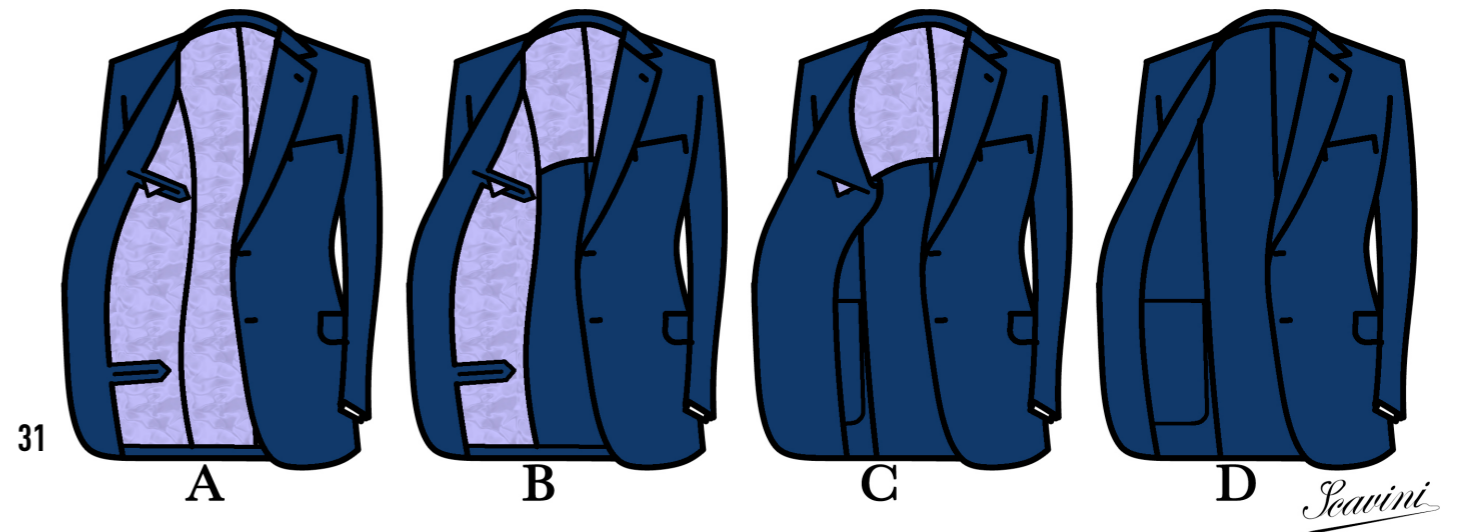
ja tiedän monen alan ammattilaisen olevan samaa mieltä kanssani. Miehestä ja vuoren väliin piiloon jäävällä tuennalla on kaksi tarkoitusta: parantaa kankaan laskeutumista ja pidentää puvuntakin käyttöikä. Mitä enemmän takki on tuettu, sen paremmin se kestää aikaa. Puvuntakin tuennasta on lukuisia erilaisia versioita, perinteisestä kokonaan tuetusta aina täysin tuettomaan. Jälkimmäinen on käytännössä haastavampi valmistaa istuvaksi, sillä vartalon muodot tulevat siinä huomattavasti helpommin esille kuin tuetussa versiossa, joka tukee ja imartelee. Kokonaan tuetut, ja sen vuoksi kokonaan vuoritut, puvun takit ovat hinnaltaan edullisempia kuin nykyään asemansa vakiintuneet puolivuoritut takit, sillä sisäpuolen töitä ei tarvitse viimeistellä niin pitkälle kaiken peittävän kokovuorin takia. Kuluttajille tämä hienovarainen ero on välillä haastava ymmärtää. Puvun vuori on siis sidonnainen valittuun tuentaan.

Puvuntakin vuori tuo pukuun puolestaan ryhdikkyyttä ja painoa. Se myös estää pukua rypistymästä helposti ja vähentää kitkaa kärkeän villankankaan ja alla olevien vaatteiden välillä. Alkuperäisenä tarkoitukseni oli valmistaa puvun vuori läpikuultavasta organzasta, jotta sen sisärakenteita olisi mahdollista tutkia ja hahmottaa puvun rakenne. Jouduin kuitenkin luo-

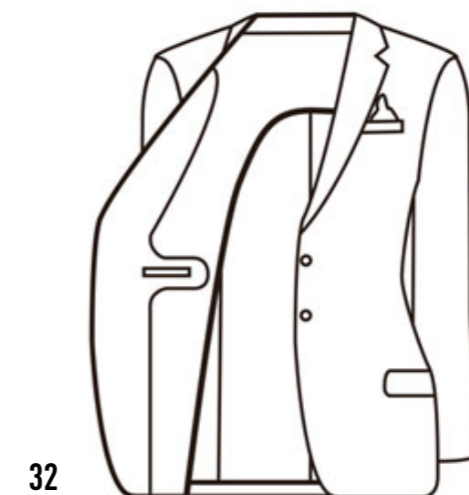
pumaan tavoitteestani valitsemani materiaalin liian heikon laadun vuoksi. Huomasin vasta sisätöiden viimeisiä vaiheita tehdessäni, että tilaamani silkkiorganza ei oikeastaan kestänyt ompelua lainkaan, ja oli siksi käyttökelvoton kestävyyttä vaativaksi vuoriksi. Tämä harmitti erityisesti, sillä olin käyttänyt kallisarvoista aikaa sisätöiden huolelliseen ja viimeistelyyn valmistukseen, jotta ne täyttäisivät omat laatuvaatimukseni ja ulkopuolisten kriittisemmänkin tarkastelun. Huomasin materiaalin aiheuttamat haasteet tapahtui kuitenkin liian myöhään, jotta olisin voinut etsiä tai tilata uutta vastaavaa. Lopulta turvauduin perinteisesti käytettyyn vuorisatiiniin, joka peittää suurimman osan sisätöistä. Zero waste -pukujeni tuenta on pituutensa ja valmistuksensa puolesta sovellettu versio half canvas -puolituennasta. Tuenta ohjasi valintani tehdä puolivuori, jonka valitsin, jotta puvun sisätöiden tarkastelu olisi helpompaa.

Yleisimmät tuennan eri versiot. Vasemmalta oikealle: Perinteinen irtoliina, puolikanvas ja liimatuenta. Omissa puvuissani käytin sovellettua half canvas -tuentaa.

Yllä: Yleisimmät vuorituksen eri versiot. A. Kokovuori B. Puolivuori C. Neljäosavuori D. Vuoreton Omissa puvuissani käytin puolivuorta, versiota mikä on alla olevassa kuvassa.

32

KEISARIN UUDET PUVUT - LOPPUPAATELMAT

Koen, että jäin opinnäytetyön aset-
tamasta tavoitteesta valmistaa
laaja, visuaalisesti monipuolinen
mallisto. En kuitenkaan kadu, että
lopulta keskityin vain yhteen kaa-
vaan ja sen varioimiseen, sillä saa-
vutin oman tavoitteeni suunnitella
jotain aidosti ennennäkemätöntä
ja mielestäni sisällöllistä. Harva
puvun kokija näkee päältä päin val-
itsemani zero waste -valmistustek-
niikan, mikäli ei tiedä mistä on kyse.
Ja vaikka pelkäsin työn kääntyvän
itseään vastaan visuaalisen malli-
lisuutensa takia, puvut ovat perin-
teisen pukumaailman kontekstissa
poikkeavia erityisesti käyttämieni
folio- ja silikonitekniikoiden ansios-
ta. Loppujen lopuksi tavoittelin kui-
tenkin juuri sitä, että ne näyttäisivät
saman henkisiltä kuin mitkä tahansa
perinteisesti valmistetut puvut.
Pukujen ollessa valmiina ymmärsin
luoneeni asukokonaisuuden, jonka
ainutlaatuisuuden ymmärtää vain
ja ainoastaan, mikäli on tarpeeksi
tiedotettu ja tiedostava. Ajatus rin-
nastuu leikkisästi mielessäni H. C.
Andersenin satuun, jossa keisarin
uudet vaatteet näkyvät vain älyk-
käille ihmisille.

Ristiriitaisesti haluan kahta toisis-
taan erillistä asiaa liittyen puku-
jen arvosteluun. Tavoitteenani oli
suunnitella visuaalisesti mielenkiin-
toinen pukumallisto, jolla on vah-
va tarina, visuaalinen ilme ja kon-
septuaalinen rakenne. Tämä on
aiheena irrallinen zero wastesta.

Tietystä näkökulmasta haluan, että
puvut arvioidaan täysin samalla ta-
valla kuin esikuvansa ja että kes-
kitytään taitoihini miesten pukujen
suunnittelijana. En nimittäin halua
ratsastaa vastuullisuudella tai zero
wastella, enkä että mallistoa arvostel-
laan ja arvostetaan siksi, että se
on tehty materiaalia säästävällä
tekniikalla. Lähtökohtaisesti tavoit-
telemani materiaalin säästäminen
ja vastuullisuus ovat nimittäin mi-
nulle itseisarvoja.

Tämän lisäksi on kuitenkin erik-
seen näkökulma, jossa pukuja
ja mallistoa pitää arvioida zero
wasten näkökulmasta suhteessa
miesten vaaturintyöhön. Valitse-
mani aihe ei ole yksinkertaisimpia
toteuttavia ja poikkeaa sellaisesta
zero waste -suunnittelusta, jossa
ei tavoitella tarkkaan rajatun muo-
tokielen lopputulosta. Olematta
turhan vaatimaton, koen ettei kuka
tahansa olisi kyennyt rakentamaan
saavuttamaani kokonaisuutta. Luo-
va zero waste -prosessi ei ollut mi-
nulle itseisarvo tai päämäärä, vaan
zero waste -kaavoitus oli työkalu,
jolla eliminoin materiaalihukan saa-
vuttaakseni tavoitteeni.

Aliarvioin kykyäni hallita zero waste
-kaavaa ja sitä kautta myöhästyin
asettamistani aikatauluista. Tämä
ei kuitenkaan tarkoita mielestäni
epäonnistumista, vaan se muuti
opinnäytetyöni askeleeksi kohti
uutta päämäärää. Tämä on ensim-

mäinen kaava, jonka luonnollisesti
piti olla mahdoton, vaikea ja aikaa
vievä. Olen päämäärätietoisesti
jatkamassa mallistoa, jonka yksi
osakokonaisuus tämä on. Se siis
tarkoittaa, että tämä on ensimmäi-
nen askel kohti itselleni asettamaa-
ni tavoitetta: kokonaista, täysin
zero wastena ja vaaturintyönä val-
mistettua miesten pukumallistoa

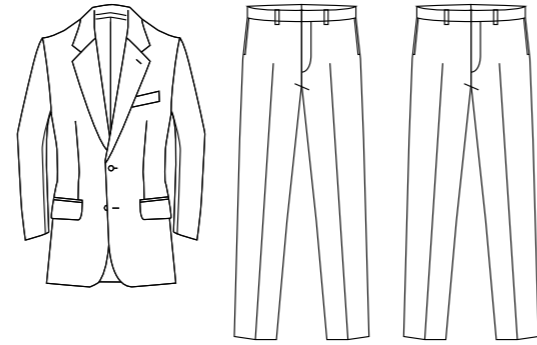
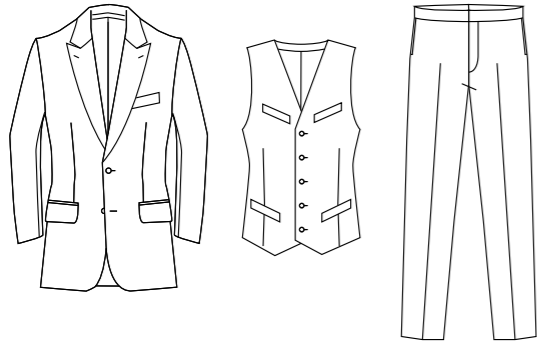
Olen ylpeä, että asetin erittäin kun-
niahimoisen, vaativan tavoitteen
enkä tinkinyt alkuperäisestä visi-
ostani, periaatteistani tai ammatil-
lisista tavoitteistani, vaikka olisin
voinut luovuttaa kesken prosessin
ja päästä helpommalla. Saavut-
taakseni tavoitteeni käytin koko
ammatillisen osaamiseni ja vein
sitä vielä pidemmälle työn vaatimil-
la tavoilla. Jos miesten vastuullinen
vaatesuunnittelu tosiaan kärsii us-
kottavuudesta johtuen lopputulos-
ten liian vaikeasti ymmärrettäväs-
tä tai kokeellisesta muotokielestä,
koen osanneeni vastata esille otta-
miini epäkohtiin. Tämän puvun on
tarkoitus saada sen katsoja mietti-
mään. Ja, vaikka en osaa tai pysty
näkemään vielä, onko tekemälläni
työllä suurta merkitystä ja vahvaa
painoarvoa, olen työni avulla on-
nistunut ainakin määrittelemään
itsellesi suunnittelutyötäni ohjaavat
arvot: kauneuden, käytännöllisyy-
den ja älykkyyden.

4

MALLISTO

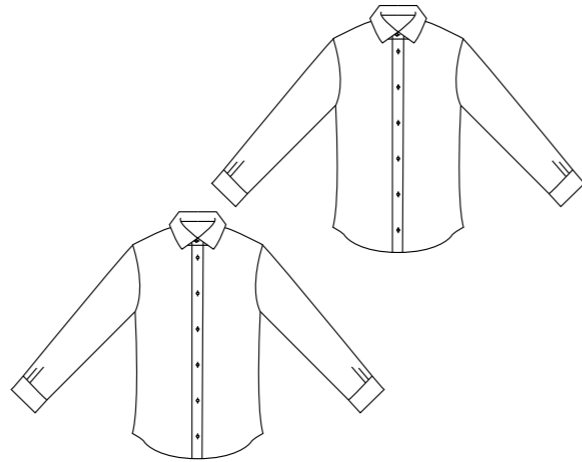
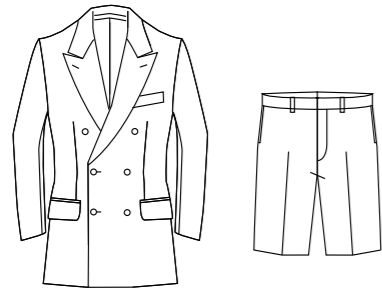
MALLISTORUNKO

KOLMIOSAINEN MIESTEN PUKU
PYSTYKUOSI KAULUKSELLA
(TAKKI, LIIVI, HOUSUT)

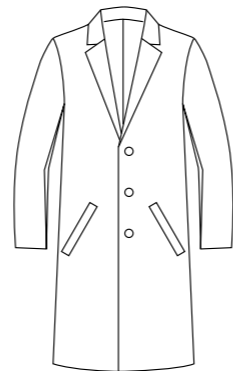
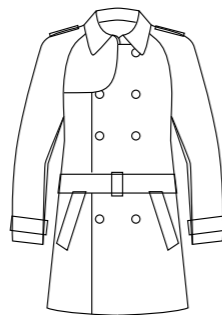
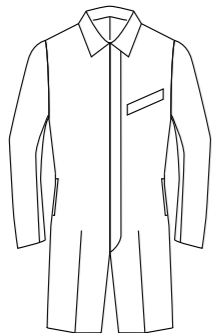
KAKSIOSAINEN MIESTEN PUKU
HERRAINKAULUKSELLA
(TAKKI + 2x HOUSUT)

KAKSIRIVINEN TAKKI
& LYHYET HOUSUT

KAULUSPAITA
(2x TAI 3x)

HAALARIT

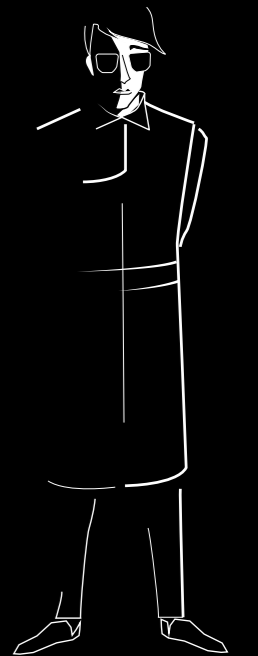
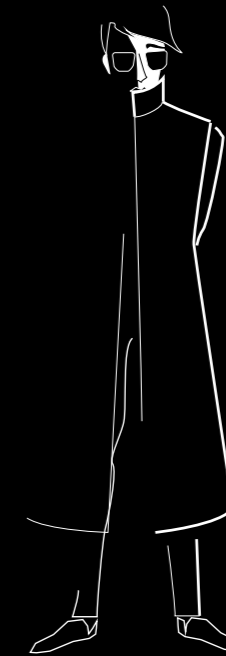
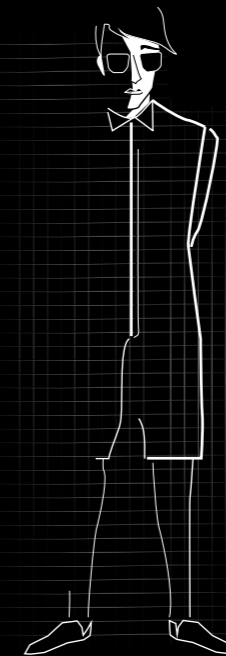
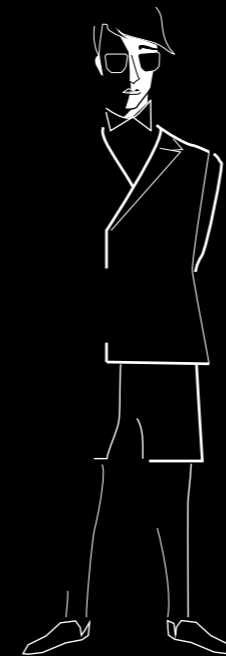
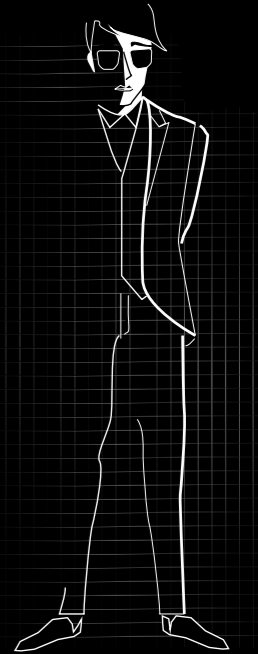
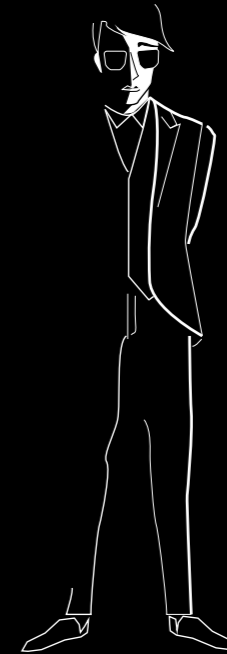
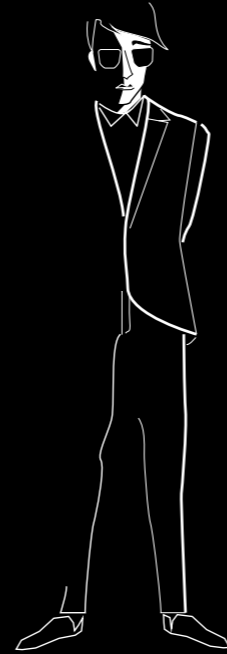

TRENSSI

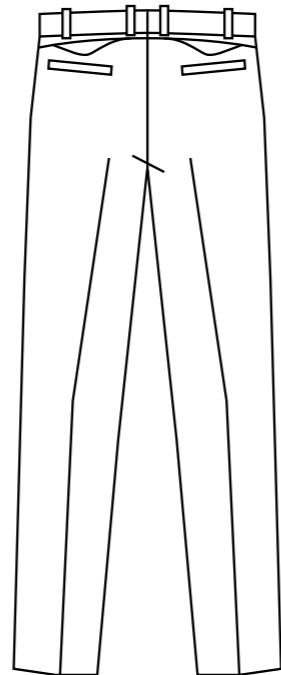
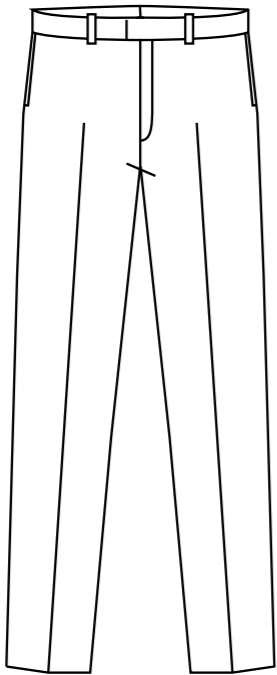
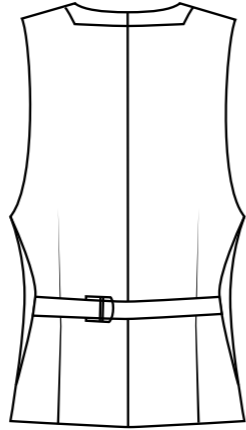
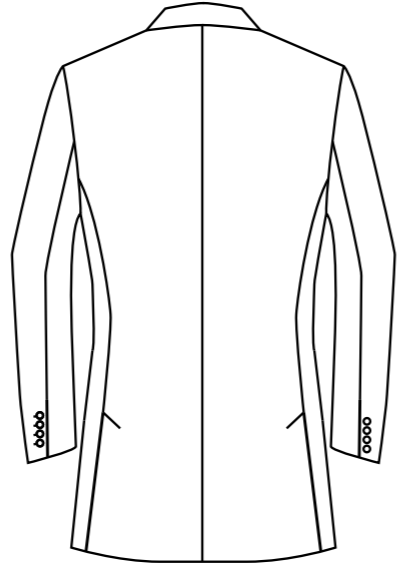
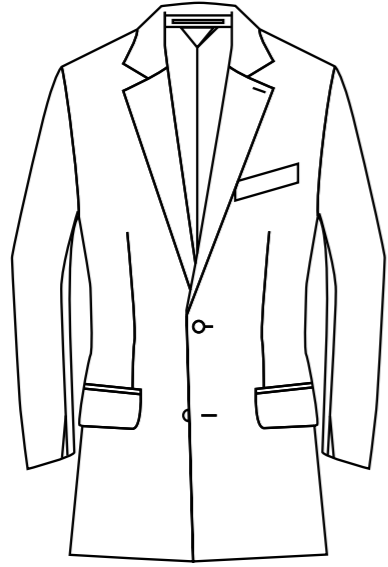

VILLAKANGASTAKKI

MALLISTO

VALMIS PUKU

MATERIAALI
100% WV

TURO
1938

MATTAFOLIO-PRINTTI

SILIKONIPINNOITE-PRINTTI

A
CONSPIRACY
OF
RAVENS

PHOTOGRAPHY. ATTE TANNER MUAH. MEGHNA MUKHERJEE MODEL. RUNE KJELSETH

KIRJALÄHTEET

1. Burgo, F & Burgo, S. 2013. Il Modellismo, the pattern making book. Rooma. Istituto di Moda Burgo
2. Cabrera, R. & Flaherty Meyers, P. 1983. Classic Tailoring Techniques for Menswear: A Construction Guide for Men's Wear. Lontoo; New York, Ny. Fairchild Books: Bloomsbury Publishing.
3. Gwilt, A. & Rissanen, T. 2011. Shaping sustainable fashion: changing the way we make and use clothes. Lontoo. Earthscan.
4. Herren-Runschnau. 2014. Herrenrundschnau. München. M. Müller & Sohn.
5. Jännes, H., Koskimies, P., Lokki J. & Nikander P. 1997. Linnut. Suomen Luonto. Porvoo. WSOY.
6. Malossi, G. 2000. Material Man Masculinity, Sexuality, Style. New York. Harry N. Abrams.
7. Musgrave, E. 2009. Sharp Suits. London. Pavillon.
8. M&S Company Archive. 2012. M&S Unveils World's Most Sustainable Suit. My learning. [viitattu: 25.11.2016] Saatavissa: <http://www.mylearning.org/mands--the-most-sustainable-suit-in-the-world/p-4365/>
9. Pastoureau, M. 2008. Black: the history of a color. Princeton (N.J.): Princeton University Press.
10. Rissanen, T. & McQuillan, H. 2015. Zero waste fashion design. Lontoo. Fairchild Books.
11. Rissanen, T. & McQuillan, H. 2011. Yield: Making fashion without making waste.
12. Trepanier, D. 2015. A Guide to Men's Vests & Waistcoats. Articles of Style. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: <http://articlesofstyle.com/63442/a-menswear-guide-to-waistcoats/>
11. Yang, S. 2013. Stantt Uses Body-Scan Data To Create A Shirt For Every Body Type. Techcrunch. [viivattu 25.11.2016] Saatavissa: <https://techcrunch.com/2013/08/12/stantt-body-scan-data/>
12. Wikipedia. 2016. [Viitattu: 25.11.2016] Saatavissa: <https://en.wikipedia.org/wiki/Raven>

KUVALÄHTEET

- 87
1. Rask, E.2016. A Conspiracy of Ravens: Between Shadow and Play.
 2. Cabrera, R. & Antoine, D. 2015. Miesten ryhtien kaavio Classic Tailoring Techniques for Menswear: A Construction Guide Second Edition: 56
 3. Cabrera, R. & Flaherty Meyers, P.1983. Miesten puvun kaava-asettelu. Classic Tailoring Techniques for Menswear: A Construction Guide for Men's Wear: 33
 4. Fasanella, K. 2015. Marker of conventional jacket showing fabric waste. Zero waste fashion design:
 5. Burgo, S. 2013. Measurements of the fabric. Il Modellismo, the pattern making book: 352
 6. System M. Müller & Sohn. 1999. Grundregeln. Haka Schnittkonstruktionen: 94
 7. Tikkala, A. 2016. A Conspiracy of Ravens - Men's Sartorial Zero Waste Collection.
 8. Marks & Spencers. 2012. Graphic image promoting the M&S Most Sustainable Suit in the World. [viitattu: 12.02.2016] Saatavissa: <http://www.ecouterre.com/marks-spencer-creates-worlds-most-sustainable-suit/marks-and-spencer-worlds-most-sustainable-suit-3/?extend=1>
 9. Gwilt, A. & Rissanen, T. 2011. Linking the sustainable strategies with the process of design and production. Shaping sustainable fashion: changing the way we make and use clothes: 68
 10. kimono-lover.blogspot.fi 2016. Kimono cutting layout. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: <http://kimono-lover.blogspot.fi/2014/04/learning-how-to-make-yukata-part-one.html>
 11. McQuillan, H. 2011. The menswear garments are from two zero-waste patterns: T-shirt and Hoody, Pant and Jacket. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: <https://hollymcquillan.com/2011/02/09/work-for-zero-waste-fashion-re-patterned-at-a-d-gallerychicago/>
 12. Gugnam & Mishra. 2012. Fabric Waste: The Numbers. Zero waste fashion design: 12
 13. McQuillan, H. 2011. The menswear garments are from two zero-waste patterns: T-shirt and Hoody, Pant and Jacket. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: <https://hollymcquillan.com/2010/02/17/mens-hoodie-tshirt-process/>
 14. Masahisa Fukase Archive. 1982. Koen-dori, Shibuya (1982). Solitude of Ravens: 120
 15. Baggiani, G. 2013. Inner construction in a pair of trousers of a sartorial suit. [Viitattu: 25.11.2016] Saatavissa: <http://www.sophisticatedmale.co.uk/wordpress/how-to-tell-a-quality-suit/>
 16. blacktieguide.com 2016. Newest Coat Models for 1934 – 1935. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: http://www.blacktieguide.com/Vintage/Waist_Coverings/1934_AA_v5_n2_p29_reference_resized.jpg
 17. Budd Shirtmakers. 2016. White Tie Marcella Waistcoat. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: <http://www.buddshirts.co.uk/white-tie-marcella-waistcoat.html>
 18. Mypracticalskills.com 2016. Blazer / Suit Jacket Lapel Collars & Plackets. [Viitattu 25.11.2016] Saatavissa: <http://www.mypracticalskills.com/store/mens-flat-fashion-sketch-templates/>
 19. Dior Homme / Paul Wetherell. 2016. Demi-measure at Dior Homme. [Viitattu 13.02.2016] Saatavissa: http://www.dior.com/diormag/en_be/article/demi-measure-dior-homme
 20. Tikkala, A. 2016. A Conspiracy of Ravens.
 21. McQuillan, T. 2011. Jennifer Whitty: Freeflow. YIELD Making fashion without waste: 61, 65, 63
 22. Tikkala, A. 2016. A Conspiracy of Ravens. Men's Sartorial Zero Waste Collection.
 23. Loxley Brothers Ltd. 2010. Definition Chalk Stripe vs. Pin Stripe from the famous English Tailoring Trade Magazine Tailor & Cutter. [Viitattu: 25.11.2016] Saatavissa: <https://www.gentlemansgazette.com/chalk-stripe-or-pinstripe/>
 24. Austin C. Edwards. 2016. Men's suit. [Viitattu: 25.11.2016] Saatavissa: <http://lawlessgentlemen.tumblr.com/post/78523819442/austin-c-edwards>
 25. McQuillan, H. 2009. Wolf/Sheep was an experiment with digital textile print and zero-waste pattern cutting. [Viitattu: 25.11.2016] Saatavissa: <https://hollymcquillan.com/design-practice/wolfsheep/>
 26. Milk X. 2010. Coral Reef Pleated Sleeve Dress. [Viitattu 29.11.2016] Saatavissa: <https://augustinewong.wordpress.com/2010/03/12/the-queen-of-the-prints/>
 27. Vogue.com/Marcio Madeira. 2010. Alexander McQueen: Plato's Atlantis Look 24/47 [Viitattu: 29.11.2016] Saatavissa: <http://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2010-ready-to-wear/alexander-mcqueen#coverage>
 28. Cabrera, R. & Flaherty Meyers, P. 1983. Miesten puvun kaava-asettelu. Classic Tailoring Techniques for Menswear: A Construction Guide for Men's Wear: 33
 29. System M. Müller & Sohn. 1999. Karoverlauf am Rumpf. Haka Schnittkonstruktionen: 62, 171, 73, 84
 30. BlackLapel.2013. Canvassed Suit Jacket #1, #2 and Non-canvassed jackets. [Viitattu: 29.11.2016] Saatavilla. <https://blacklapel.com/thecompass/anatomy-of-a-suit-jacket-fused-vs-canvassed/>
 31. Scavini, J.2011. Suit lining variations. [Viitattu: 29.11.2016] Saatavilla: <https://stiff-collar.com/2011/06/27/les-methodes-de-doublure/>
 32. Average Joes.co.uk. 2011. Lining. [Viitattu: 29.11.2016] Saatavilla: <http://www.averagejoes.co.uk/menswear-and-style/joe-cool-suit-school/>
 33. Tikkala, A. 2016. A Conspiracy of Ravens.
-

KIITOKSET

Lahden Ammattikorkeakoulu

Minna Cheung
Marjut Yli-Mäyry
Kia Koski
Heikki Saros

Anssi Tuupainen
Paul Nyström

89 Perhe
Dúllan mín
Hemi
Ilona
Pali
Knobe
Senni
Jere

MUVA12
Aleksi Tikkala
Atte Tanner

EUROPORT LTD.
